

140

melisa

HABORA
kitabevi

kapak
baskı

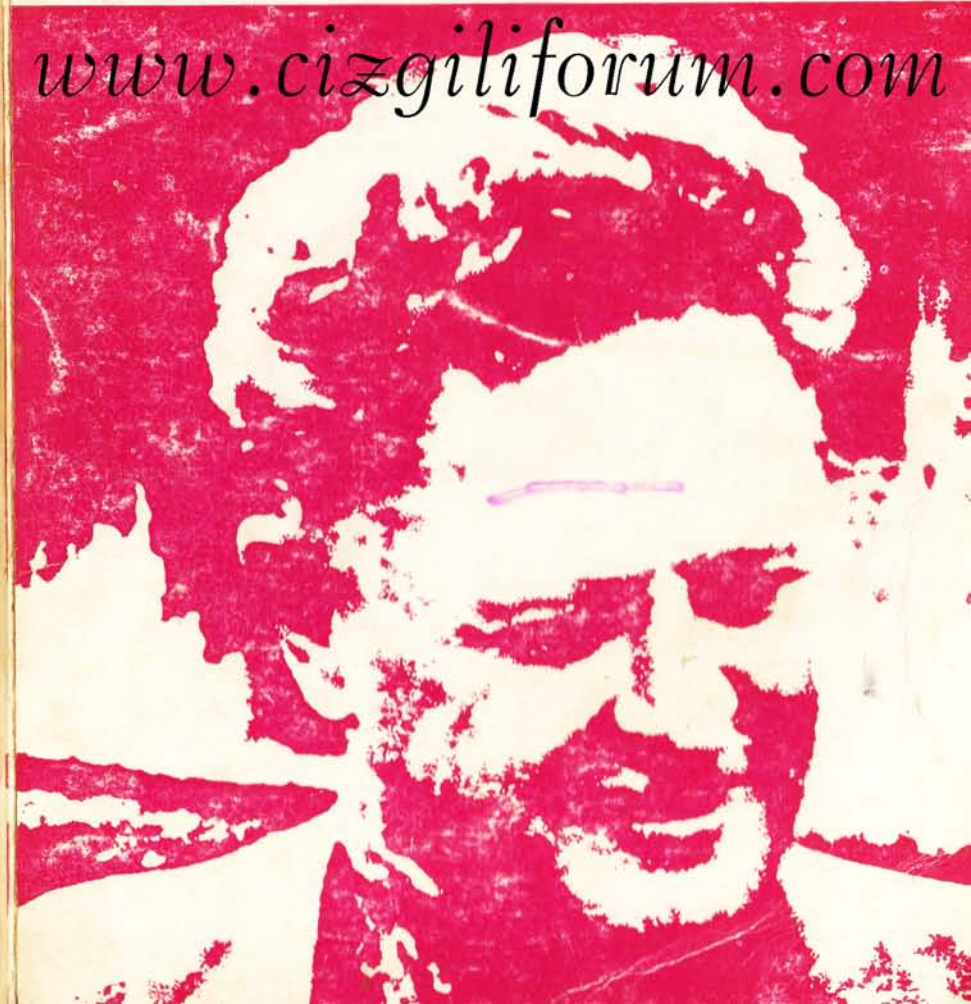

basım
263807

15 Lira

nâzım hikmet
**demoklesin
kılıcı**

www.cizgiliforum.com

HABORA KİTÂBEVÎ YAYINLARI :

NÂZİM HİKMET

DEMOKLES'İN KILICI

Bu kitap 1974 yılında FONO Matbaasında dizilmiş ve basılmıştır.

DEMOKLES'İN KILICI

OYUN

ŞAHISLAR

Mimar

Mîmar'ın karısı

A. B.

Boksör

Eczacı

Eczacı'nın oğlu

Savcı

Savcı'nın kızı

Benzinci'nin kızı

Komisyoncu

Komiser

Şişman

Zayıf

Kocakarı

Adam

(önsahnenin bir ucunda kuyruklu bir piyano, öbür ucunda bir duvar saati. Mimarla karısı girerler. İkisi de yirmi üç, yirmi dört yaşlarındadır. Kadının gebe olduğu sezilmektedir. Piyanoya otururlar. Duvar saatinin rakkası işlemeğe başlar. Rakkasın tıkırtısı bir müddet, tam bir sessizlik arasında devam eder. Karı koca piyanoda dört elle bir konçerto çalmağa başlar, konçerto bir müddet devam eder. Karı koca hem çalarlar, hem konuşurlar.)

Mimar — Ellerimize bak karıcığım...

Mimarın karısı — Bakıyorum.

Mimar — Ellerimiz, aynı klavyede yan yana...

Mimarın karısı — Birbirlerine yaraşıyor.

(Yalnız müzik, sonra hem müzik, hem konuşma.)

Mimarın karısı — Beni seviyor musun?

Mimar — Deli gibi... Beni seviyor musun?

Mimarın karısı — Deli gibi... Beni seviyor musun?

Mimar — Deli gibi...

(Bir müddet yalnız müzik, sonra hem müzik, hem konuşma.)

Mimarın karısı — Bahtiyar mısın?

Mimar — Bahtiyarım... Bahtiyar mısın?

Mimarın karısı — Bahtiyarım...

(Piyano çalmaktan vazgeçerler bir müddet, birbirlerine bakarlar. Duvar saati rakkasının tıkırtısı. Tekrar piyano çalmağa başlarlar. Hem çalarlar, hem konuşurlar.)

Mimar — Senden başka kimsem yok bu dünyada..
 Mimarın karısı — Yakında bir de oğlun olacak..
 Mimar — Belki de kızım..
 Mimarın karısı — Sonra insanlar var, memleketin var, dünya var..
 Mimar — Hepsi sende, sen hepsindesin..
 Mimarın karısı — Sanatın var... Mimar olmak isterdim ben de senin gibi..
 Mimar — Evler yapacağım. Cam, plastik, alüminyum, yani bol güneş, bol hava, hem de sudan hafif, ama çelikten sağlam..
 Mimarın karısı — Yalnız oturma evleri yapacaksın..
 Mimar — Kışla, hükümet konağı, hapisane yapmıyacağım..
 Mimarın karısı — Tiyatro, sinema da yapabilirsin..
 Mimar — Konser salonu da..
 Mimarın karısı — Canım benim..
 Mimar — Yaşamak ne güzel şey...

(Müziği keserler. Duvar saati rakkasının tıkırtısı. Tekrar müziğe başlarlar. Tekrar hem piyano çalarlar, hem konuşurlar.)

Mimarın karısı — Bir çin ipek işleminin fotoğrafını gördüm... ön planda cinli bir kız oturuyor. Dalgın, bahtiyar gülümsüyor... Arkada bir füze aya doğru uçuyor... Ben de aya gitmek isterdim..
 Mimar — Oğlumuz gidecek..
 Mimarın karısı — Belki de kızımız..
 Mimar — Belki biz de gideriz... Harp çıkmazsa.

(Mimarın karısı tuşlardan çeker ederini, mimar bir kılı

sa müddet daha çatar, sonra karısının yüzüne bakar. O da tuşlardan çeker ellerini. Duvar saatinin tıktağı.)

Mimarın karısı — İmkânı yok... Niye bize, sana, bana, oğlumuz, yahut kızımıza bu kötülüğü yapsınlar? Niye yıkılmış bir duvarda gölgemizi bırakarak, bir anda yok olalım? Sen, ben, kızımız, yahut oğlumuz... Bu seferki harp bundan öncekilere...

(Mimarın karısı tuşlara dokunur ve tekrar çalmağa başlar. Mimar bir müddet katılmaz, sonra o da çalmağa başlar. Işıklı, hayat dolu bir parça çalmaktadırlar. Erkek yan gözle karısına bakmaktadır. Bir müddet sonra, çalmakta devam ederek karısının dudaklarından öper. Karısı tuşları bırakır. Mimar da tuşları bırakır. Rahat rahat öpüşürler. Yalnız duvar saatinin tıktağı. Kapı zili. Mimarla karısı ayrılırlar.)

Mimarın karısı — Kapı mı çalındı?
 Mimar — Gidip bakayım...

(Mimar çıkar. Karısı tuşlarda tek elle gezinir. Mimar gelir. Elinde bir mektup.)

Mimarın karısı — Ne o?
 Mimar — (Mektubu göstererek) Mektup.
 Mimar — (Zarfı evirip çevirerek) Damgaya bakarsan, dün atılmış postaya..
 Mimarın karısı — Nerden?
 Mimar — Şehrin adı okunmuyor damgada... (Zarfı açmağa başlar) Bakalım..
 Mimarın karısı — Ne de kalın, kocaman zarf..
 Mimar — (Zarfın içinden bir sürü mektup kâadı çıkarır, hızla yaprakları çevirir) On iki sayfa...

Mimarın karısı — Nerde olduğunu biisek te. Yardım etsek, akıl hastanesine yatırsak... Belki de öyle bir yerden yazıyor.

Mimar — Devam ediyorum...

A. B. nin sesi — Saatına bak, bu mektubum sekizden önce eline geçmişse saatına bak...

Mimarın karısı — **(Duvar saatına bakarak)** Sekize yirmi yedi var...

A. B. nin sesi — Mektubum eline sekizden kaç dakika önce geçmişse, Tanrıya günahlarının affı için yalvaracak o kadar dakkan var... Günahsızım, deme.

Mimarın karısı — Benim affı için yalvaracak günahım yok vallahi... Senin de yok...

Mimar — Bilmem... Belki de vardır...

Mimarın karısı — Haydi, haydi, o müthiş günahların için duayı sonraya bırak da oku. Bana bak canım, belki kasabaya telgraf çeksek te öğrensek ne halde olduğunu biçarenin...

Mimar — Doğru... Hemen... Hattâ telefon ederim... Kasabada bir eczacı vardı, haylaz bir de oğlu... Eczaneye telefon ederim...

Mimarın karısı — İyi... Oku bakalım sonunu...

A. B. nin sesi — Belki bu mektubumu karınla beraber okuyorsundur... Evlendiğini duydum. **(Mimarla karısı yavaş yavaş karanlıkta kalmağa, sahne aydınlanmağa başlar.)** Belki çocuğunuz da olacaktı. Ne yapalım mukadder değilmiş... Şimdi dînle beni... Bir pazar günü, şu bizim kahrolası kasabanın kulübüne gidiyordum... Bundan üç yıl önce... Karşıma bakkalın şişko oğlu çıktı.

(A. B. yürümektedir... 22 yaşlarında güçlü kuvvetli çok yakışıklı Şişmanla karşılaşır.)

Şişman — Vay A. B. Nereye böyle dalgın dalgın, kardeşim?

A. B. — Kulübe.

Şişman — **(Güler)**

A. B. — Ne güldün?

Şişman — Talihsizliğine güldüm, kardeşim. Talihsiz adamsın A. B... Şansın yok. Beş dakika önce karşılaştaydık...

A. B. — Yeni bir iş mi bulabilirdin bana?

Şişman — Hem de nasıl? Başka sefere fırsatı kaçırmazsın inşallah kardeşim...

A. B. — İnşallah... Hoşça kal...

Şişman — Güle güle kardeşim... **(Şişman çıkar. A. B. yürümeğe devam eder. Zayıfla karşılaşır.)**

Zayıf — Merhaba... Nerelerdesiniz? Nerdeydiniz dün?

A. B. — Merhaba efendim. Dün de her zamanki gibi işteydim.

Zayıf — Yani gübre taşıyordunuz yine o bir buçuk tonluk kamyon müsveddesiyle..

A. B. — Ne yapayım efendim, işim bu.

Zayıf — Sizi o kadar aradım dün. Sormadığım insan, telefon etmediğim yer kalmadı...

A. B. — Sağ olun efendim...

Zayıf — Size yine bir iş bulmuştum, iş değil altın madeni... Ama kaçtı fırsat. Başkasını aldılar dün akşam..

A. B. — Yazık olmuş efendim.

Zayıf — Yazık. Her zaman böylesi ele geçmez.

A. B. — Elbette geçmez efendim... Ne yapayım, talihsiz herifin biriyim...

Zayıf — Cidden öyle... Her ne hal ise. Allaha ısmarladık...

[14]

(Zayıf çıkar, A. B. yürümekte devam eder, kocakarıyla karşılaşır.)

Kocakarı — Ne koşuyorsun oğlum?

A. B. — Kulübe gidiyorum teyze...

Kocakarı — Kâat oynamağa mı?

A. B. — Hayır, bir randevum var, biraz da iskirim yapacağım...

Kocakarı — öyle işler yapacağına, haytalık edeceğine, gelip her gün hatırımlı sorsan. Bu sabah, diyelim, geleydin sana sonu milyonerlik bir iş vardı. Ama kaçırdın fırsatı işte.. Hem bugün pazar da, evim de kilisenin karşısında... Yoksa kiliseye gitmiyor musun?

A. B. — Kendimi bildim bileli bir pazar bile kaçırmadım vaazı...

Kocakarı — Vaazları kaçırmaman iyi, ama fırsatları kaçırmaman fena. Üzülme, önümüzdeki pazara mutlaka uğra..

A. B. — Uğrarım teyze.. Güle güle...

(Kocakarı çıkar. A. B. yürür. Karşıda yolun üstünde siyah bir para cüzdanı gözüne ilişir. Sahne kararır. Işık yalnız para cüzdanını aydınlatmaktadır. A. B. para cüzdanına yaklaşır, etrafını kollar, kararsızdır, karar verir, eğilir cüzdanı almak için, arkadan hızla bir adam gelir A. B. den önce para cüzdanını alır. Yürür.)

A. B. — (Cüzdanla giden adamın arkasından) Sizin miydi?

Adam — Sizin de değildi...

A. B. — iyi ama...

Adam — (Çıkarken) Benim oldu... (Çıkar. A. B. adamın peşi sıra öfkeyle, sonra kederle bakakalır. Sahne kararır.)

(ön sahnede Mimarla karısı aydınlanır. Mimar mektubu okumaktadır.)

A. B. nin sesi — Hergelenin arkasından bakakaldım...

Mimarın karısı — Ne tuhaf... Hakikaten bu dünyada ne talihsiz adamlar var. Dünya niçin böyle?

Mimar — Devam ediyorum...

Mimarın karısı — Şu evi kilisenin karşısında olan ihtiyar kadına da telefon etmek mümkün...

Mimar — Bakalım... Mektubu bir kere bitirelim de... Dinliyor musun?

Mimarın karısı — Hem de nasıl...

Mimar — (Okumağa devam eder mektubu) Kulübe geldiğim zaman... (önsahnede Mimarla karısı kararır. Sahne aydınlanır.)

A. B. nin sesi — Boks salonunda, kasabanın şampiyonu boksör, tanımazsın, senden sonra geldi kasabaya, antrenman yapıyordu. Ben içeri soluk soluğa girdim...

(Kulüp. Boksör orta yerde talim topuyla boğuşmaktadır. A. B. girer. Boksör 25 yaşlarındadır. Horoz sıklet, tipik genç boksör.)

Komisyoncu — (Kırk beş yaşlarında çok kalımı kaşlı, keskin gözlü bir adam) Nerdesin be A. B.? Hani saat onda sözleşmiştik...

A. B. — Yolda lafa tuttular... (Kol saatına bakar) bir çeyrek geciktim.

Komisyoncu — Bir çeyrek saatta bütün bir harp kazanılır, yahut kaybedilir... Kim demiş bunu? Ya Na polyon, ya Franklen, bilmiyorum, her halde akıllı deyyusun biri...

[16]

A. B. — Telefon etti mi?

Komisyöncü — Etti... Dakkası dakkasına, onu beş geöe... Sen yoktun... Kapadı telefonu, kapamadan önce de kalayladı. „Daha işe başlamadan işi asan deyyusun bana lüzumu yok", dedi.

A. B. — Telefon etsem. Af dileysem... Yalvarsam...

Komisyöncü — Nafile... Ne aksi deyyus olduğunu bilirsin. Bir de vuramadığın hedefe bir daha ateş etme... Kim demiş bunu? Ya Napolyon, ya Franklen, belki de Edison...

A. B. — **(Oturur. İçini öeker)** ömrümün sonuna kadar gübre taşıyacağım; babamın toprak kazdığı gibi ömrümün sonuna kadar...

Komisyöncü — Ama komşunuz... Daha doğrusu dedenin komşusu...

A. B. — Herkesin tarlasında petrol çıkmıyor...

Komisyöncü — Bu akşam ne yapıyorsun?

A. B. — Sinemaya gideceğim.

Komisyöncü — Vaz geç... Bana gel..

A. B. — Neden?

Komisyöncü — Pokerde dördüncümüz yok...

A. B. — İyi ama.

Komisyöncü — İyi ama ne... Dördüncümüz yok... Tam dokuzda.. Geç kalayım deme...

A. B. — Benim canım sinemaya gitmek istiyor.

Komisyöncü — Herkes canının istediğini yapabilse... Uzun etme... Tam dokuzda... Peki mi?

A. B. — Peki...

(Sükût)

(Bir ısıık sesi duyulur, ısııkla bir dans havası çalınmaktadır. Isıık yaklaşmaktadır.)

[17]

A. B. — Eczacının öğlu...

Komisyöncü — Savcının deli kızıyla yüzme haıvuzundaydılar demin...

(Eczacının öğlu uzun boylu, yakışıklı, kara kaytan bıyıklıdır. Saçları briyantinelidir. Mayoludur. Sırtına bir bornuz atmıştır. 23 yaşlarındadır. Savcının kızı. Çok güzel, yirmi yaşlarında gösteriyor. On sekizinde olmasına rağmen, şeytanca güzeldir. Saçları atkuyruğudur, mayoludur. O da omuzuna bir bornuz atmıştır. Girerler.)

Boksör — **(Talimine devamla)** İyi yüzdünüz mü?

Savcının kızı — **(Eczacının öglunu göstererek)** Yarıştık... Geçtim.

Boksör — Boksa merak sarsan beni de ilk raıvuntta nakavt edersin... Etmez misin? Ha? Edersin vallahi...

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Ne o soyunmamışsın iskirim yapmıyacak mıyız?

A. B. — Bugün halsizliğim üzerimde... Affeder-sin...

Eczacının öğlu — **(A. B. ye)** Hey A. B. hanım ev-lâdı, surdan bize iki limonata getir...

A. B. — Limonata mı?

Eczacının öğlu — Limonata...

A. B. — Peki... **(Kalkar)**

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Dur... **(Eczacının öğ-luna)** Git sen kendin getir.

Eczacının öğlu — **(Güler)** Ben getireyim, cicim. **(Çıkar)**

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Patronun mu? Şefin mi? Emrini dinlemeğe mecbur musun?

A. B. — Değilim...

[18]

Savcının kızı — öyleyse...

A. B. — Ne yapayım?

Savcının kızı — Her önüne gelene peki, deme.

A. B. — Peki.

Savcının kızı —Yine mi peki? (Güler) Niye ayakta kaldın? (Yanını göstererek) Otur...

(A. B. kızın yanına oturur. Kızın bornuz aralığından görülen ıslak vücuduna yan gözle bakmağa başlar.)

Savcının kızı — Ne bakıyorsun? Beni hiç mayomla görmemiş gibi...

A. B. — Bu kadar yakından görmemiştım.

Savcının kızı — (Bornuzunu atar) Yakından da îena değilim...

Boksör — (Talime devamla) A. B. yi deli etmeğe niyetlendin anlaşılan... Şu zamanenin aile kızları, sokak kızlarından beter...

Savcının kızı — Bayılsınlar ahlâk hocalığına senin...

(Eczacının oğlu, iki limonatayla gelir, kıza ikram eder birini.)

Komisyoncu — (Eczacının oğluna) Baban dükkânını satmak istiyor.

Eczacının oğlu — Sen müşteri bulmağa kalkışma...

Komisyoncu — Ben komisyoncuyum küçük bey. Benim işim satanlara, alanlara, satışta, alışta yardım...

Eczacının oğlu — Ben sağken moruk dükkânı satamaz...

Komisyoncu —r Nasıl olsa ilk bombardımanda yıkılacak, diyor...

[19]

Boksör — İlk bombardımana daha vakit var...

Komisyoncu — Var mı dersin? Yarının ne olacağı ne malûm?

Savcının kızı — Hani insanın hemen gebermesi bir şey değil, ama radyoaktif bilmem nesiyle bilmem ne kanseri olup yıllarca çektikten sonra etlerin döküğü le döküle...

Eczacının oğlu — Ben bekliyorum... Gelecekse gelse de kararsızlıktan kurtulsak...

Boksör — Yani harp geldi gelecek, diye bir bal-taya sap olmuyorsun?

A. B. — Kasabacığımızın orta yerine atom bom basının...

Komisyoncu — Güpe gündüz... Çocuk arabalarıyla çiçekçi kadınların sepetleri arasına...

Eczacının oğlu — Bizim kasaba, atılan bombanın masrafını kurtarmaz. Onlar bilir neyi yıkacaklarını.

Boksör — Başımızdakiler enayi değilse, biz davranırız ilkönce, öyle değil mi? Ha?

Savcının kızı — Yaşamak istiyorum...

Eczacının oğlu — Niçin?

Savcının kızı — Niçin? Neden? Bilmiyorum. Ama soluk almak, yüzmek, dondurma yemek hoşuma gidiyor... Yarasız, beresiz, hastalıksız, vücudum hoşuma gidiyor...

Eczacının oğlu — (A. B. ye) Sen boyanı fikir etmedin, hanım evlâdı?

A. B. — Korkuyorum.

Eczacının oğlu — Korkuyormuş. (Güler.)

Komisyoncu — (Eczacının oğluna) Sen de korktuğun için, gelecekse bir an önce gelsin, diyorsun.

Boksör — (Eczacının oğluna) Havaya yumruk salmaktan usandım. Gel döveyim biraz...

[20]

Eczacının oğlu — Pek aylık etmezsen...

(Eczacının oğlu eldivenleri geçirir, boksörle talîme başlar.)

Eczacının oğlu — (Boksörün kuvvetli bîr saldırısından zor sakınarak) Aylık etmek yok dedik ya...

Boksör — Olur... Olur...

(Dövüşmeğe devam ederler.)

Savcının kızı — (Komisyoncuya dövüşleri göstererek.) Bunlar dost mu, düşman mı?

Komisyoncu — Sana sormalı.

Savcının kızı — (A. B. ye) Bornuzumu omuzuna atar mısın?

(A. B. kızın bomuzunu omuzuna kor.)

Eczacının oğlu — (Boksöre) Kancıklık ediyorsun...

Boksör — Amma yaptın ha...

Eczacının oğlu — Ağzımı burnumu dağıtıp caka satacaksın...

Boksör — (Kuvvetli bîr saldırıyla) Amma yaptın ha...

Eczacının oğlu — (Çekilerek) Benden paso...

Savcının kızı — (Eczacının oğluna) dayanamadın mı?

Eczacının oğlu — Profesyonel boksörden, antrenman bahanesiyle senin karşında dayak yemek işime gelmiyor kızım...

Boksör — Az daha o beni yıkıyordu... Uf... bak nasıl yordu beni. Yorulduğum belli değil mi? (Eldi-

[21]

venlerini çıkarırken) Sahi harp çıksa da bir yerlere gitsek te, yabancı memleketlere, eğlensek biraz... Harp harp neyse, ama gözleri ringte kör olan francız sız boksörü aklımdan çıkmıyor...

Komisyoncu — Her boksör kör olsaydı...

Boksör — Her boksör milyoner de olamıyor... Olabiliyor mu? Ha?

Komisyoncu — Milyoner olmak için...

Eczacının oğlu — Şansın olacak, insafın olmuştur yavaş...

Savcının kızı — Sende ikincisi var.

Eczacının oğlu — Birincisi de...

(Boksör müzik kutusuna gitmiş, komisyoncudan aldığı ufaklığı deliğe atmış, düğmeleri çevirmiş, bir italyan halk havası çalınmağa başlamıştır.)

Boksör — Ne zaman bu havayı dinlesem, yıkanmış, temizlenmiş gibi olurum...

(Hepsi müziği dinlemektedir.)

Savcının kızı — Ne güzel? Bizim kutulardan böyle sesler çıkacağını ummazdım.

Boksör — Hepsine ben koydurttum bu havayı...

Eczacının oğlu — Babamın dükkânına bile.

Boksör — Hoşuna gidiyor demek? Ha?

Savcının kızı — Çok...

(Müzik devam ederken Benzincinin kızı girmiştir. Saçları omuzlarında lüle lüle. Güzelce. 20 yaşlarında. Beyaz bluzlu, geniş mavi eteklikti. Durur. Türküyü o da hafiften söylemeğe başlar. Herkes ondan yana bakar.)

[22]

Eczacının oğlu — Türkü söylediğini bilmiyordum.
Savcının kızı — Sus.

Eczacının oğlu — (Fısıldar) Benzincinin kızı, üstüne üstelik hastabakıcı da durup dururken türkü...
Savcının kızı — (Fısıldar) Kıs çeneni.
Eczacının oğlu — Kıstım çenemi cicim...

(Müzik ve türkü biter.)

Savcının kızı — Tebrik ederim... sesiniz çok güzel...

Benzincinin kızı — Teşekkür ederim.. Bir hastam vardı, italyan, ondan öğrendimdi...

Boksör — Şu tornacı italyan mı yoksa?

Benzincinin kızı — Tornacı değildi... Veremden öldü...

Boksör — Yıkandım, temizlendim...

Komisyoncu — Yeniden kirlenebilirsin...

Boksör — (A. B. ye) Gel bakalım şoför yavrusu..

A. B. — Ne olacak?

Boksör — Hele ayağa kalk ta ne olacağını söylerim...

A. B. — (Ayağa kalkar) Peki ama...

Boksör — (Eczacının oğlunu göstererek) Sununla başladığımız ravundu seninle bitirelim...

A. B. — Ben bokstan o kadar...

Savcının kızı — (Ansızın kararlı, A. B. ye) Arşları gibi delikanlısın. Bir yumrukta yere ser şu haddini bilmezi..

Benzincinin kızı — Kasabanın şampiyonuyla nasıl dövüşür? Durun, size bir türkü daha söyleyeyim.

Boksör — Sonra söylersin... Korkma, şakadan antrenman yapacağız... Burnu pek hoşuma gidiyor biliyorum, burnunu çarptırmam, merak etme... (A. B. ye) Çıkar bakalım ceketini...

A. B. — Hiç te...

Boksör — Çıkar, çıkar...

(A. B. ceketini çıkarır.)

Boksör — Gömleği de...

(A. B. ten fanilasıyla kalır.)

Eczacının oğlu — Pantolonu da...

Savcının kızı — Pantolonla da dövüşür... (A. B. ye) Dövüşeceksin anlıyor musun?

Benzincinin kızı — Niye kışkırtıyorsunuz?

Savcının kızı — Uyuşukluğundan kurtulsun diye...

Benzincinin kızı — Dövülecek...

Savcının kızı — Dövülsün, o da bir kaç yumruk atar ya... Hem dövülmenin o kadar korkunç bir şey olmadığını da anlar... Şunun pazularına bakın... korkma...

(A. B. eldivenleri giymiştir. Boksörle hafiften kapışırlar.)

Savcının kızı — Haydi... Soldan ekle şoför...

Eczacının oğlu — Sağını kolla hânım evlâdı...

Benzincinin kızı — Ya rabbim, ya rabbim... Niye yapıyorsunuz bunu?

Savcının kızı — Ekle şoför...

Boksör — Yahu hepiniz A. B. den yana... Al öyleyse şoförcüğüm...

(Şoföre şimşek gîbî bir kroşe indirir. Şoför sersemler.)

[24]

Savcının kızı — Topla kendini... Dikkat...

(Şoför de hafiften ekler boksöre.)

Savcının kızı — Gördün mü? Bir .daha. Aşkol-sun...

Eczacının oğlu — İster misin şu A. B. bizim şam-piyonu...

Boksör — O kadar uzun boylu değil... **(Müthiş bir yumruk indirir A. B. ye. A. 6. yüzünü kapatarak yıkılır. Benzincinin kızı çılgınlıkla A. B. ye koşar. Eğilir üstüne.)**

Benzincinin kızı — Kan içinde ağzı burnu...

Eczacının oğlu — **(Sayar oturduğu yerde)** Bir, iki, üç, dört.

Savcının kızı — Bu kadar dayanacağını sanmazdım...

Benzincinin kızı — Su getirin... Su...

Komisyoner — **(Savcının kızına)** İkiniz de, sen de, benzincinin kızı da A. B. ye tutkunsunuz. Her biriniz kendine göre... Ama hanginiz daha çok?... Na-polyon mu, Franklen mi ne, akıllı deyyusun biri kadın-lar iki soydur demiş: bir soyu, gözü yaşlı inek gibi se-ver, öbür soyu, dişi kaplan gibi...

(Ön sahnede Mimarla karısı aydınlanır.)

Mimarın karısı — Ben hangi soydanım?

Mimar — İnsan soyundan... yani her ikisinden.

Mimarın karısı — Savcının kızı çok mu güzeldi?

Mimar — Ben on bir yaşlarında bıraktım onu... Güzolacağı belliydi...

Mimarın karısı — Benzincinin kızı?

Mimar — Benden sonra gelmiş olacak kasabaya, tanımıyorum...

[25]

Mimarın karısı — Sizin kasabada hiç iyi insan yok muydu?

Mimar — Olmaz olur mu?

Mimarın karısı — Benzincinin kızı iyi insan... Oku...

Mimar — **(Mektubu okur.)** Savcının kızı beni dişi kaplanın sevgisiyle mi seviyordu? Bilmiyordum... Hâlâ da bilmiyorum... Bir fino köpeği satın aldım... Beyaz bir fino... Bir akşam üstü... **(Mimarla karısı karar- mağa başlar, sahne aydınlanır.)**

A. B. nin sesi — Susta durdurmağa çalışıyordum namussuzu... (A. B, Fino köpeğini **susta durdurmağa çalışmaktadır. Finonun tasmaına bağlı ip A. B. nin elindedir.**)

A. B. — Niye aksilik ediyorsun yavrum? Niye üz- yorsun beni güzelim? Niye susta durmuyorsun? Sus- ta, canım, susta!.. Susta durmak o kadar zor mu? **(El- lerini çenesi hizasına kaldırıp susta durarak)** Bak... İş- te böyle, ön ayaklarını kaldırivereceksin.

Fino — Hav.

A. B. — (Gülümser) Anladık. Sen dört ayaklısın, ben iki... Benim susta durmam, ellerimi kaldırırır mem daha kolay... Peki **(Eğilir, ellerini yere dayar)** İş- te ben de dört ayaklı oldum senin gibi... **(İçini çeker, kederle)** Kaç kere beni böyle dört ayaklı yaptı. **(Doğ- rular, susta durur, öfkeyle, hınçla)** Kaç kere böyle... Böyle susta durdum. Böyle...

Fino — Hav.

A. B. — İnat etme be. Nasıl olsa ben de seni sus- ta durduracağım... **(Cebinden bir şeker parçası çık- arır)** Bak... Şeker... Şeker gibi tatlı... Ağzının suları akı- yor mu? Aksın... **(Cebinden bir şeker parçası daha çıkarır)** Biri **(Bir parçayı gösterir)** susta durasın di- ye... öbürü **(öteki şeker parçasını gösterir)** susta dur

[26]

duktan sonra, mükâfat... Buyurun birinci parçayı... Yemliği... (Fino şekerini alır, beklenmedik şapırtılarla ve çatırtılarla şekerini yemeğe başlar.) Amma da şapırtıyorsun, çatırtıyorsun... Pek mi canın çektiydi?... Bilirim evlât, insanın canı bir şeyi nasıl çeker, bilirim... Gözlerin döndü, çenen değirmen taşı gibi işliyor...

Fino — Hav.

A. B. — Yedin bitti... Şimdi dur, al ikinci parçayı. (Şekerini göstererek) Haydi bakalım, bir, iki, üç... Kaldır ön ayaklarını. Senden kuvvetliyim. Sana şeker verebilirim. Sen bana şeker verebilir misin? Kimin tasması kimin elinde? Bak şeker... Bu fırsat bir daha ele geçmez oğlum... Susta dur. Haydi, hop!

Köpek — Hav.

A. B. — Hav, mav, kafamı kızdırıyorsun. (Yerden bir değnek alır) Ya şeker, ya sopa. (Değneği sallayarak) Haydi, hop!... Haydi diyorum... (Haykırır) Susta! Susta! Haydi, hop!... Al öyleyse... (Değneği indirir Finonun kıkırına)

Fino — Hav, hav, hav... (Debelenir.)

A. B. — (Finoyu dövmekte devamla) Al sana!... Al!... Al!... Al sana!...

Fino — Hav, hav, hav... (Kaçmağa çalışır.)

A. B. — Kıracağım inadını... Nafile debelenme, kurtulamazsın... Susta!... (Değneği kaldırır havaya) Susta!...

Fino — Hav, hav... (A. B. ye saldırır.)

A. B. — (Şaşkın şaşkın geri çekilerek) Hoşt! Hoşt! Vay anasını. Boyuna poşuna bakmadan saldırıyor bir de... (Değnekle savunarak) Hoşt... Hani bıraksam ısıracak... (Fino ileri geri saldırıp sakınarak debelenmektedir.) Dur be boğulacaksın... Dur ulan...

(Fino debelenmektedir.)

A. B. — Hav, hav... (Fino şaşırır bu havlamayla) Hav, hav. (Fino fena halde ürker ve umulmadık bir kuvvetle ipini A. B. nin elinden kurtarıp kaçmağa başlar.) Dur... Dur be... (Finoyu kovalar) Bir elime geçersen.

(A. B. Finonun yerde sürüklenen ipi üstüne yüzü koyun atılıp ipi ele geçirir. Fino ileri geri, sağa sola bir iki hamle yapar, sonra çaresiz durur. A. B. kalkar. İpi çekerek finoyu kendine doğru sürükler.)

A. B. — Nasılmış? Demek kurtuluvereceğini sandın? Bir iki sıçrayış, bir iki hamle, kurtarıverdin ipini elimden, öyle mi yavrum? Yağma yok... Bu işler o kadar kolay olsa... Belki de kolaydır, ama vaktini saatini bileceksin... Bilemedin mi, fırsatı kaçırdın yavrum. (Güler.) Sen doğarken kaçırmışsın fırsatı, köpek olmuşsun... Köpek olmamak vardı... Ama olmuşsun... Susta! Susta diyorum... Haydi hop...

Fino — Hav... (Sustaya kalkmaz)

(Komisyoncu girer.)

Komisyoncu — (A. B. ye) Ne o?

A. B. — Susta durdurmağa çalışıyorum.

Komisyoncu — Niye?

A. B. — Avuç dolusu para verdim namussuza terbiyeli köpek diye. Bana satan herifin bir dediğini iki etmiyordu... Beni taktığı yok.

Komisyoncu — (Güler.)

A. B. — Niye güldün?

Komisyoncu — Sende köpekleri susta durduracak surat var mı?

[28]

A. B. — Suratımın nesi eksik?
Komisyoncu — Gözleri... Köpekler adamın ne mal olduğunu bir koklayışta anlar...
A. B. — Gözlerini mi koklarlar adamın?
Komisyoncu — Gözlerini... Bırak ipini şunun...
A. B. — Kaçar.
Komisyoncu — Kaçmaz... Bırak...
A. B. — Demek aldı senin gözlerinin kokusunu...
Komisyoncu — Aldı... Bırak ipi...

(A. B. ipi bırakır. Fino kaçmağa başlar.)

A. B. — **(Memnun)** Gördün mü?
Komisyoncu — **(Finoya haykırır)** Dur! **(Fino durur)** Gel.. **(Fino gelir)** Susta! **(Fino susta durur)**
A. B. — It oğlu it...
Komisyoncu — Yalnız gözlerin değil, sesin de kokusu var demiş akıllı adamın biri, ya Napolyon, ya Franklen. **(Değneği A. B. den alır, uzağa fırlatır. Finoya)** Aport! **(Fino değneği ağızına alarak komisyoncuya getirir.)** Aferin... **(A. B. ye)** Şeker ver şuna.
A. B. — **(Şeker parçasını vererek)** Sen ver... Sana köpeklik etti.

(Komisyoncu şekeri verir finoya.)

Komisyoncu — **(İpi A. B. ye uzatarak)** Al.
A. B. — **(İpi almaz)** Yadigarım olsun sana...
Komisyoncu — Ben ne yapayım köpeği?
A. B. — Senin kumandanı dinliyor.
Komisyoncu — Kumanda etmesini biliyorum da ondan.
A. B. — Ben bilmiyor muyum?
Komisyoncu — Herkes kumanda etmesini bilse...

[29]

A. B. — Ben niye bilmiyorum kumanda etmesini?
Komisyoncu — Sen kumanda edilen, emir alan soydansın.
A. B. — Ben de kumanda etmek, emir vermek istiyorum...
Komisyoncu — İstemekle olsa...
A. B. — Peki, ne yapayım?
Komisyoncu — Yapacak bir şey yok.
A. B. — Belki de var...
Komisyoncu — Belki de... Köpeği sahiden alayım mı?
A. B. — Al, dedim ya.
Komisyoncu — **(İpi tasmadan çıkarıp A. B. ye verir.)** İp lâzım değil. Tasma yeter. **(Finoya)** Yürü peşim sıra...

(Komisyoncu önde, Fino peşinde çıkarlar. A. B. çıkanların ardından hınçla, öfkeyle bakar. Savcının kızı girer. Bacağında renkli pantolon.)

Savcının kızı — Yine kim yaktı canını?
A. B. — **(Haykırarak)** Yeter artık... yeter... Yeter... Görürsün, eczacının oğlu da, boksör de, hepsi, hepsi, bütün köpekler, yalnız finolar değil, kurt köpekleri de susta duracak karşımda...
Savcının kızı — Ben de mi?
A. B. — Sen de.
Savcının kızı — Emin misin?
A. B. — Şey... yani... Niye emin olmayacakmı? Şim? Seni de susta durduracağım... Seni de...
Savcının kızı — Nasıl?
A. B. — Ne nasıl?
Savcının kızı — Bütün bu işleri nasıl kıvıracaksın? ötekilerden vazgeçtin, beni nasıl?..

[30]

A. B. — Seni mi nasıl? Seni... Seni... (Birden bir tokat atar Savcının kızına, sonra yaptığına kendi de şaşar, dehşetli üzülür.)

Savcının kızı — Hangi filimde gördün bunu?

A. B. — Affedersin.

Savcının kızı — Tokatlanmak hoşuma gitmiyor...

A. B. — Seni benden önce de...

Savcının kızı — Denediler,. Ama dedim ya hoşuma gitmiyor... Ben de yapıştırdım tokadı...

A. B. — Seni... Şey...Seni öptüler de mî? Eczacının oğluyla şey...

Savcının kızı — Hayır...

A. B. — Hiçbir mi? Şimdiye kadar hiç kimse mi?

Savcının kızı — Sen niye öpmüyorsun beni?

A. B. — Ben mi?

Savcının kızı — Sen...

A. B. — Bırakır mısın?

Savcının kızı — Dene bir kere.

A. B. — Seni sevdiğimi, sevdanla geberdiğimi biliyorsun...

Savcının kızı — Şiir mi okuyacaksın?

A. B. Seni... Sen... (Savcının kızına sarılır, dudaklarından öper.)

Savcının kızı — (A. B. nin kollarından sıyrılıp onu süzerek.) Ummazdım...

A. B. — Neyi?

Savcının kızı — öpmesini bu kadar iyi becerdiğini... Benzincinin kızından mı öğrendin?

A. B. — Vallahi, namussuzum ki o kızla hiçbir... Hem burnuna dikkat etmedin mi?

Savcının kızı — Nesi var burnunun?

A. B. — Bir kere çok büyük, hem de hep nezle... Hem hastabakıcı. Hep ilâç kokuyor.

[31]

Savcının kızı — Kızı kötüleme... Sesi çok güzel... Bir daha öp beni...

(A. B. kızı bir daha öper.)

A. B. — Bilsen nasıl yangınım sana... Her gece rüyama giriyorsun. Sen istesen... Sen benim için... Sen beni... Ama baban tabii seni benim gibi bir... (Sükût) Sen geçen pazar niye dövdürttün beni boksöre?

(Komisyoncu girer.)

Komisyoncu — Merhabalar...

Savcının kızı — Merhaba.

Komisyoncu — Ne oluyoruz?

Savcının kızı — Öpüşüyorduk.

Komisyoncu — Kolejde öpüşme dersi de veriyorlar mı size?

Savcının kızı — Ne güzel köpek.

Komisyoncu — Marifetlidir de... (A. B. yi göstererek) Hediyesi...

A. B. — Beni dinlemiyordu, kızdırıyordu, ben de... onu dinliyor.

(Islıkla çalınan bir dans havası.)

Komisyoncu — Eczacının oğlu seni arıyordu.

Savcının kızı — öyle mi?

(Islıkla dans havası çalarak eczacının oğlu girer.)

Eczacının oğlu — (Eliyle komisyoncu ve Savcının kızını selâmlar) Vay sen de burda mısın hanım

[32]

evlâdı? Kamyonun gübre taşıyor mu bugün? Ben senin yerinde olsam..

Savcının kızı — Kes artık!

Eczacının oğlu — Emret cicim. Kestik... (Savcının kızına) Seni maça götürmeğe geldim... Bizim oğlan arabı nakavt edeceğinden emin... (Güler) Yumuruğundan çok eldivenine güveniyor. Ama vuracağım foyasını meydana... Haydi gel. Gülersin.

Savcının kızı — Oynıyacağın oyunu duyarsa...

Eczacının oğlu — Nerden duyacak? Siz, sen, sen, sen, sen, (Savcının kızım, A. B. yi, komisyoncuyu göstermiştir.) söylemezseniz. Arabın, kurşunlu eldivenle nakavt edilmesi umurumda değil, ama bizimkinin burnu çok büyüdü. Arap yıkılır yıkılmaz haykıracağım: Eldivenleri kontrol edelim, eldivenleri...

A. B. — Korkmuyor musun?

Eczacının oğlu — Ben sen miyim ulan?... (Savcının kızına) Haydi... Nazlanma. (Savcının kızını belinden kavrar.) Yürü.

Savcının kızı — (Belini eczacının oğlundan kurtararak) Çek elini... Laubalilikten hoşlanmam... (Komisyoncuya) Sen gelmiyor musun?

Komisyoncu — Hayır...

Savcının kızı — (Sanki A. B. yokmuş gibi orda, onunla büsbütün ilgisiz, Komisyoncuya) Hoşça kal... Köpeği satarsan alırım... Beni de dinler, hem senden çok... (Eczacının oğluna) Biletler ilk sıradan tabii...

Eczacının oğlu — Tabii...

(Savcının kızı ve Eczacının oğlu çıkarlar.)

A. B. — Allaha ısmarladık bile demedi bana...

Komisyoncu — Kız değil atom...

Fino — Hav, hav, hav..

[33]

Komisyoncu — Ne oldu buna? (Etrafına bakınır, güler.) Benzincinin kızı geliyor... Bak hasta olup şu kıza baktırmak isterdim kendimi.

Fino — Hav, hav, hav...

Komisyoncu — Sus.

(Benzincinin kızı girer, saçları omuzlarında dalga dalga. Beyaz blüzlü, mavi geniş eteklikli. Elinde kar çiçeklerinden bir demet.)

Komisyoncu — Nereden böyle, küçük hanım?

Benzincinin kızı — Kırlarda dolaştım...

Komisyoncu — Çok güzel... Kır havası almak faydalıdır. Bir gün açık havada gezen, bir yıl ömrünü artırır, kim demişti bunu? Ya Napolyon, ya Franklen... işte böyle... Akıllı deyyuslar yaşamış bu dünyada... (Finoya) Yürü bakalım... Belki biz de kırlara gideriz hava almağa...

(Benzincinin kızını gülümsiyerek selâmlar, yürür. A. B. de, Benzincinin kızının gelmesiyle suratını asmıştır. Komisyoncunun peşi sıra yürür, fakat benzincinin kızı A. B. yi kolundan çekip durdurur.)

A. B. — Ne istiyorsun?

Benzincinin kızı — Bir şey söyleyecektim...

(Komisyoncu finoyla çıkar.)

A. B. — Ne söyleyeceksin?

Benzincinin kızı — (Buketi uzatarak) Senin için topladım...

A. B. — Ne yapayım bu çiçekleri? Vazom yok...

Benzincinin kızı — Bir kere kokla, sonra at...

A. B. — Çiçek kokusunu sevmem... Gübre kokusuna alışmışım...

Benzincinin kızı — Niçin öyle hayın hayın konuşuyorsun? Sen çiçekleri de, kokularını da seversin...

A. B. — Ne söyleyeceksin bana?

Benzincinin kızı — Çiçek toplarken hep seni düşündüm., iki yıl önce beraber toplamıştık... Yalnız gelincikle papatya toplamıştık... iki yıl önce sen...

A. B. — İki yıl önce ben ciğeri on para etmez, iradesiz, beceriksiz herifin biriydim... İki yıl önce... Şimdi de pek farklı değilim ya... Şimdi de...

Benzincinin kızı — Niye kendi kendine iftira ediyorsun? Sen kasabanın delikanlıları içinde en iyi yürekli...

A. B. — İyi yürekli, iyi yürekli... Bir daha bana bunu söylersen...

Benzincinin kızı — Peki söylemem... Sinirlenme... (Gülümser) Bak ne diyeceğim, dün C.M.D.V. nin şoförleri benzin alırken konuşuyorlardı, duydum. 50 tonluk kamyonlara iki şoför arıyormuş deponun müdürü. Sendikayla konuşsan, seni...

A. B. — Dün mü duydun bunu?

Benzincinin kızı — Dün... Bilirsin sizin sendikanın başkanı babamın ahabıdır, istersen babama söyleyeyim de...

A. B. — Kömür taşıyacağız...

Benzincinin kızı — Bu sabah radyoda M. D. C. K. R. elma suyu yayını dinledim. Bir doğu masalı anlattılar. Bir prensi, güzel bir delikanlı, hayın kardeşleri kör bir kuyuya atıyor... Hazreti Yusuf gibi. Kuyunun dibinde prensin önünden şimşek hızıyla iki koç geçiyor. Biri kara, biri ak. Prensın hemen karar vermesi, atik davranması lâzım. Sıçnyarak atılacak ileri,

kara koça binerse yedi kat yerin dibine gidecek, ak koça binerse çıkacak kuyudan, kardeşlerini öldürecek, sevdiği prensese kavuşacak, babasının tahtına oturacak. M. D. C. K. R. elma suyu içenler ak koça biner...

A. B. — Elma suyu mu içeyim istiyorsun?

Benzincinin kızı — Ak koça binmeni, fırsatı kaçırmamanı istiyorum... 50 tonluk kamyonu belki de...

A. B. — Konuşurum başkanla... Şey... Sen de... İstemez... Ama... Peki sen de babana söyle, konuşsun... Teşekkür ederim... iyi ki söyledin bunu bana... Vakit kaybetmeğe gelmez... Hemen koş babana... Başkanla yalnız onun konuşması daha iyi... Namussuz herif kaç kere dalga geçti benimle... Ama baban söylerse... Bir geçeyim elli tonluğun direksiyonuna, gösteririm namussuzlara ne adam olduğumu...

Benzincinin kızı — Gidiyorum... (Bir iki adım atar, durur, A. B. ye bakar)

A. B. — Ne o?

Benzincinin kızı — Hiç...

A. B. — (Gülümser) Ver bakalım çiçekleri, mademki benim için topladın.

Benzincinin kızı — Senin için...

A. B. — (Buketi kızdan alarak) Teşekkür ederim... (Etrafına bakınır, etrafta kimsenin olmadığına kanaat getirdikten sonra, kızı öper, çabucak ve hemen ayrılır) Haydi... Yarın sabah dokuzda seni beklerim... Yok... Köprünün altına gel... Hayır... Burda beklerim daha iyi... Yanımda birisi olursa sokulma... Haydi...

(Benzincinin kızı A. B. yi birden kucaklar öper, sonra koşa koşa çıkar. A. B. kızın arkasından bakar. Düşünür. Gözü elindeki bukete ilişir. Buketi koklar. Derin soluk alır. Buketteki çiçekleri didiklemeğe başlar. Dalgın dalgın buketteki çiçekleri birer ikişer koparıp atar.

[36]

Bon bir bahtiyarlık duymaktadır. Kurnazlığa yakın bir gülümsemeyle gülümsemektedir.)

(Sahne kararır.)

(Mimarla karısı karanlıktadır.)

A. B. nin sesi — Gübre kamyonundan kurtulacağımı emindim... Benzincinin kızının bana böylesine tutkulu oluşu kibrimi okşuyordu, onu hırpalamaktan zevk alıyordum. Ertesi günü iple çektim. Vaktinden yarım saat önce arsaya geldim..

(Sahne yavaş yavaş aydınlanır. A. B. bir buçuk tonluk kamyonun yanında durmuş birini beklemektedir. Sabırsızlanmakta, arada bir kol saatına bakmaktadır. Boksör girer. A. B. görmez. Boksör A. B. nin omuzuna dokunur.)

Boksör — Kimi bekliyorsun?

A. B. — Hiç kimseyi...

Boksör — Eczacının oğlunu gördün mü?

A. B. — Hayır.

Boksör — Geçmedi mi burdan?

A. B. — Hayır...

Boksör — Yalan söyleme...

A. B. — Niye yalan söyleyim?

Boksör — Ağzını burnunu dağıtırım yine. Geçen seferki gibi... Aklında mı?

A. B. — ....

Boksör — Aklında mı?...

A. B. — Aklımda.

Boksör — Dün maçta bana oynadığı oyunu duydu mu?

[37]

A. B. — Duymadım...

Boksör — Bütün kasabanın duyduğunu sen nasıl duymadın?

A. B. — Duydum.

Boksör — Herkes için iç yüzünü bilmiyor elbet te.. Sen de bilmiyorsun tabii...

A. B. — Bilmiyorum...

Boksör — Birinci ravunttan sonra ringe çıktı, yanıma geldi, nasıl etti, ne etti bilmiyorum, kaş göz arasında sağ eldivenimin içine koca bir kurşun parçası sokuverdi...

A. B. — Sen farkına varmadın mı?

Boksör — Sersemlik etme... İnsanın eldivenine kurşun sokulur da insan farkına varmaz olur mu? Ses çıkarmadım tabii...

A. B. — Neden?

Boksör — Sorduğu şeye bak... Bir dostun sana böyle bir iyilik etse ses çıkarır mısın? Ha? Yoksa, eldivenime kurşun soktular, şu zenci köpeği hemen nakavt etmem için, haberiniz olsun!' diye avaz avaz haykırır mısın ha? Haykırır mısın?

A. B. — ....

Boksör — Haykırır mısın? Ha?

A. B. — Haykırmam...

Boksör — Haykırmazsın tabii... Ama alçak kerahta, hem soktu kurşunu eldivenime, hem de ben arabı, suratı darmadağın, yere serince, «Eldivenleri kontrol edelim!» diye bastı çılgılığı... Kahbeliğin böylesini duymuşluğun var mı?

A. B. — ...

Boksör — Ha?

A. B. — Yok...

Boksör — Saatin kaç? Benimki ileri galiba?

A. B. — Dokuza on var...

[38]

Boksör — Neredeyse gelir...

A. B. — Kim?

Boksör — Eczacının oğlu. Hesabı temizüyeceğiz... Savcının kızı ağzından haber yolladım, randevuya çağırdım... Kıza tutkun enayi... Gelir mutlaka...

A. B. — Ben gideyim öyleyse...

Boksör — Yooo... Gökten Allah baba yolladı seni bana... Kimıldanayım deme.

A. B. — Kızın haberi var mı?

Boksör — Deli misin? Dinle beni... Kahbenin piçi şu yandan gelecek... Ben şu köşede duracağım... Beni görmiyecek. Anladın mı? Ha?

A. B. — Anladım...

Boksör — Seni görünce yanına gelecek tabii... Sen işi çaktırmadan lakırdıya tutacaksın onu... Ama öyle davran ki, sırtı hem benden yana olsun. Anladın mı? Ha?

A. B. — Anladım... Sonra?

Boksör — Sonrasını bana bırak...

A. B. — İyi ama...

Boksör — Dediğimi yapmazsan, şimdi kamyonun bütün lastiklerini yarın gece, yahut öbür gece kendi göbeciğini deşilmiş bil. Anladın mı? Ha?

A. B. —.....

Boksör — Anladın mı, anlamadın mı? Ha? (Eliyle A. B. nin karnını dürterek) Göbecik param parça, barsaklar kaldırımda... Anladın mı? Ha? Ben işi gördükten sonra, sen de çeker gidersin... Ne gören var, he bilen... Benden şüphelenecekler tabii... Ama iş batı şahidi yok... Öyle mi? Ha?

A. B. — İyi ama...

Boksör — ispatı şahidi var mı? Ha? Var mı?

A. B. — Yok...

Boksör — Seni bu bok kamyonundan da kurta-

[39]

nnm... Biliyorsun büyük patronun şoförü adamımdır... Sana garajında şanına lâıyk bir iş bulur... Fırsat çıktı karşına...

(Islıkla çalınan bir dans havası.)

Boksör — Geliyor... Şaşıрма... Beni ele verirsen, biliyorsun... Göster kendini. Fırsat bu fırsat... Sırtı bana dönük olsun hep... (Hızla uzaklaşır, köşenin arkasına saklanır.)

(Eczacının oğlu ıslıkla dans havası çala çala girer.)

Eczacının oğlu — Dingilin mi kırıldı hanım evlâdı?

(A. B. ye yaklaşır.)

A. B. — Hayır...

Eczacının oğlu — Ne duruyorsun yol ortasında, gübre kokusu saça saça...

(Eczacının oğlu A. B. ye iyice yaklaşmıştır. Sırtı Boksörün saklandığı köşeden yanadır. Boksör köşeden hafifçe belirir. Tabancası m çekmiştir, nişan almaktadır. A. B. bunu görmektedir.)

Eczacının oğlu — Dilini mi yuttun? Çek arabanı burdan... Haydi atla, bas... Sana diyorum ulan... Nereye bakıyorsun?

(A. B. nin baktığı Boksörün saklandığı köşeden yana bakar, boksör hemen geri çekilmiştir.)

[40]

A. B. —..Hiçbir yere baktığım yok...
Eczacının oğlu — Peki... Haydi. Yolun açık olsun... Atla arabana hop.

(Eczacının oğlu, A. B. yi kamyonuna doğru iterken Boksör yine köşeden belirmiş, tabancasını kaldırıp nişan almıştır.)

A. B. —□ (Eczacının oğlunu yana itip ileri doğru fırlatarak) Dur! Yapma!

(Boksör ateş etmiştir. Kurşun yana doğru itilen Eczacının oğluna değil, A. B. ye düşmüştür.)

A. B. — Uh...

(Eczacının oğlu hızla kamyonun arkasına atar kendini. A. B. yere yıkılır. Boksör köşede siper alıp iki el daha ateş eder. Eczacının oğlu da kamyonun arkasına siper alıp köşeye doğru otomatiğini boşaltır. Sessizlik. Boksör gitmiştir... Eczacının oğlu iki el daha ateş eder. Sonra kamyonun arkasını siper ala ala geri çekilerek geldiği köşeyi dönüp gider. Sessizlik. A. B. ağır ağır kalkar. Sağ eliyle sol omuzunu tutmaktadır. Kamyona yaklaşır. Benzincinin kızı girer.)

Benzincinin kızı — Geciktim... Affedersin..

A. B. — Yaralıyım...

Benzincinin kızı — Yaralı mısınız?

A. B. — Galiba sol ©muzumdan... Belki başka yerimden de...

Benzincinin kızı — Kımıldama. Doktor çağırayım... Nasıl yaralandın? Cankurtaran çağırayım...

[41]

A. B. — Hiç kimseyi çağırma... Yardım et şu gömleğimi çıkarayım...

(Benzincinin kızı A. B. nin gömleğini çıkarmasına yardım eder.)

Benzincinin kızı — Çok mu acıyor?

A. B. — Acımıyor... (Gömlek çıkarılmıştır.)

Benzincinin kızı — Belâlar hep seni mi bulur?

A. B. — Sar şunu bir şeyle...

Benzincinin kızı — (A. B. yi kamyondan uzaklaştırarak) Açık yara mikrop kapmasın... Uzaklaş arabadan... (Boynuna attığı ipek mendili çıkarır) Sununla saralım... (Sarmağa başlar.) Acıyor mu?

A. B. — Acımıyor dedik a... Yara çok mu derin?

Benzincinin kızı — Hayır... Açıp bakayım mı?

A. B. — istemez.

Benzincinin kızı — Kim yaraladı seni? Kimi öldürdün?

A. B. — Bilmiyorum... Gevezelik etme...

Benzincinin kızı — Kimi öldürdün?

A. B. — Az daha beni öldürüyorlardı... Ben kimseyi öldürmedim. (Hem konuşmuş, hem de vücudunu yoklamıştır.) Başka yerimde yara yok sanıyorum.

Benzincinin kızı — Kan mendilin üstüne çıktı...

A. B. — Sıkı sar şunu, bir de hastabakıcı olacaksın...

Benzincinin kızı — Elim ayağım birbirine dolaştı... Sevdiğim bir erkeğin yarasını ilk defa sarıyorum. Yaraya bakmağa bile cesaret edemedim.

(Benzincinin kızı yarayı yeniden sararken.)

A. B. — Baban konuştu mu?

[42]

Benzincinin kızı — Konuştu...

A. B. — Eeee?

Benzincinin kızı — üzüme... Bu halinde üzül-
mek yarayı azdırabilir...

A. B. — Olmadı mı iş?

Benzincinin kızı — O olmadıysa başkası olur...
Anlaşılan 50 tonluk kamyon ak koç değilmiş...

A. B. — Ak koçundan başlatacaksın şimdi... Ne
 demiş başkan?

Benzincinin kızı — Geç kalmışsınız... Daha babam
konuşmadan, kamyonlara adam bulmuşlar...

A. B. — Geç kalmışsınız... Hep böylee canına yan-
dığımın, hep geç kalırım, hep treni kaçırdım... Hep...

Benzincinin kızı — Sinirlenme... Hastaneye gi-
delim, hemen yarani...

A. B. — Allah belâsını versin...

**(Savcının kızı girer, Benzincinin kızını görmezlikten
gelip A. B. ye yaklaşır.)**

Savcının kızı — it, köpek dalaşıyor, sen ne diye
burnunu sokuyorsun böyle işlere?

A. B. — Ben hiçbir işe burnumu sokmadım...

Savcının kızı — Yaran ağır mı?

Benzincinin kızı — Değil sanırsam...

Savcının kızı — **(Benzincinin kızını iştmezlikte
gelerek, mendili A. B. nin omuzundan çözmeğe baş-
lar.)** Burda işin neydi?

Benzincinin kızı — Beni bekliyordu.

Savcının kızı — **(Benzincinin kızını iştmezlik-
ten gelerek A. B. ye)** Randevu barda verilir. Ormanda,
kırlarda verilir. Ama sevgililerin çöplükte buluştukla-
rını ilk defa duyuyorum.

[43]

(Mendili tekrar sarmıştır yaraya.)

A. B. — Ben randevu falan vermedim kimseye...

Benzincinin kızı — 50 tonluklarda iş vardı da..

A. B. — **(Benzincinin kızına)** Kıs çeneni...

Savcının kızı — ötekileri taklit ediyorsun. Kız-
lara kabalık etmeği erkekliğin şanından sayıyorsun...
Atla arabaya... **(A. B. nin kolundan tutup şoför mahal-
line çıkarır.)** öbür yana geç... Direksiyonu bana bı-
rak... **(Kendi de çıkar makinaya, direksiyona geçer.
Benzincinin kızına)** Sizi alamıyacağım. Şoför yerine
üçümüz sığmayız... Belki sığarız ama, şoförün yanına
başka bir kızla oturmaktan hoşlanmam. Hoşça kalın...
(Gaza basar. Motor sesi.)

A. B. — Nereye gidiyoruz?

Savcının kızı — Eczaneye... Yarani temizlemek
lâzım...

(Sahne kararır.)

(Mimarla karısı aydınlanır.)

Mimarın karısı — Dur biraz... Bir dakika okuma...
Kötü gangster filimlerine benziyor. Hava bugün ne
güzel... Kıra gidelim... **(Güler)** Napolyon mu, Frank-
len mi, akıllı biri ne demiş? Bir saat açık havada do-
laşan, ömrünü bir yıl artırır... **(Mektuba göz gezdiren
kocasına)** Dur bensiz okuma... Şimdi her halde ecza-
neye gidecekler...

Mimar — Evet... Eczaneye gittik, diyor...

(Mimarla karısı kararır, sahne aydınlanır.)

**(Eczane, eczacı, A. B. nin omuzuna pansuman yap-
maktadır.)**

[44]

Savcının kızı — Doktora göstermek istemez mi?

Eczacı — Yok canım... Benim gibi bir eczacı için bile, böyle bir sıyrığın tedavisi, bîr nevi, nasıl demeli, bir çeşit, yani meslek şanına aykırıdır, ama insani vazifem...

Eczacının oğlu — **(A. B. ye)** Kimi bekliyordun orda?

A. B. — Hiç kimseyi...

Eczacının oğlu — Beni mahsustan **lafa** tuttun.

A. B. — Seni ben lafa tutmadım, sen geldin benim yanıma.

Eczacının oğlu — Kaç para aldın?

A. B. — Hiç kimseden para filan almadım.

Eczacının oğlu — Sana parlak bir iş bulurum, demiştir.

A. B. — Hayır, Bana o.. Bana... Bana hiç kimse hiçbir şey demedi.

Eczacının oğlu — Dur hele, seninle de hesaplaşırız...

Savcının kızı — **(Eczacının oğluna)** Yeter, Kes...

Eczacının oğlu — Emret cicim.

Eczacı — Günahlarımızın kefaretinin ödemek için ben Hazreti İbrahim gibi, ben, nasıl demeli, oğlumu kurban mı verecektim Rabbime? Hazreti İbrahim, oğlu İshakı Rabbe kurban vermek için dizine yatırıp da boynunu bıçakla kesmeğe hazırlandığı sırada gökten melekler...

(Savcı girer, 50 yaşlarında)

Savcının kızı — Baba...

Savcı — Selâm... **(A. B. ye)** Kim ateş etti?

A. B. — Bilmiyorum. Şey... Hayır... Bilmiyorum...

[45]

Savcı — Bilmiyorum ne demek? Kim yaraladı seni?

A. B. — Bilmiyorum...

Savcı — **(Eczacının oğlunu göstererek)** Kim ateş etti buna? Bu kime ateş etti?

A. B. — Bilmiyorum... Bilmiyorum...

Savcının kızı — **(Babasına)** Niye sıkıştırıyorsun çocuğu? Kimin ateş ettiğini görmiyebilir...

Eczacının oğlu — Gördü. Biliyor... Ama korkak kerata... Korkuyor, söylemiyor...

Savcı — Kimdi?

(Boksör girer.)

Boksör — Merhabalar... **(Elini hemen cebine atan Eczacının oğluna)** Çıkar elini cebinden. **(Ortaya)** Bizim şoförcüğü yaralamışlar... Öyle mi? Ha?

(Eczacının oğluna) Sana da ateş etmişler... Şu dünyada ne namussuz herifler var... **(Savcıya)** Kasabamızda, şirin kasabacığımızda haydutluklar böylesine alıp yürürse, sayın savcı, gelecek seçimde kazanaçağınızı pek sanmıyorum doğrusu...

Savcı — Edepsiz edepsiz konuşma... Buna ateş eden, bu biçareyi de yaralayan sensin...

Boksör — Yarası ağır mı?

Eczacı — Sıyrık...

Boksör — Gördünüz mü bay savcı? Yaralanan yok. Bu bir... Ha? Benim ateş ettiğim filân iftira. Bu iki... Ben ateş etseydim, ya bu, ya bu, ikisinden biri görecekti... **(A. B. ye)** Sen gördün mü beni? Ha? Gördün mü beni?

A. B. — Ben... Seni... Hayır... Hayır ben hiç kimseyi görmedim.

Eczacının oğlu — Sen ateş ettin.

Boksör — ispatın, şahidin var mı?

Savcı — Maçta dünkü rezaletini ortaya çıkardı diye....

Boksör — **(Eczacının oğluna)** Eldivene kim soktu kurşunu? Ben mi istedim senden bunu? Ha? Ben mî istedim? Ama bak, benim de bu işte ispatım şahidim yok. Kavli mücerret... öyle derler değil mi, bay savcı.

Savcı — Avukatlığa başlasana...

Boksör — Tahsilim müsait değil... Koleji bile biîîremedim...

Savcının kızı — **(Eczacının oğluna)** Hem kendin soktun adamın eldivenine kurşunu, hem de sonra kendin...

Eczacının oğlu — Yalan söylüyor...

Savcının kızı — Alçaklığın böylesi...

Eczacının oğlu — Ona oyun oynayacağımı biliyordun... Hattâ seyre geldin...

Boksör — Gördünüz mü sayın savcım, meğerse kızınız da, ha? Kızınız da...

Savcının kızı — Bana bunun kurşunlu eldiven kullanacağını söyledin, yoksa senin ona...

Eczacı — Rabbim... Yarabbim... Acı bize...

(Polis komiseri girer.)

Komiser — Merhaba bay savcı... (ötekileri eliyle selâmlar.) (A. B. ye) Kim ateş etti?

Savcı — Söylemiyor ..

Savcının kızı — Bilmiyor.

Komiser — Biliyor, söylemiyor.

Boksör — Tevkif etsenize şoförcüğü... Karakolda çırıl çıplak soyup masaya bağlayın, verin elektrik cereyanını tepesinden tırnağına... Yahut şu italyan

tornacıya yaptığınızı yapın... Anlatayım mı? Ha? Anlatayım mı?

Savcı — Dinliyoruz, devam et...

Boksör — Bir hafta ayakta tuttunuz, uyku uyutmadınız beş bin muhlukların altında... Sonra tımarhanelik oldu...

Komiser — Bütün bunları niçin yapacaktınız bu delikanlıya?

Boksör — Benim ateş ettiğimi söyletmek için...

Savcı — Değmez... Cereyan sarfına değmez...

Komiser — Dünkü rezaletten sonra, boksörlükte ekmek parası kalmadı sana, (Güler) bize gel...

Boksör — Polise mi?

Savcı — Milli Emniyete girmek biraz daha zor...

Komiser — Ya polise geleceksin, ya çarpık burun, yahut Karakaşın çetesine yazılacaksın. Zaten Çarpık burunla alâkan...

Boksör — Yalan... Çarpık burunla kıl kadar ilgim yok...

Savcı — Uzun lâfın kıyası, delikanlılar, **(Eczacının oğluna)** Sen kolej bitirmişsin, **(Boksöre)** sen de hanyayı konyayı tez öğrendin, ben sizin yerinizde olsam hırıltıyı, zırlıtyı keserim. Yok ille de dalaşacak sanız, başka bir kasabayı seçin kendinize ring diye... Bizim buradaki itler bize yeter...

Eczacı — Aynı sürünün kuzularısınız...

Savcının kızı — Bunlar artık kuzuluktan çıkmış, kart ikisi de maşallah...

Eczacı — Aynı sürünün kuzularısınız, aynı çoban, nasıl demeli, güdüyor yani sizi evlâtlarım...

Komiser — **(A. B. ye)** Davacı mısınız?

A. B. — Kimden?

Komiser — Demek hiç kimseden şikâyetin yok...

A. B. — Yok.

Komiser — **(Boksörle Eczacının oğluna)** Bay savcı da işaret etti. Bu oyunu burda bir daha oynamağa kalkışırsanız, sağ kalanın da, geberenin de pastırmasını çıkarırım.

Eczacı — Rabbim yardımcımız olsun... Hepimizin. Nasıl demeli, bir uçurumun kıyısındayız... Yani nereye gidiyoruz?

Komiser — **(Eczacıya)** İçecek soğuk bir şey yok mu?

(Eczacı üç kadehe içki kor, Savcıya, komisere ikram eder, birini efe kendisi alır.)

Eczacının oğlu — **(iki kadehe içki kor, savcının kızıyla kendine)** Buyur... Yoksa babanın yanında limonatadan başka birşey içmez misin?

Boksör — **(A. B. ye)** Bize ikram eden yok...

Eczacı — Şimdi, şimdi oğlum...

Boksör — Zahmet etmeyin... **(Kendisiyle A. B. ye iki kadeh doldurur.)**

Eczacı — Yurdumuzun üstünde tanrının inayeti eksik olmasın...

A. B. — **(Gayet samimi)** Amin...

(Boksör eczanedeki müzik dolabına para atar, düğmelere basar, italyan halk havası çalınmağa başlar.)

Savcı — Ne o?

Savcının kızı — Yıkıyor...

Boksör — Temizleniyorum...

Savcı — **(Bir bardak daha doldurarak)** Harbin ilk günü 25 milyon insan ölecek...

Boksör — Bizden mi, onlardan mı?

Savcı — Her iki taraftan.

Eczacı — Günahlarımızın cezası...

Eczacının oğlu — Bir günde 25 milyon. Rekor...

Boksör — **(Komisere fısıldar)** istersen beraber çıkalım, çarpık burnun çarpık burnunu nasıl yakalaya-bileceğini anlatabilirim belki sana...

(Müzik biter.)

Komiser — Müsaadenizle bay savcı... **(ötekilere)** Hoşça kalın... **(Boksöre)** Sen gel benimle... **(Çıkar.)**

Boksör — **(Komiserin peşinden çıkarken Eczacının oğluna)** Ben unuttum. Ben sürüde kuzuluk edip kardeş kardeş aynı çobanın sopası altında otlamağa razı olabilirim... Anladın mı? Ben kuzu olabilirim... Hoşça kalın. **(Çıkar.)**

Eczacının oğlu — Daha ne kadar zaman tahammül edilecek bu hergeleye?

Savcı — Sana tahammül edildiği müddetçe...

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Babam bir iş buldu sana...

Savcı — Kızımın ricası üstüne...

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Teşekkür etsene...

A. B. — Teşekkür ederim bay savcı...

Savcı — Bana değil, kızıma...

A. B. — Teşekkür ederim... **(Savcının kızına teşekkür etmiştir.)**

Savcı — Seni Ordu havacılık kurslarına yollıya çağım... İyi şoförsün. Okuma yazman var. İyi uçman olabilirsin. Yolun açık... Yeter ki fırsatı kaçırma...

A. B. — Fırsatı kaçırmıyacağım bay savcı.

Eczacının oğlu — **(Güler)** Hanım evlâdından, gübre şoföründen ordu pilotu.

Savcı — Sana da bir iş bulabilirim delikanlı...

Eczacı — Teşekkür ederim bay savcı...

[50]

Eczacının oğlu — Kendime uygun işi ben kendim bulurum gerektiği zaman... Siz zahmet etmeyin...

Savcı — **(Eczacıya)** Oğlunuzun kulaklarını küçükken daha fazla çekmeniz lazımmış...

Eczacı — Oğlum günahımdır... Oğullarımız, kızlarımız günahlarımız... Hepimizin, hepimizin... Nasıl demeli, hattâ Belediye reisimizin...

Eczacının oğlu — Belediye reisinin çocuğu yoktur.

Eczacı — Olsaydı, onlar da onun günahı olacaklardı.....

Savcı — **(Kızma)** Haydi... **(A. B. ye)** Yarın uğra bana... **(Eczacının oğluna)** Sen de delikanlı, bir daha kızımın selâmlaşmayacaksın...

Savcının kızı — Selâmlaşacağım insanları ben kendim seçerim babacığım..

Eczacı — Günahlarımız...

Savcı — **(Kızına)** Yürü...

Savcının kızı — **(Eczacının oğluna)** Bu akşam barda buluşalım istersen.

Savcı — **(Kızını iterek)** Yürü, diyorum... **(Çıkarlar)**

Eczacı — Bana öyle geliyordu ki, savcının kızında gözün var... Ama bu yaptığın işlerle, aksiliğinle nasıl demeli, haylazlığınla, bay savcı sana...

Eczacının oğlu — Bay savcıyla değil kıızıyla evleneceğim...

Eczacı — Evlen bakalım... **(A. B. ye)** Talih kuşu başına kondu delikanlı. Rabbine şükret... Bu onun inayetidir... Yolun açıldı yavrum... Rabbimize hamdolun...

A. B. — **(Gayet samimî)** Amin...

(Eczacı çıkar, dükkânın arkasına gider kaybolur.)

[51]

Eczacının oğlu — Amin... Senin kullanacağın uçağa binmektense...

A. B. — Ben harp uçağı kullanacağım... **(Dalgın)** Ak Koç...

Eczacının oğlu — Ne?

A. B. — **(Dalgın)** Hiç...

Eczacının oğlu — Hiç ne demek? Kime küfrettin ulan? **(A. B. nin yakasına yapışır.)**

A. B. — Kimseye küfretmedim... **(Dalgın)** Ak koça atladım artık... **(Birden silkinir yakasını kurtarır)** Bana bak... Bana bak eczacının oğlu... Bu akşam... Bu akşam bara... gitmiyeceksin...

Eczacının oğlu — Ne?

A. B. — Bu akşam bara gider de onunla dansē dersen...

Eczacının oğlu — Delirdin mi ulan?

A. B. — Bilmem işte... Bu akşam ikinizi bir arada görürsem...

Eczacının oğlu — **(A. B. yi göğsünden iterek)** Sus ulan hanım evlâdı...

A. B. — **(Geri geri gidip durur. Kendini toplar. Eczacının oğlunun yanından geçerek kapıya gider, eşikte durur)** Canına okurum, kıza bundan böyle sokulur san...

Eczacının oğlu — **(A. B. ye ağır ağır yaklaşır)** Demek sen süt kuzusu, sen susta durdurduğum köpek, bana...

A. B. — Ben sana...

(Eczacının oğlu tokat atmak için elini kaldırır. A. B. tutar Eczacının oğlunu bileğinden, sıkmağa başlar.)

Eczacının oğlu — Bırak ulan...

A. B. — Kırayım mı? Fırsatı bir daha kaçırsam anam avradım olsun.

Eczacının oğlu — Bırak elimi...

(Savcının kızı kapıda belirmiştir. Olup bitenleri bir müddet seyretmiştir.)

Savcının kızı — Bırak bileğini...

(A. B. arkasına döner, Savcının kızına gülümser.)

Savcının kızı — Sana söylüyorum, bırak...

(A. B. Eczacının oğlunun bileğini bırakır.)

Eczacının oğlu — **(Bileğini ovuşturarak)** Vay anasını herifte öküz kuvveti varmış...

Savcının kızı — **(A. B. ye)** Gördün mü nasıl kuvvetlisin. Niye ciğeri on para etmez heriflerin karşısında susta duruyordun?

A. B. — Bu kadar kuvvetli olduğumu kendim de bilmiyordum...

Savcının kızı — Güzel erkek olduğunu da bilmiyor musun?

A. B. — Biliyorum... Şimdi öğrendim onu da... **(Eczacının oğluna)** istersen bu akşam barda dans edin **(Savcının kızını gösterir.)**

Savcının kızı — **(Güler)** izin veriyorsun demek?

A. B. — Veriyorum...

Savcının kızı — Kıskanmıyorsun demek?

A. B. — Kıskanmıyorum... Nasıl olsa sen benim sin artık... **(Güler)**

(Sahne kararır.)

(Mimarla karısı aydınlanır.)

Mimar — (Mektubu okumakta devam ederek) Akı koça bindiğimi sanıyordum... Halbuki hani şu bana saldıran fino gibiydim... Boyuna poşuna bakmadan üstüme saldıran fino gibi... ipimi hergelelerin elinden kurtardım sanıyordum... Artık tasmaşızdım, artık... **(Kapı çalınır.)**

Mimarın karısı—Kapı...

Mimar — Ben giderim... (Çıkar. Karısı tuşlarla bir müddet oynar. Mimar süt şişesiyle döner.)

Mimar — Süt... Geç kaldığı için af diliyor... İçer misin? Sütlü kahve yapayım mı?

Mimarın karısı — Bebeğimize inek sütü içirmiyemi ceğim... Şu denemeler yüzünden Stronsiyum doksan yağıyormuş otların üstüne, otları yiyen ineklerin sütü de...

Mimar — öyle... Ama ne yapacağız?...

Mimarın karısı — Benim sütüm olmazsa. Süt ni ne tutarız... Ve salata bile yedirmeyiz kadına...

Mimar — Et te...

Mimarın karısı — Et te... Peki ne yiyecek kadıncağız?... Rezalet... Neden? Niçin? Doğacak çocukların kabahati ne? Niye bebeğimizi zehirlemek istiyorlar?

Mimar — Belki sen doğurana kadar...

Mimarın karısı — Dünyanın düzelmesi lâzım...

Mimar — Okuyayım mı?

Mimarın karısı — Oku canım... Nerde kalmıştık?

Mimar — Artık tasmaşızım...

Mimarın karısı — Evet...

Mimar — (Mektubu okuyarak) Artık tasmaşızım

[54]

sanıyordum... Mektubumun yansına geldin mi?

Mimarın karısı — Geldik mi?

Mimar — Hemen hemen... Daha altı sayfa var...
(Mektubu **okur.**)

A. B. nin sesi — Saat kaç?

Mimarın karısı — Sekize on, hayır yedi var. Niye saati soruyor?

Mimar — **(Mektubu okuyarak)** Sekize çok varsa, mektubumu bitirin! Sekize bir iki dakika kaldıysa...

A. B. nin sesi — Diz çökün tanrıya dua edin...
Dua ederek ölmek bahtiyarlıktır...

Mimarın karısı — Neler yazıyor?...

Mimar — **(Sinirli)** Neler yazdığını okuyorum.

Mimarın karısı — Daha çabuk oku şunu... Yahut bana ver. Ben daha. **(Mektubu kocasının elinden alır.)** Nerde kaldın? Buldum, buldum. **(Okur.)** Dua ederek ölmek bahtiyarlıktır.. **(Konuşur)** Lâf. ölmenin, dualı, duasız, bahtiyarlığı olur muymuş?

Mimar — **(Hafifçe sinirli ve biraz da telâşlı)** Tefsire kalkacaksan mektubu karıcığım, bir saatte bitiremeyiz...

Mimarın karısı — Peki, peki tefsirsiz filân... Yıldıırım gibi okuyacağım... **(Okur)** Havacılık kursunu bitirmeğe bir yılım kalmıştı.

A. B. nin sesi — Ve kasabaya beşinci izinli gelişimdi... Her seferki gibi doğru savcının evine gittim.

(Mimarla karısı kararmış. Sahne aydınlanmıştır. Savcının evi, Asker havacı üniformalı A. B. girer, benzincinin kızıyla karşılaşır. Benzincinin kızı hasta bakıcı kıyafetindedir.)

A. B. — Ne işin var burda? Kim hasta?

Benzincinin kızı — Seninkinin anası...

[55]

A. B. — Nesi var? Bana sen mektubunda...

Benzincinin kızı — Bağırma... Kanser...

A. B. — Kanser mi?

Benzincinin kızı — Sana niye yazmadığını biliyorum, belki kendisi çok üzüldüğü için anasına, seninde...

A. B. — Genç kadın da... Kırkında var mı?

Benzincinin kızı — Kırk beş...

A. B. — Neye hastaneye?...

Benzincinin kızı — Evimde ölmek istiyorum, diyor...

A. B. — Vah zavallı kadın... Peki savcı?...

Benzincinin kızı — Seçimler yakın...

A. B. — Ne olacak?

Benzincinin kızı — Galiba tekrar savcı seçilmekten başka bir şey düşündüğü yok şimdilik...

A. B. — Seni hastaneden mi yolladılar?...

Benzincinin kızı — Ben kendim isteklisi oldum...

A. B. — Neden?

Benzincinin kızı — Sevdğin kızın anasına yardım edersem, sana yardım etmiş gibi olurum diye düşündüm...

A. B. — Teşekkür ederim...

Benzincinin kızı — Aranızda nişanlandığınızı biliyorum... Kendi söyledi bana...

A. B. — Görüyorum, dost olmuşsunuz...

Benzincinin kızı — Niye düşman olalım?...

A. B. — Sen ne yapıyorsun? Bakkalın şişko, şişmanca oğlu...

Benzincinin kızı — Şişko oğlu...

A. B. — Geçen gelişimde peşini bırakmıyordu..

Benzincinin kızı — Yine de peşimde...

A. B. — Düğüne beni de çağıracak mısın?

Benzincinin kızı — Ben evlenmiyeceğim... Hiç, ama hiç...

A. B. — Lâf...

Benzincinin kızı — Lâf değil... Ben gözü yaşlı inek gibi seven soydanım... Hem de inatçı bir inek... Bir kere sevebilen bir inek...

A. B. — (Güler.)

Benzincinin kızı — Niye güldün?

A. B. — Komisyoncu aklıma geldi... O söylediymiş di bunu değil mi? iki yıl oluyor mu? Boksörden dayak yediğim pazar... Sahi ne var, ne yok geçen iznimden beri?

Benzincinin kızı — Eczacı öldü...

A. B. — Ya?

Benzincinin kızı — Boksör aldı dükkânı...

A. B. — Eczacılık mı yapacak?

Benzincinin kızı — Dükkânı bar yaptı. Hem bar, hem seçim propaganda merkezi. Demokrat partinin seçim ajanlığını Eczacının oğlu yapıyor şimdi.

A. B. — Olur iş değil...

Benzincinin kızı — Komisyoncu da yardımcısı...

A. B. — Boksör neci oluyor bu kombinezonda?

Benzincinin kızı — O da onlarla...

A. B. — Anlaşıldı... Şey... Şeyi soracaktım... Evde mi?

Benzincinin kızı — Değil.

A. B. — Bak ben ne diyecektim? Beni Yanlış anlama... Sadece merak... Şey... Bensiz, yani ben yokken, ne yapıyor? Nasıl vakit geçiriyor?

Benzincinin kızı — Kimlerle geziyor? Kiminle dans ediyor?

A. B. — **(Gülmeğe çalışarak)** Merak işte...

Benzincinin kızı — Mektuplarında yazmıyor mu sana?

A. B. — Yazmaz olur mu? Yazıyor ama...

Benzincinin kızı — Acaba doğru mu yazıyor? Sakladığı bir şey yok mu?

A. B. — **(Gülmeğe çalışarak)** Siz kadın milleti malûmya...

Benzincinin kızı — Sana hafiyelik mi edeyim istiyorsun?

A. B. — Bana yardım etmeni istiyorum.

Benzincinin kızı — Nasıl?

A. B. — Benden sakladığı bir şeyler varsa, ne bileyim benden...

Benzincinin kızı — Bıkmağa başladıysa senden...

A. B. — Beni sevdiğine eminim...

Benzincinin kızı — öyleyse?

A. B. — Ama uzaktayım...

Benzincinin kızı — Merak etme... Bir şeyler sezersem, sana yazarım, elden kaçırmamak için tedbir alırsın... Ben hastanın yanına gideyim...

A. B. — Ben de.

Benzincinin kızı — Uyuyor.

A. B. — Savcı evde mi?

Benzincinin kızı — Odasında... Komisyoncuyla boksör de orda...

A. B. — Seçim işlerini konuşuyorlardır...

Benzincinin kızı — öyle olacak...

A. B. — Rahatsız etmeyin... Burda beklerim... Gece serbest misin?

Benzincinin kızı — Ne olacak?

A. B. — üçümüz sinemaya giderdik...

Benzincinin kızı — Hatırında mı ne dediydi? Boş yer de olsa şoförün yanına başka bir kızla binmekten hoşlanmam, dediydi... Ben de sinemaya... **(Kederle gülümser, eliyle allaha ısmarladık işareti yapar, çıkar.)**

(A. B. bir müddet yukarı aşağı dolaşır. Kol saatına bakar. Dolaşır. Birdenbire yerde gözüne bir mürekkepli kalem ilişir. Hemen karar verir, kalemi alır, şöyle bir göz gezdirir, cebine sokar. Savcının kızıyla Eczacının oğlu girerler.)

Eczacının oğlu — Vay A. B...

Savcının kızı — Ne zaman geldin? Niye yazmadın geleceğini?

A. B. — Çok mu fena ettim önceden haber vermediğime?..

Savcının kızı — Hayır... Haberim olsaydı, haberimiz olsaydı karşılardık istasyonda...

Eczacının oğlu — Kasabamızın medarı iftihar evlâdını, geleceğin hava kahramanını istasyonda bando muzıkayla...

A. B. — Sabret biraz, öyle de karşılayacaksın...

Eczacının oğlu — İnşallah... İnşallah... **(Savcının kızına)** Ben babanı göreyim, bizimkiler her halde yanında, yarım saatlik işim var, sonra..

A. B. — Sonra ne olacak?

Savcının kızı — Dans etmeğe gideceğiz...

(Eczacının oğlu A. B. ye alayla göz kırparak çıkar.)

A. B. — Demek dans etmeğe gideceksiniz?

Savcının kızı — Senin geleceğini bilmiyordum...

A. B. — Mektuplarında bu hergeleden hiç bahsettiğin yoktu...

Savcının kızı — öpsene beni... Hiç mi göresin gelmedi... altı ay birbirimizi görmedik...

A. B. — Beş ay yirmi gün... Ayrılık aylarımızı günlerine kadar sayıyorum...

Savcının kızı — öpsene beni...

(öpüşürler.)

A. B. — Niye yazmadın ananın hastalığını?...

Savcının kızı — Faydası?

A. B. — Seçim teşkilâtının başına eczacının oğlunun geçtiğini de yazmadın...

Savcının kızı — Babamın yerine sen mi seçilmek istiyorsun?

A. B. — Eczacının öldüğünü de yazmadın...

Savcının kızı — Diriltebilir miydin? Ben sana her mektubumda yazılacak en mühim şeyi yazdım. Seni sevdiğimi...

A. B. — Babanla konuşacağım... Evleneceğimizi herkesten, hattâ anandan babandan saklamamız...

Savcının kızı — Hiç kimseden bir şey sakladığımız yok... Ama hiç kimsenin de, babamın anamın da, üstlerine vazife olmayan, yalnız sana bana ait işleri bilmesi de...

A. B. — Benzincinin kızına söylemişsin...

Savcının kızı — Ondan saklamak, ona oyun oynamak gibi olacaktı...

A. B. — Belki haklısın, ama ben yine de babanla konuşacağım...

(Bir çılgılık.)

Savcının kızı — Annem...

(Birbirlerine bakarlar.)

Savcının kızı — ölmek bir şey değil, çekerek ölmek korkunç şey... Ben hastalanmadan, ihtiyarlamadan, bir kalp sektesiyle ölüvermek isterdim...

(Bir çılgılık daha)

Savcının kızı — Şimdi gelirim... **(Peşinden gelmek isteyen A. B. yi durdurur)** Sen gelme... Acısını sana göstermek istemez sanıyorum.

(Telâşla çıkar. Bir üçüncü çılgılık.)

(Demin Eczacının oğlunun çıktığı yönden Savcı telâşla gelir, arkası sıra Komisyoncu, Eczacının oğlu ve Boksör. Savcı, demin Benzincinin kızıyla Savcının kızının çıktıkları yönden çıkar.)

Boksör — A. B.l.

Komisyoncu — Kurslar bitti mi?

A. B. — Bitmedi.

Boksör — Derken baş çavuşsun, öyle mi? Ha?

Komisyoncu — Belki de teğmen..

Eczacının oğlu — Mareşal...

Komisyoncu — Biz de gidey miydik hastanın yanına?

Eczacının oğlu — Doktor musun?

Komisyoncu — Çok ıstırap çekiyor kadıncağız...

Eczacının oğlu — Hastalanacak zamanı buldu...

A. B. — İçinizde kalemini kaybeden var mı?

Komisyoncu — Kurşun kalem mi?

A. B. — Hayır, mürekkepli, platin uçlu...

(Boksör, Komisyoncu, Eczacının oğlu şöyle üstünkörü yoklarlar ceplerini.)

Boksör — Ben kaybettim galiba.

Eczacının oğlu — Göster bakayım...

Komisyoncu — Nerde buldun?

A. B. — Ceplerinize iyi baktınız mı? Hiçbiriniz kalemini kaybetmedi... Hepinizin kalemi cebinde.

Boksör — Dalga mı geçiyorsun bizimle? Ha?

A. B. — Bir mürekkepli kalem buldum, platin uçlu. Benim oldu.

Komisyoncu — Savcının belki...

A. B. — Onunsa veririm...

Boksör — Uçuşlara başladın mı?

A. B. — Sana ne?

Boksör — Sır mı?

A. B. — Değil...

Boksör — Hır mı çıkarmak istiyorsun?

Eczacının oğlu — Kendini adam oldum sanıyor...

Boksör — (A. B. ye) Hır mı çıkarmak istiyorsun Ha?

Komisyoncu — Buldunuz dalaşacak yeri, zamanı...

Boksör — **(Eczacının oğluna A. B. yi gösterek)** Ne olmuş buna?

Eczacının oğlu — Kaşınıyor...

Komisyoncu — **(A. B. ye)** Bana bak delikanlı, nankörlük askere yaraşmaz, demiş deyyusun biri, ya Na polyon, ya Franklen... Anlaşıldı mı? Nankörlük askere de yaraşmaz, erkeğe de, hattâ kadına da...

A. B. — Anlamadım...

Komisyoncu — Seni kim adam etti? Savcı... Savcıyı kim adam edecek? Biz, **(Eczacının oğlula Boksörü göstererek)**, bu, bu, arkadaşlar... Bizim ana-mız ağlamazsa gece gündüz, zor seçilir savcılığa yenden... Bize aksilik edersen, ona aksilik etmiş olursun. Ona nankörlük, bize nankörlük, bize nankörlük, ona nankörlük... Hem yakında... **(Eczacının oğluna)** Söyliye-yim mi?

Boksör — Söyle...

[62]

Komisyöncü — (**Eczacının** oğlunu göstererek)
Damadı olacak...

A. B. — Kim? Nasıl?

Komisyöncü — Dişi kaplanın sevdasına güven
olur mu? Kaplan bu, bir gün seni yemek ister canı,
yer bitirir, bir iskelet kalırsın, sonra gider bunu yer...

Boksör — Sonra da beni yer...

Eczacının oğlu — (Boksöre) Merak etme... Ben
demir kafese koymasını bilirim yırtıcı hayvanları, senin
canın tehlikede değil... (A. B. ye) Düğüne çağırırım...
Kaymbabam, kurs kumandanından izin alır senin için.

(Savcı girer.)

Savcı — Morfin yapıldı... Uyudu... (A. B. yi gö-
rür) Hoş geldin...

A. B. — Bir şey soracaktım...

Savcı — Olur... Sonra sorarsın...

Eczacının oğlu — (Savcıya) Bence hastayı has-
taneye kaldırmalı...

Savcı — Elbette... Ama biliyorsun istemiyor...

Eczacının oğlu — istiyor, istemiyor... Kasabada
dedikodu aldı yürüdü... Savcı karısını hastaneye gön-
dermiyor, doktorlara güvenmiyor, çünkü, diyorlar...

Savcı — Yalan...

Eczacının oğlu — Yalan, doğru, mesele orda de-
đil... Hastaneyi kim finanse ediyor malûm... Kulağı-
na giderse bu dedikodu...

Komisyöncü — iyi olmaz...

Boksör — Zaten karşı taraf, televizyonda, kızını-
nın iki pazar kiliseye gitmediğini göstererek okkalı bir
direkt ekledi bize... Eklemedi mi? Ha?

Eczacının oğlu — Ekledi... Ama biz de onları
radyoda...

[63]

Boksör — Orası öyle... Sözüm yok...

Komisyöncü — Mamafi kızınız kiliseye gitse iyi
olur... Akıllı deyyusun biri ne demiş, kiliseye gitmi-
yen...

Boksör — Bırak akıllı deyyusun kiliseye gitmi-
yenler için ne dediğini.

Savcı — İnadına gitmiyor...

Eczacının oğlu — Ben konuşurum... önce şu
hastane işini halletmeli... Bugünden tezi yok...

(Savcının kızı gelir.)

Boksör — (Savcının kızına) Bana bak küçük ha-
nım, inadı, şımarıklığı bırakmalı... Pazarları kiliseye
tıpış tıpış...

Savcının kızı — Ne diyorsun?

Savcı — Annen hazır uykudayken, hastaneye kal-
dırmalıyız...

Savcının kızı — Neden?

Komisyöncü — Orada daha iyi bakılır...

Eczacının oğlu — Savcının karısı ölecekse has-
tanede ölür... Kasabanın hastanesine güvenmiyen sav-
cıyı kasabalılar savcılığa seçmez, cicim...

Boksör — Seçmez... Seçer mi? Ha? Seçmez...

Savcının kızı — Annem evinde ölmek istiyor...

Kadını rahat bırakın...

Savcı — Hastaneye kalkacak...

Savcının kızı — Baba!

Eczacının oğlu — Aksilik etme, cicim...

Savcının kızı — Kıs çeneni... (Babasına) Seni
tekrar savcılığa seçerler mi, seçmezler mi o senin bi-
leceğin iş... Ama öleceği yeri anamın kendisi seçer...

Komisyöncü — ölen ölecek, nerde olursa olsun
ölecek. Kurtulması imkânsız...

Eczacının oğlu — imkânsız...

Komisyoncu — ölen, kalana, kendinden sonra yaşıyacak olanlara aksilik çıkarmamalı...

Savcının kızı — Anamı zorla götüremezsiniz hastaneye...

Savcı — Gerekirse götürürüz... Yine hastanın selâmeti için... Kanun maddesi sarıh...

Savcının kızı — Baba...

Eczacının oğlu — **(Savcıya)** Siz arkadaşlarla içeri gidin, makaleyi bitirin... Ben konuşurum... **(Savcının kızını göstererek.)**

Savcının kızı — Benimle konuşacak bir şey yok...

Savcının oğlu — Zaten dansa gidecektik... **(ötekilere işaret eder, A. B. den gayrisi çıkar.)**

A. B. — Benim de konuşacak bir çift sözüm var... Kendimizi tutmamızı, irademize sahip olmamızı öğrettiler bize kurslarda...

Eczacının oğlu — Ne konuşacaksan konuş, sonra bizi lütfen yalnız bırak...

A. B. — Peki... **(Savcının kızına yaklaşır. Uzun uzun yüzüne bakar. Sonra bir tokat atar.)**

Savcının kızı — iradenize sahip olmağı böyle mi öğrettiler size... Bu senden yediğim ikinci tokat... Birincisi hoşuma gitmemişti, bu da gitmedi... Af dileyecek misin? Geçen sefer, aklımda kaldığına göre, dilemiştin... **(Eczacının oğluna)** Sana varacağımı mı söyledin buna...

Eczacının oğlu — Komisyoncu söyledi...

Savcının kızı — Düğünümüze de davet etmişindir... Defol...

Eczacının oğlu — Cicim...

Savcının kızı — **(Bağırır)** Defol... ister içeri babamın odasına, ister evden dışarı... Defol. Bir daha gözüme gözükme...

Eczacının oğlu — öyle olsun, cicim... **(Demin Savcıyla ötekilerin çıktığı yönden çıkar.)**

A. B. — Affedersin... Niye bu yalanı söylediler.

Savcının kızı — Pek te yalan değil...

A. B. — Ne?

Savcının kızı — Kendisine varacağımı sanıyor...

A. B. — Neden?

Savcının kızı — Babam da son aylarda...

A. B. — Peki ama...

Savcının kızı — Kaç kere ona, sana varacağımı aklının köşesinden geçirme dedim, inanmadı... Kendine varmazlık edemiyeceğimi sanıyor. Senin kadar değil ama, güzel çocuk...

A. B. — Benim nişanım olduğunu unuttun mu?

Savcının kızı — Ben unutmadım, ama o bilmiyordu...

A. B. — Şu kolunun kırılmasından senin sayende kurtulduğu gün, ben sana... O da oradaydı...

Savcının kızı — Ama ertesi gün gitti kasabadan biliyorsun... Babası ölünce döndü... Merkezde parti işlerine karışmış, buraya seçim işlerini...

A. B. — Biliyorum... Peki, ne olacak şimdi?

Savcının kızı — Ne var ki, ne olsun?

A. B. — Yarından tezi yok evleneceğiz.

Savcının kızı — Sen kursu bitirdikten sonra evlenmeğe...

A. B. — Yarından tezi yok...

Savcının kızı — Bu neyi halleder... Bana mademki inanmıyorsun... Evlenirsek seni aidat...

A. B. — Konuşacağım babanla... **(Demin Savcıyla ötekilerin çıktığı yöne doğru gider, seslenir.)** Bay savcı...

(Savcı gelir.)

Savcı — Ne oluyor? Niye bağıırıyorsun? Kapıyı vurmak yok mu?

(Savcının arkasından Boksör, Eczacının oğlu, Komisyoncu da gelirler ve Savcının yanında dururlar.)

A. B. — Bay savcı. Ben... Biz... Kızınızla nişanlıyız...

Savcı — Kızım la mı? Sen mi?

A. B. — Ben... Yarın da evleneceğiz...

Savcı — (Eczacının oğluna) Neler sayıklıyor...

Eczacının oğlu — Kızınıza sorun...

Savcının kızı — Yarın evlenmiyeceğiz... Nişanlıyız doğru...

A. B. — Yarın evleneceğiz...

Boksör — Ne zaman evleneceğinizi aranızda kararlaştırırsanız da ondan sonra haber verseniz olmaz mı? Ha? (Eczacının oğluna) Hani demir kafesteydi?

Komisyoncu — Bir büyük adam, bilmiyorum kim, Napolyon mu, yoksa Frank...

Savcı — (Boksörle Eczacının oğluna A. B. yi göstererek) Şu serseri yi kapı dışarı edin...

Boksör — (A. B. ye) Duydun mu?

A. B. — (Elini ceket cebine sokar, tabancasını çıkarmadan cebinin içinde diker.) Yaklaşanı yakarım...

Komisyoncu — Bak hele askerlikte neler öğrenmiş...

A. B. — (Savcının kızına) Yürü...

Savcının kızı — Anamı bekleyeceğim bu evde. Hastaneye gönderirler zorla... Ben varken el süremezler. Kapının önünde kıyametleri koparırım, rezalet çı-

karırım... Git... Mektup yazarım... Mektupta en mühim şeyi yazarım...

(Bu sırada Benzincinin kızı gelmiştir.)

Benzincinin kızı — (A. B. ye) Git... Ben de mektup yazarım... Bana inanmıyor musun?...

A. B. — Allah belânızı versin hepinizin...

(A. B. eli cebinde geri geri çekilerek çıkar.)

(Sahne kararır, ön sahne de aydınlanmaz.)

A. B. nin sesi — O gece beni karakola çağırdılar...

(ön sahne aydınlanır. Mimarla karısı. Mektup mimarın karısının elindedir.)

Mimarın karısı — Savcının kızı gibi birine âşık olaydın...

Mimar — Âşık olmazdım... (Saata göz atar) Beş dakika var sekize...

Mimarın karısı — Bir iki sayfa kaldı... (Okumağa başlar) O gece beni karakola çağırdılar... (Soluk alır.)

Mimar — Ver şunu bana karıcığım... Bir solukta bitirmek lâzım...

Mimarın karısı — Sekize beş var diye mi?

Mimar — Bilmiyorum. Belki de. Ver... (Mektubu alır, okur)... karakola çağırdılar... Komiserin odasında yalnızdık... Ben, bir de komiser...

(Kararır ön sahne. Sahne aydınlanır. Komiserle A. B.)

.Komiser — Savcının tekrar seçileceği muhakkak..

[68]

A. B. — Olabilir...
Komiser — Seni adam eden de o...
A. B. — Bana yardımını inkâr etmiyorum...
Komiser — Sen artık eski sen değilsin. Ama o kadar da...
A. B. — Güvenmiyeyim kendime...
Komiser — Başına belâ satın almak istemiyorsan...
A. B. — Ne yapayım?
Komiser — İznini bile geçirmeğe gelme buraya...
A. B. — O kadar mı?
Komiser — Kızı da salla gitsin...
A. B. — Boksör bir hikâye anlatmıştı. Burda bir İtalyan tornacıyı...
Komiser — Hava kuvvetlerimizin mensuplarına saygımız vardır. A. B... Ben kızın sana, yani, kız sağlam ayakkabı değil, demek istiyorum...
A. B. — Ne dedin?
Komiser — (Çekmecesinden **bir deste** fotoğraf çıkarıp **A. B. ye uzatır**) Bak.
A. B. — (**Fotoğraflara bakar. Yüzü gözü allak bulak olmağa başlar.**)
Komiser — Görüyorsun. Eczacının oğluyla kucak kucağa...
A. B. — Yalan...
Komiser — Fotoğraf yalan söylemez. **Şu** en alt takine bak... Tanıdın mı? Boksörle dudak dudağa seninkisi... (Afallamış olan **A. B. nin elinden fotoğrafları** alıp çekmecesine **kitler.**) Sav gitsin kaltağı.
A. B. — Bu fotoğraflar nasıl ele geçti? Kim çekmiş?
Komiser — Sana ne?
A. B. — Bana ne, ne demek?
Komiser — Polis her şeyi görür. Nasıl gördüğünü

[69]

nü söylemez, her şeyi bilir, nasıl işittiğini açığa vurmaz...
A. B. — Yalan... Bunlar uydurma fotoğraflar... Montaj... Hem niçin kızdan vazgeçmemi istiyorsun?
Komiser — Benim umrumda değil, istersen savcının karısıyla yat... Babası kızını rahat bırakmanı istiyor...
A. B. — Fotoğraflar hileli... Ver şunları...
Komiser — Bana bak delikanlı nerde, kimin karşısında oturduğunu unutuyorsun anlaşılan...
A. B. — Ver fotoğrafları... (**Komiserin üstüne yürür.**)
Komiser — Geri bas... (**Güler, gayet yumuşak**) Delilik etme...'

(**Kapıya vurulur.**)

Komiser — Gir...

(**Komisyoncu girer.**)

Komisyoncu — Akıllı deyyusun biri, Napolyon mu, Franklen mi, iyice aklımda değil, ama akıllı bir deyyus...

Komiser — Akıllı deyyus ne demiş?

Komisyoncu — Polis komiserinin yanına girer de, herifi güler yüzlü, karşısındakini kızgın görürse, bil ki, güler yüzlü komiser karşısındaki öfkeli yurttaşı on dakika sonra tevkif edecektir.

A. B. — Beni kimsenin tevkif etmeğe hakkı yok.

(**Fino havlıyarak girer.**)

Komisyoncu — (Finoyu işaretleyerek) Bir dakika peşimi

[70]

bırakmıyor... Yarım saat emir vermesem köpoğluna dehşetli üzülüyor... ille de ben kumanda edeceğim. O emrimi yerine getirecek... Susta... Sol ayağını daha kaldır... Dur öyle... **(Komisere)** Şunlara bir bak... **(Komisyoncu masasına bir tomar kâat bırakır.)** Ben şöyle bir göz attım...

(Boksör kapıda belirmiştir.)

Boksör — Ben de... Milli emniyete raporumu yazdım bile...

Komiser — Gönderdin mi?

Boksör — Yarın sabah yollayacağım... Fakat herfin casusluğa yeltendiği su götürmez... Su götürür mü? **(Komisyoncuya)** Ha?

Komisyoncu — Deliller kuvvetli... (A. B. ye) Akıllı deyyusun biri ne demiş, delikanlı biliyor musun?

A. B. — Akıllı deyyusundan başlatacaksın şimdi.

(Boksöre) Fotoğrafını gördün mü?

Boksör — Ne fotoğrafı?

Komiser — Savcının kızıyla...

Boksör — **(Güler.)**

A. B. — Ne gülüyorsun?

Boksör — Niye gülmiyeyim? Ağlıyayım mı? Ha? Ağlıyayım mı?

Komisyoncu — (A. B. ye) Benim akıllı deyyusun senin için ne dediğini dinlemek istemedin. Ama ben senin yerinde olsam...

Boksör — **(Finoyu işaretlerle Komisyoncuya)** Şuna söyle de susta durmaktan vazgeçsin. Yeter...

Komisyoncu — **(Finoya)** Yat yere sırtüstü... Yat sırtüstü... **(Fino yatar)** Aferin..

Komiser — **(Komisyoncunun verdiği kâatları in-**

[71]

ceiemektedir.) Bunlar bizi değil, Milli emniyeti ilgilendirir...

Komisyoncu — Ben sana getirdim, sen nereye istersen yolla...

Boksör — Raporu ben gönderiyorum yarın sabah dedim ya.. **(Finoya bakar, Komisyoncuya)** Hayvana eziyet ediyorsun... Söyle şuna yüzü koyun yatsın.

Komisyoncu — **(Finoya)** Yat yüzü koyun... Yüzü koyun...

Komiser — (A. B. ye komisyoncunun demin verdiği tomardan bir sayfa uzatarak) Burası nerenin planı tanıyabilecek misin?

A. B. — **(Sayfaya bakar)** Bizim meydanın..

Boksör — Kâatçı dükkânlarında satılır mı sizin alanın planı? Ha? Satılır mı?

Komiser — (A. B. ye bir kâğıt daha uzatarak) Bak bakalım şuna da...

A. B. — **(Kâğıda bakarak)** Benim kursta okuyanların adları... Nerden bunlar?... ne oluyoruz?

Komisyoncu — Senin bavulda bulduk.

A. B. — Benim bavulda mı? Kim buldu?

Komisyoncu — **(Boksörü göstererek)** ikimiz.

A. B. — Bunları benim bavulumda bulmadınız... Benim bavulumda... Hem benim bavulumu ne hakla...

Komiser — Bunları kimin hesabına bavuluna koyduğunu Milli emniyete anlatırsın...

Komisyoncu — Dinle akıllı deyyusun senin için ne dediğini: Casuslar suç delillerini bavullarında...

A. B. — Ben casus değilim... Bunları benim bavulumda bulmadınız... Ben... Siz... Ne istiyorsunuz benden?

Boksör — **(Komisyoncuya finoyu işaretlerle)** Yeter sırt üstü yattığı... Susta durdur şunu...

Komisyonce — **(Finoya)** Susta... Susta diyorum.
(Fino susta durur.)

Komisyonce — **(A. B. ye)** Belki bavulundaydı bunlar, belki değildi, belki casussun, belki değilsin, orası bizim bileceğimiz iş değil... **(Komisere işaretlerle)** Seni şimdi tevkif edecek... **(Boksöre işaretlerle)** Raporunu kendi şefine, Milli emniyetteki şefine yarın yollıyacak... Sorguya çekerler seni, belki temize çıkarsın, belki çıkmazsın.

Boksör — **(A. B. ye)** Ama Milli emniyetin sorgusundan geçen herif pilotluk yapabilir mi? Ha? Yapabilir mi?

Komiser — Fırsatı kaçırdın yine... Hem de yüzmüş yüzmüş kuyruğuna gelmişken...

A. B. — Ne istiyorsunuz benden?

Komiser — Bizim birşey istediğimiz yok... Milli emniyet...

A. B. — Ne yapayım istiyorsunuz?

(Fino sustadan düşmüştür.)

Komisyonce — **(Finoya)** Vay deyyusun belâsı, susta durmuyorsun... Susta...

Boksör — **(A. B. ye)** Şu köpoğlu kadar da aklın yok mu? Ha? Yok mu?

Komiser — Zaten kız, gözünle gördün, sana göre değil.

Boksör — Bize göre...

Komiser — Yarın sabah erkenden kimseleri görmeden dönersin alanına... Mektup filân da yazmazsın bir daha kimselere...

Boksör — Düşünlerine de çağırsalar bile gelmezsin...

Komiser — Bavulunda hiç kimse hiçbir şey bulmamış olur...

Boksör — Anlaşıldı mı? Ha?

Komiser — Ya hapis, ya yine bok kamyonunda şoförlük...

Komisyonce — Yahut pilotluk...

Komiser — Seç üçünden birini...

(Sahne kararır... ön sahne aydınlanır. Mimarla karısı)

Mimarın karısı — **(Okuduğu mektubu bir an dizlerine koyarak)** A. B. neyi seçmiş dersin?

Mimar — Pilotluğu . . . .

Mimarın karısı — Evet. Sen neyi seçerdin?

Mimar — Bilmiyorum... Yalan söylemek istemiyorum... ama hapisliği yahut bok kamyonunda şoförlüğü galiba... Galiba, diyorum... Bilmem, aynı ağın içine düşsem... Ne bileyim... Oku şunun sonunu...

Mimarın karısı — **(Mektubu okuyarak)** Ertesi sabah alana döndüm. Altı ay sonra, bir akşam, genç bir kızın benimle görüşmeğe geldiğini söylediler. Oydu. Alanın dolaylarındaki ormana kadar ağzımızı açmadan yürüdük. Birden boynuma sarıldı, **(ön sahne kararıştır. Sahnede akşam alacakaranlığında, ormanda Savcının kızı A. B. nin boynuna sarılmış ağlamakta.)**

Savcının kızı — Anam öldü... Hastanede... Evde alakoyamadım... Zorla götürdüler... Duymuşundur... Babam seçildi yine savcılığa... Niye mektup yazmadın? Biliyorum... Herşeyi biliyorum... Niye seni aramadım? Anam ölene kadar seni bile görmek istemedim... O kadar acı çekti ki... Bu acının yanında sen, ben, bizim işimiz o kadar... **(Yine ağlar.)**

A. B. — Ağlama...

Savcının kızı — Yoruldum... **(Yere oturur)** Altı

ay sonra pilotsun... Altı ay sonra karınım... Korkma...
Bîrşey yapamazlar... Yanıma otursana...

(A. B. Savcının kızının yanına oturur,)

Savcının kızı — Yoksa artık beni sevmiyor musun? Fotoğraflara inandın mı? öteki partinin babam kazanmasın diye uydurduğu montajlar... Niye öpmüyorsun beni? (A. B. öper.) Altı ay sonra bir karın olacak, ama kısır bir kadın... (A. B. ye sarılır öper.) Doktorlar; hastanede, nerden aklıma geldi kendimi muayene ettirmek; doktorlar ölümden, anamın canını dehşetli yakarak gözümün önünde dolaşan ölümden öyle korktum ki; doktorlar, bir iyi muayeneden sonra beni, çocuk doğuramazsın, dediler... Bilmem anlatabildim mi? Yani kısırlığımdan değil doğrusu, kalçalarımın darlığından, bir de...

A. B. — (Kızı ağzından öperek sözünü keser) Ben seni istiyorum...

Savcının kızı — Baba olmadın diye üzülmiyecek misin? Yoksa boşanır mıyız?

A. B. — (Kıza sarılarak) Ben seni istiyorum...
(Sahne kararmağa başlar.)

Kız — Al beni... yalnız... şey... dikkat et... doktorlar...

A. B. — Allah belâsını versin bütün doktorların...

(Sahne kararır, ön sahne aydınlanır. Mimarla karısı.
Mektup mimarın etinde.)

Mimar — Yarım sayfa kaldı... Bizim saat biraz ileri galiba?

Mimarın karısı — Saat mı?

Mimar — Sekiz...

Mimarın karısı — Ne olacak?

Mimar — (Mektubu okuyarak) Tam saat sekizde her şey bitmiş olacak...

Mimarın karısı — Yne başladı... Bizim saat bir çeyrek kadar ileri... Dün farkına vardım...

Mimar — Demek daha bir çeyrek kadar vaktimiz var.

Mimarın karısı — Ne vakti?

Mimar — Ne bileyim... Bitirelim şu sayfayı...

Mimarın karısı — Son sayfalarını okusana.

Mimar — Sen niye okumadın?

Mimarın karısı — Bırak şimdi münakaşayı. (Saata doğru gider.)

Mimar — Nereye gidiyorsun?

Mimarın karısı — Saati düzeltmeğe...

Mimar — Dur. (Telefonda bir numara çevirir dinler.) Saat tam sekize on iki var.

(Mimarın karısı saati sekize on dört var yapar.)

Mimar — On dört değil, on iki, şimdi yarım dakika kadar demek, on bir buçuk...

Mimarın karısı — (Saati sekize on bir yapar) Yarım dakika da benden... Oku haydi... Ne diyor divane?

Mimar — (Mektubu okuyarak) Gebe kaldı...

Mimarın karısı — Anlamadım.

Mimar — Anlamıyacak ne var? Savcının kızı gebe kalmış...

Mimarın karısı — Vah. Vah. Peki ama hani çocuk doğurması tehlikeliydi.

Mimar — Dinle kuzum, boşuna konuşacağına...

Mimarın karısı — Tersliyorsun bayağı beni...

Mimar — Affedersin cicim... Dinle... (Mektubu

[76]

okuyarak) Deliye döndüm. Doktorlara da ama, pek inanmıyordum...

A. B. nin sesi — Sağlam, sporcu bir kızın çocuk doğuramamasına inanmıyordum. Çocuğun alınmasına razı olamadım, onu kandırdım. Doğuracaktı. Evlendik te kimseye haber vermeden.

(Bu sırada ön sahne kararmış arka sahne aydınlanmıştır. Arka sahneden A. B. nin koltuğunda — A. B. üniformalıdır — gelin kıyafetiyle Savcının kızı ve arkalarında bakkalın şişman oğluyla Benzincinin kızı geçer. Org.)

A. B. nin sesi — (Devamla) Şahitlerimiz Benzincinin kızıyla bakkalın şişko oğluydu.

(A. B., Savcının kızı, Benzincinin kızı ve bakkalın şişko oğlu çıkar, ön ve arka sahne tam karanlık. Org susar.)

A. B. nin sesi — (tam karanlıkta devamla) Pilot diplomamı aldığımın haftasında, Benzincinin kızından telgraf geldi. Karın hastanede, yetiş.

(Arka sahne aydınlanır bir yanda bir hastane karyolasında Savcının kızı yatmaktadır, öbür yanda Benzincinin kızı. Hastabakıcı kışkırtıcıdır. A. B. konuşmaktadır.)

A. B. — Ameliyat olacağını bana niye haber vermediniz?

Benzincinin kızı — Bağırma, istemedi...

A. B. — Ne dedin bu ameliyatın adına?

[77]

Benzincinin kızı — Sezaryon... Karnını yarıp alırlar çocuğu...

A. B. — Deli olacağım... Çocuk... '

Benzincinin kızı — ölü doğdu...

A. B. — Doğamaz olsaydı... Niye bırakmıyorsun yanına gireyim?..

Benzincinin kızı — Bîr şey bilmen lâzım önce...

A. B. — Neyi?

Benzincinin kızı — ...

A. B. — Neyi bilmem lâzım?

Benzincinin kızı — ...

A. B. — Söylesene...

Benzincinin kızı — Bağırma...

A. B. — Niye cevap vermiyorsun? Niye? Neyi bilmem lâzım... Biliyorum... Biliyorum... ölecek...

Benzincinin kızı — Ameliyat başarılı oldu... Sonra... anlaşılmaz bir sebeple...

A. B. — ölecek... Ben öldürdüm onu... Nerde? Götür beni yanına Allahını seversen... Ben öldürdüm...

Benzincinin kızı — Gel...

(A. B. yle Benzincinin kızı Savcının kızının yanına giderler.)

A. B. — (Kimildamayan, gözlerini açmıyan savcının kızı karşısında dehşete düşerek Benzincinin kızına) Yoksa?..

Benzincinin kızı — (Savcının kızının nabzını yokliyerek) Hayır...

A. B. — Uyuyor mu?

Benzincinin kızı — Hayır... (Savcının kızının üstüne eğilerek) Bak kim geldi?

Savcının kızı — (Fısıltıyla) Biliyorum... Gözlerimi açamıyorum... Niye gelmiyor yanıma...

A. B. — **(Savcının kızına yaklaşıp)** Karım... **(Elini tutar, diz çöker.)**

Savcının kızı — **(Fısıltıyla)** Gözlerimi açamıyorum... işitiyor musun beni?

A. B. — **(Gözyaşlarını zor zaptederek)** İşitiyorum. Gayet iyi işitiyorum... Niye işitmiyecekmişim?

Savcının kızı — Gözlerimi açmalıyım... Mutlaka görmek... Görmek istiyorum seni. Gözlerimi açmama yardım edin...

(Benzincinin kızı, Savcının kızının göz kapaklarını yavaşça açar.)

Savcının kızı — Teşekkür ederim canım... Anamın gözlerini de sen kapadın, benimkileri de sen kapıya...

Benzincinin kızı — Deli deli konuşma... Senin gözlerini kapamıyorum, açıyorum...

Savcının kızı — Bırak... Sus... **(A. B. ye)** Ne güzelsin, ne yakışıklı erkeksin. Artık hiç kimseden korkmuyorsun değil mi?

A. B. — Korkmuyorum...

Savcının kızı — Pilotsun...

A. B. — Birinci sınıf...

Savcının kızı — Birinci sınıf harp pilotu karılığının sefasını süremiyeceğim...

A. B. — Niye? Niye?.. Bir hafta sonra çıkacaksın hastaneden...

Savcının kızı — Yoruldum... Niye ağlıyorsun? Ağlayan erkeklerden hoşlanmam...

A. B. — Affet beni... Kabahat bende... Dikkat edemedim... Düşürmene de engel oldum... Affet beni... Ben... ben...

Benzincinin kızı — **(A. B. ye fısıldayarak)** Ne yapıyorsun?

A. B. — Ne yapıyorum! Ne yapıyorum! Benim yüzümden... ömrümün sonuna kadar...

Savcının kızı — **(Fısıltıyla)** Ne dedin?

A. B. — Pilotluğu da, dünyayı da, insanları da... Ben seni bu hale soktum. Ben namussuz, iradesiz...

Savcının kızı — **(Fısıltıyla)** Sus... Kabahat... Kabahat sende değil.

A. B. — Bende...

Savcının kızı — Değil... Sen...

A. B. — Ben seni...

Savcının kızı — Üzülme... Beni sen öldürmüyorsun... Çocuğu ben...

A. B. — Sen istemedin...

Savcının kızı — Çocuğu ben... ben... başkasından peydahladım...

A. B. — Ne?

Savcının kızı — Çocuğun babası sen değilsin...

A. B. — Yalan...

Savcının kızı — Sen değilsin... üzülme...

A. B. — Mahsus söylüyorsun... mahsustan yalan söylüyorsun... **(Savcının kızını sarsmağa baslar.)** Beni vicdan azabından kurtarmak için mahsustan yalan söylüyorsun... Mahsustan...

Benzincinin kızı — **(A. B. yi çekerek)** Ne yapıyorsun ?Delirdin mi?

A. B. — Bırak benî... Yalan söylüyor... Yalan söylüyor... **(Savcının kızı gözlerini kapamıştır.)** Aç gözlerini... Gözlerime bak... **(Savcının kızının gözkapakları açar, kapaklar tekrar kapanır. Benzincinin kızına)** Ben açamıyorum gözlerini...

Benzincinin kızı — **(Savcının kızının üstüne eğilir, nabzını tutar)** Ben de açamam artık...

A. B. — (Yığılır.)

(Sahne kararır, on sahne aydınlanır.)

Mimarın karısı — Yarabbi, yarabbi... Kadının yalan söylediği muhakkak...

Mimar — (Mektubu okumağa devam ederek) Yalan söylediği muhakkaktı, ama belki de... Belki de... Hayır ölürlen niye yalan söylesin?

A. B. nin sesi — Ben mi öldürdüm? Kim öldürdü? Kiminle aldatıyordu beni? Kiminle?

(Ön sahne kararır. Arka sahne aydınlanır. A. B. bir sırada oturmaktadır. Başı elleri arasında. Boksör girer.

A. B. boksörü görür görmez kalkar, önlr.)

A. B. — Merhaba...

Boksör — Merhaba pilot... Ne o? Hâlâ acısını unutmadin anlaşılan? öyle karının acısı da dört günde unutulmaz. Unutulur mu ha?

A. B. — Unutulmaz...

Boksör — Ne vakit dönüyorsun karargâhına?

A. B. — Yarın...

Boksör — iyi... Havada bulutların arasında dert daha çabuk unutulur belki...

A. B. — Belki...

Boksör — Hoşça kal A. B... (A. B. nin elini o bu işe katılmadan çıkar yürür, A. B. arkasından seğirtir.)

A. B. — Dur!

Boksör — Ne o?

A. B. — Bir şey soracaktım...

Boksör — De bakalım...

A. B. — Şey...

Boksör — Ne?

A. B. — Sen de yattın mıydı?

Boksör — Yattım mıydı? Kiminle yattım mıydı?

A. B. — Şey... Sen de karımla yattın mıydı?

Boksör — (Güler) Sorduğu şeye bak... Bir defa ölü kadının arkasından böyle şey olmuşsa bile söylenmez. Sonra karı ölü de diri de olsa kocasına söylenmez... (Güler.) Söylenir mi ha?

A. B. — Yattı mıydı seninle? Ne zaman?

Boksör — Haydi be... Kaçırdın mı?

A. B. — Ne zaman? (Yakasına yapışır.)

Boksör — Bırak yakamı... (Silkinip yakasını kurtarır.)

A. B. — Allah aşkına, şu kadar insanlık varsa sende, söyle...

Boksör — Elim eline değmiş değil... Varma üstüme... (Güler.) İçin rahat etsin., dokunmadım ona... (Güler.)

A. B. — Yalan söylüyorsun...

Boksör — Kızdırma kafamı!

A. B. — Yalancı!

Boksör — Dövüşelim mi istiyorsun?

A. B. — (Sıranın üstüne yığılır.) Hayır... Dövüşecek halim yok...

Boksör — öyleyse ağzından çıkanı kulağın duy-sun... Anladın mı ha?

A. B. — (Başı elleri arasında) Anladım... (Boksör çıkar. Karşı taraftan Eczacının oğlu belirir. A. B. farkında değildir.)

Eczacının oğlu — (A. B. nin omuzuna dokuna» rak) Ne o? Nen var? Benîm bildiğim parkta değil, mezar başına gidip ağlanır...

A. B. — Orda da ağladım...

Eczacının oğlu — Sendeki de göz değil çeşmeymiş...

A. B. — Sen mi öldürdün?

Eczacının oğlu — Kimi?

A. B. — Çocuk doğuramıyacağını biliyordun?

Eczacının oğlu — Ha... Şu mesele... Biliyordum...

A. B. — Nerden biliyordun?

Eczacının oğlu — Kendi söyledi.

A. B. — Ne zaman?

Eczacının oğlu — Dur bakayım... Anası öldükten biraz sonra...

A. B. — Niye söyledi?

Eczacının oğlu — Bilmem... öyle söylediği işte...

A. B. — Yatakta mıydınız?

Eczacının oğlu — Hayır...

A. B. — Ne zamandan beri yatıyordun karımla?

Eczacının oğlu — Karınla yattığımı kim söyledi sana?

A. B. — Dikkat et demedi mi sana?...

Eczacının oğlu — (Güler) Demedi...

A. B. — öyleyse ben sana diyeyim... Dikkat et...

(Ekler bir yumruk, yıkar eczacının oğlunu. Yerden kaldırır, bir daha ekler, bir daha yıkar, sonra sıraya oturur. Başını elleri arasına alır. Eczacının oğlu kalkar.)

A. B. — Defol...

(Eczacının oğlu çıkar. Polis komiseriyle komisyoncu girerler.)

Polis komiseri — (A. B. ye) Biraz daha kuvvetli ekleseymişsin oğlanın canını cehenneme gönderecektmişin...

Komisyoncu — Akıllı deyyusun biri, Franklen mi, Napolyon mu aklımda değil, ne demiş? Yumruğunun ölçüsünü bilmiyen başına belâ açabilir...

Komiser — Niye hırlaştınız?

A. B. — Karım hangisiyle yatıyordu?

Komisyoncu — Akıllı deyyusun biri...

A. B. — Kim öldürdü karımı, ben mi, onlar mı, hangimiz?

Komiser — Hastasın oğlum... **(Gayet şefkatli)** Haydi aklını başına topla, benim karım da öldüğü zaman bir ay kendime gelememiştim...

A. B. — Karım kiminle? Sen polissin, polis her şeyi bilir...

Komiser — Ama her bildiğini açığa vurmaz... Hani bildiklerimizin hepsini hele bu karı koca işlerinde, açığa vursak, kasabada boşanmaya kalkışmayan karı koca kalmaz...

A. B. — Kiminle? Hangisiyle? Belki de hiç tanımadığım birisiyle...

Komisyoncu — Sen şimdi git bir bara, yıkılana kadar kafayı çek, sonra dön otele, yarın akşama kadar uyu, sonra dön karargâhına, bin tepkiline, uç gökyüzünde kuyruklu yıldız gibi.. Akıllı deyyusun biri ne demiş, Napolyon galiba, pilotlar, demiş...

(Arka sahne kararır, ön sahne aydınlanır. Mektup mimarın elindedir.)

A. B. nin sesi — Karargâhıma döndüm. Bir ay sonra da bombayı taşıyarak nöbet tutan tepkililerden birinde pilotluğa istekli oldum...

Mimar — **(Mektubu okuyarak)** Belki okumuşsunuzdur, bu uçuşları yapan delikanlılardan yüzde sekseni dayanamayıp oynatıyor sonradan...

Mimarın karısı — Ne yani, şimdi bu dîvane de...

Mimar — **(Okumağa devam ederek)** Bu mektubum elinize zamanında geçerse ilk bombalı uçuşumu şehrinizin üstünde yapacağım, büyük şehrinizin, bir kere, yalnız bir kere gelip barlarında sarhoş olduğum şehrinizin... Tam saat sekizde...

A. B. nin sesi — Bombayı salıvereceğim... Kıyamet kopacak ondan sonra. Ben öç alan Yehovayım, ben toptan yıkan, günahlarının kefareтини istiyen Allahım... Tam saat sekizde... önce motor sesimi duyacaksınız... ilk önce şehriniz yok olacak, sonra harp, sonra dünya yok olaacak... Vaktiniz kaldıysa diz çökün...

Mimarın karısı — Ne diyor? Telefon et... hemen... Bırak okumayı... Saat...

Mimar — Beş dakika var...

Mimarın karısı — Telefon et...

Mimar — ...

Mimarın karısı — Kasabaya...

Mimar — Ne faydası var? Kasabada değil ki...

Mimarın karısı — Nerde?

Mimar — Ne bileyim... Yazdığı doğruysa havada...

Mimarın karısı — (Telefona **koşar** numaraları çevirmeğe başlar.)

Mimar — Nereye?

Mimarın karısı — Milli savunma bakanlığının numarasını öğreneceğim... Alo. Milli Savunma Bakanlığının numarası... Ne bileyim hangi şube olursa olsun...

Mimar — (Karısının **elinden telefonu alarak**) Hava işleriyle uğraşan şube... Teşekkür ederim... **(Numarayı çevirir.)** Milli Savunma Bakanlığı mı? Neresi dediniz? Kozmetik fabrikası mı? Affedersiniz... **(Ka-**

nsına) Numarayı ters çevirmişim anlaşılan... **(Tekrar numaraları çevirir.)** Milli Savunma... Evet... Evet... tam da sizi arıyordum... **(Motor sesi uzaktan uzağa. Mimarın karısı pencereye koşar.)**

Mimarın karısı — Motor...

Mimar — Gözüktü mü **(Telefona)** Size söylemiyorum...

Mimarın karısı — Daha gözükürlerde bir şey yok... **(Motor sesi.)**

Mimar — **(Telefona)** A. B... yani bir pilotunuz. Atom bombasıyla uçan bir pilotunuz... Ne bileyim nereden uçtuğunu... Bombayı atacak şehre. Aklımı oynatmadım... Doğru söylüyorum. Mektup yazdı... Motor sesi yaklaşıyor... Duymuyor musunuz? **Yok** olacağız... Motor sesi... **(Karısına)** Kapattı telefonu...

Mimarın karısı — **(Kocasına sarılarak)** Gördüm... Geliyor... Geliyor...

(Motor sesi daha yakından daha kuvvetli. Saat çalmağa başlar.)

Mimarın karısı — Bir...

Mimar — İki...

Mimarın karısı — Sar beni sıkı sıkıya... Hayır.

(Saat çalmakta devam etmekte, motor sesi daha çok yakından duyulmaktadır. Mimarın karısı kocasından ayrılarak deli gibi koşar. Mimar peşinden koşup durdurur.)

Mimar — Nereye?

Mimarın karısı — Sokağa... Metroya...

Mimar — Dur... **(Saat altıncı defa çalmıştır.)** Altı.

Mimarın karısı — **(Kocasına sarılarak)** Yedi...

[86]

Mimar — (Karısını sımsıkı kucaklıyarak) Sekiz...

(Motor sesi odanın içindeymiş gibi. Ansızın karanlık...
Kadının hıçkırığı.)

1959

SON

ÎVAN İVANOVIÇ

VAR MIYDI,
YOK MU YDU?

Oyun

3 perde, 10 tablo

ŞAHISLAR

Petrof

Ivan ivanoviç

Kasketli

Hasırşapkalı

Kâtip

Şoför

Konstantin Sergeyeviç

Heykeltıraş

Fotoğrafçı

Muhabir

Orkestra şefi

Anna Nikolayevna

Mariya Andreyevna

Tatyana Vasiievna

Lüsyä

Konstantin Sergeyeviç'in kâtibi

Garson kız

Aveçkin — 1

Aveçkin — 2

Aveçkina

Memurlar

Garda gençler

Kâtip kız

BİRİNCİ PERDE

Birinci tablo

Petrol yoldaş

(Petrof, Kasketli, Hasırşapkalı gelirler.)

Petrof — **(Seyircilere)** Merhaba yoldaşlar.

Hasırşapkalı — **(Seyircilere)** Merhaba sayın yoldaşlar.

Kasketli — **(Seyircilere)** Merhabalar.

Petrof — Bu piyeste seyredeceğiniz işler bir Sovyet kasabasında geçti.

Kasketli — Ama, Lehistan kasabalarından birinde de geçebilirdi.

Hasırşapkalı — Yahut, sayın yoldaşlar, bir Macar, bir Çekoslovak kasabasında.

Kasketli — Bir Romen kasabasında...

Petrof — Yahut Arnavutlukta. Yahut Demokrat Almanya cumhuriyetinde bir kasabada...

Hasırşapkalı — Yahut ta, sayın yoldaşlar, Bulgar, yahut Çin kasabalarından birinde de, sosyalizmi kuran, yahut temellerini atan memleketlerden her hangi birinin kasabalarından birinde de demek istiyorum, bu işler geçebilirdi.

Petrof — Ama bir Sovyet kasabasında geçti bu işler...

Hasırşapkalı — Yıllardan... Bir dakika sayın yoldaşlar... Buldum. 1928 Pire yılıydı...

Kasketli — Mayakovskinin Pire isimli piyesini yaydığı yıl demek istiyor.

Hasırşapkalı — Yoksa, pardon, şaşırdım galiba yoldaşlar, sayın yoldaşlar demek istiyorum, yoksa 1946 mıydı, 1956 mı?

□Petrof — Bu işler 1978 yılında da geçebilirdi...

Kasketli — Mayakovskiye göre biliyorsunuz, insanlar 1978 yılında pireleri ancak hayvanat bahçelerinde seyredecek. Bu piyesin yazarına göreyse yalnız pireler değil öküze benzemek için şişen kurbağalar, arslan postu giyen eşekler filân ancak 1999 yılında düşecek hayvanat bahçelerine. Demek ki, bu piyeste seyredeceğiniz işler 1999 yılında, saydığımız memleketlerde artık geçemez.

Petrof — Bu piyeste olup bitenler benim başımdan geçti. Ben kimim? Belki kasaba parti komitesi kâtibiyim, belki merkez aşevi baş ahçısı... Kasaba Sovyeti icra komitesi başkanı da olabilirim, tahta oyuncaklar artetinîn müdürü de... Belki de dokuma fabrikasında atölye şefiyim, belki de kasaba parti gazetesinin baş yazarı... Başımdan geçenler, bütün bu saydığım insanların başından da aşağı yukarı geçebilirdi, ama bunların benim başımdan geçmesi, olup bitenlerin önemini bîr kat daha belirtiyor. Ben kimim? Ben, yukarda saydığım insanlar arasında en sorumlu mevki sahibi kimse, işte oyum...

Kasketli — Kim olduğunu, ne iş gördüğünü niye düpe düz söylemez seyircilere?

Hasırşapkalı — Herkesi kendiniz gibi vurdum-duymaz mı sanıyorsunuz? Çok sayın seyircilerimize, çok sayın Sergey Konstantinoviç Petrof, kasabanın necisi olduğunu imâ yoluyla pek güzel anlattı...

Kasketli — Ben imâdan hoşlanmam.

Hasırşapkalı — imâdan hoşlanmazmış. İmâ ince bir söz sanatıdır. Yoksa hep sizin parti toplantıla-

rında olduğu gibi lappadanak şappadanak mı konuşmalı?

, Kasketli — Sizinkilerden başka türlü mü konuşuyorsunuz?

□Hasırşapkalı — Her halde sizinkîlerdeki gibi değil, biz nezaket, terbiye dairesinde konuşuyoruz, biz... (Petrofa) Affedersiniz sayın Sergey Konstantinoviç, sözünüzü kestik... Lütfen beni sivimli seyircilerimize tanıtır mısınız?

Petrof — (Hasırşapkaîyı tanıtarak, seyircilere) Hasırşapkalı...

Kasketii — Yıne imâ!

Hasırşapkalı — (Seyircilere) Müşerref 'oldum. Kim olduğumu anladınız değil mî, sayın yurttaşlar?

Petrof — (Seyircilere kasketliyi tanıtarak) Kasketli...

Kasketli — (Seyircilere Hasırşapkaîyı işaretle) Bu ne biçim tanıştırma. (Seyircilere) Ben, işçisi, kolî hozcusu, aydınıyla, hajk'im. (Hasırşapkaîyı gösiere) Bu da bana basit halk diyendir. '

(Şoför girer.)

Şoför — Gecikeceğiz Sergey Konstantinoviç.

Hasırşapkalı — (Seyircilere şoförü tanıtarak) Sergey Konstantinoviçin şoförü.

Kasketli — Sergey Konstantinoviçe ayrılan resmî otomobilin şoförü Şaşa.

Hasırşapkalı — (Saatına **bakarak**) İşbaşına daha yarım saat var.

Petrof — Ben daireye vakfından biraz önce gitmesini âdet edinmişim de...

Hasırşapkalı — Burdan daire ne kadcık yol? Şaşa gaza biraz sıkıca basarsa...

[92]

Şoför — Basarnam... Sergey Konstantinoviç trafik nizamılarına öteki âdi şoförler gibi elifi elifine uymamı ister. Taksi şoförleri benden serbest.

Petrof — Gerekirse pekâlâ deli gibi sürüyoruz arabayı... Ama gerekmezse... Lâfı uzattık... Sahiden gecikeceğiz... **(Kasketliyle Hasırşapkaliya)** Buyrun, nasıl olsa yolumuz bir...

(Şoförle Kasketli yan yana çıkarlar. Hasırşapkalı deren bir saygıyla Petrofa yol gösterir.)

Hasırşapkalı — Buyurun... Siz önden... Rica ederim...

Petrof — **(Hasırşapkalının koluna girerek)** Gecikiyoruz...

(Çıkarlar)

İkinci Tablo

(Petrofun çalışma odasıyla bitişiğindeki bekleme salonu. Surda daktiloyla kâtibin masaları da vardır. Petrof çalışma odasına girer. Tatyana Vasilevna ıslak bir bezle yerdeki halının tozunu almaktadır.)

Petrof — Elektrik süpürgesi yok mu?

Tatyana Vasilevna — Bozuldu.. Demin...

Petrof — Getirin görelim şunu... **(Tatyana Vasilevna çıkar. Mariya Andreyevna bekleme salonuna girer, yazı makinesinin başına geçer. Kederlidir. Maki-nayı hazırlar. Tatyana Vasilevna elektrik süpürgesiyle Petrofun yanına gelir.)**

Tatyana Vasilevna — Bizim elektrikçiye gösterdim, üç günlük işi var dedi.

Petrof — **(Elektrik süpürgesinin başına çömelir, kapağını açar, Kalkar, masasının gözünden âlet kutusunu çıkarır. Elektrikli süpürgeyi tamire koyulur.)** Ara-

[93]

sıra elektrikli süpürgeydi, buz dolabıydı filân da bozulmazsa eski sanatımı unutacağım... Demek sana üç günlük işi var, dedi... bak, üç dakikalık işi varmış... Parti toplantısında konuşuruz kendisiyle... İşlet bakalım...

Tatyana Vasilevna — **(Süpürgeyi İşletir)** Eskisinden iyi...

Petrof — **(Memnun)** Sahi mi?

Tatyana Vasilevna — **Vallahi...**

Petrof — Hele, hele!

Tatyana Vasilevna — Vallahi eskisinden iyi işliyor...

Petrof — Sevindim öyleyse...

Tatyana Vasilevna — **(Haliyi süpürürken Petrof masasında kâatlarını düzene kor, sonra bekleme salonuna geçer.)**

Petrof — Gün Aydın Mariya Andreyevna...

Mariya Andreyevna — Gün aydın.

Petrof — Oğlanın ateşi nasıl?

Mariya Andreyevna — Bu sabah otuz sekizdi.

Petrof — Hastaneye yatırmak istemeyişiniz çocuğun zararına... Hemen yatırmalı... Hoş ben bütün muameleyi dün akşam yaptırdım. Yarım saat sonra hastane otomobili kapınızda... Gidin... Çocuğu götürün hastaneye... Bir saat sonra bundasınız... Acele basılacak bir yazı olursa ya kâtip, ya ben basıveririz...

Mariya Andreyevna — Korkuyorum..

Petrof — Hastaneden korkulur muymuş? Haydi, haydi... Size sormadan ameliyat yapmazlar...

(Mariya Andreyevna çıkar. Tatyana Vasilevna da işini bitirmiştir.)

Tatyana Vasilevna — Yarım yıllık izinime gidiyorum...

Petrof — Malûm... İyice dinlenin... Baharda Soğuk
çiye doyum olmaz. Güle güle...

(Tatyana Vasilevna çıkar, katip postayla gelir.)

Kâtip — Gün aydın...

Petrof — Gün aydın... Posta mı?

Kâtip — Evet... Alıp getirdim...

Petrof — İyi ettiniz... (Kâtibin karşısına oturur, ikisi birlikte postayı açmağa başlar. Evraktan birini okuyan Petrof birden ciddileşir.)

Petrof — Arızanın tamirine başlamak için komisyon raporunu beklemekte ısrar ediyorlar... Ama arızalar her zaman raporu beklemez, formaliteye riayet etmez her zaman. Ben raporu beklemeden parayı vereceğim... Formalite arkadan gelsin.

Kâtip — Bazan öyle mesuliyetler yükleniyorsunuz ki ürküyorum.

Petrof — (Güler) ürmeyin... insanlara kâatlarından çok inanıyorum, işe zararı dokunan, sadece beni mesuliyetten kurtaran bir formaliteye boyun eğmekten tense, hattâ suçlu sayılmayı tercih ederim...

Kâtip — Beni ters anlamayın... Cesur kararınızı canı gönülden alkışlıyacakların en başında ben varım... Siz Sergey Konstantinoviç... siz cidden...

Petrof — (Yarı mahcup, yarı memnun) Peki, peki...

(Petrof evraktan bir kısmını alıp kendi odasına doğru gider, kapının eşiğindeyken kâtibin ardından geldiğini farkedir.)

Petrof — Bir şey mi diyecektiniz?

Kâtip — Şey... Yeni yapılacak apartmanların birinde bir daire...

Petrof — Kimin için?

Kâtip — Kendim için rica edecektim... Teşrif et

mistiniz bize... Biliyorsunuz ne kadar sıkışık bir...

Petrof — Oda dağıtımı işiyle ilgili olmadığımı biliyorsunuz...

Kâtip — Evet, ama bir telefon etseniz...

Petrof — Edemem... Bir komünistin başka bir komünist için bir üçüncü komünistten iltimasta bulunmasına taraftar değilim... Kasabada mesken buhranı var... Bu buhranın ağırlığını herkesten önce partililerin taşıması gerek... Kaldı ki, çoğu da taşıyor bunu, kimseden iltimas dilenmeden... (Petrof odasına girer, kapısını kapatır.)

Kâtip — (Kapanan kapının önünde) Affedersiniz Sergey Konstantinoviç.

Ü Ç Ü N C Ü t a b l o

I v a n I v a n o v i ç

(Ivan İvanoviç gelir.)

İvan İvanoviç — Ben İvan İvanoviç... Ben Sergey Konstantinoviç Petrofun düşmanıyım. Kanser nasıl insan etinin, kurt nasıl elmanın, pas nasıl demirin düşmanıysa ben de Sergey Konstantinoviçin öyle düşmanıyım. Bu düşmanlığı gerçekleştirmek, Petrofu inim inim inletmek zamanı geldi artık. Petrofa öyle bir iş etmeliyim ki, acısını çeksın ölene kadar. Bana yardım edin, akıl öğretin, demiyorum. (Alayla) Çünkü, biliyorum, içinde başkasına kötülük etmesini seven insan yoktur. Hepiniz melâikesiniz... (Ciddileşir) doğrusu da, maalesef, içinde başkaları için kötülük düşünen insanlar, yine maalesef diyorum, çoğunluk

ta... Kimden öğüt istemeli? Bazı ölüleri mezarlarından kaldırıp öğüt istesem...

Hasırşapkalı — (Gelir) Merhaba sayın İvan İvanoviç.

İvan İvanoviç — Merhaba,

Hasırşapkalı — Bu gece poîiteknik müzesinde bir konferansım var sayın İvan İvanoviç... Teşrif buyurursanız memnun olurum. Konum: bir sanat eserinde müsbet kahraman mutlaka lâzım mı? Verdiğim karşılık: mutlaka lâzım.

Kasketli — (Gelir) Merhabalar... (Hasırşapkalıya) Şişkinin çam ormanında sabah tablosunu bildin mi?

Hasırşapkalı — Bildim, ne olacak?

Kasketli — Orda dört ayı var, biri büyük, üçü yavru. Hangisi müspet kahraman?

Hasırşapkalı — Demagoji yapıyorsunuz...

Kasketli — Bana kalırsa orda müspet kahraman... bana duyurulan keyif. Eğer duyurulabilmezse... Ne dersin İvan İvanoviç?

İvan İvanoviç — Aklım ermez bu işlere... Benim sizden, ikinizden bir سوالım var...

Hasırşapkalı — Buyurun İvan İvanoviç!

Kasketli — Sor bakalım.

İvan İvanoviç — Bir insanın başına gelebilecek en büyük felâket nedir?

Hasırşapkalı — En büyük felâket?

İvan İvanoviç — Evet. En büyük felâket nedir bir insan için?

Kasketli — Verdiği sözü tutmamak.

Hasırşapkalı — Merkez gazetelerinden birinde imzasız makalelerden birine konu olmak.

Kasketli — Esirlik.

Hasırşapkalı — Tensikata uğramak.

Kasketli — Cahillik.

Hasırşapkalı — Amirin gözünden düşmek.

Kasketli — Partiden kovulmak.

Hasırşapkalı — Merkez şehirlerden kenar kasabalara naklimemuriyet.

Kasketli — Gönül acısı,

İvan İvanoviç — Tıssss!!!!

(Petrofla Lüdmila Alekseyevna kolkola geçerler, Lüsyanın başı Petrofun omuzunda.)

İvan İvanoviç — (Kasketliye) Ne dedi idin? Gönül acısı! İnsanın başına gelebilecek en büyük felâket... Doğru... Şimdi, surdan geçenleri gördünüz mü?

Hasırşapkalı — Sergey Konstantinoviçle Lüsyaya...

Kasketli — Spor ustası Lüdmila Alekseyevna.

İvan İvanoviç — Petrof Lüsyaya tutkun, kızı seviyor deli gibi...

Kasketli — Sevdikten sonra elbette deli gibi sevecek, akıllı gibi sevmek te sevda mı sayılır?

İvan İvanoviç — Kız da onu seviyor mu?

Kasketli — Niye sevmesin? Sergey Konstantinoviç sevilmiyecek adam mı?

İvan İvanoviç — Gönül acısı... Gönül acısı... (Seyircilere) Okudum demektir canına Petrofun... Can evinden vurdum demektir. (Kasketliyle Hasırşapkalıya) Beni sahnede bir müddet yalnız bırakır mısınız? Lütfen!

(Hasırşapkalıya Kasketli çıkarlar.)

İvan İvanoviç — (Seyircilere beyaz perdeyi işa

[98]

retle) Şimdi, şu perdede düşüncelerimi seyredeceksiniz... Bakın...

(Beyaz perdede bir fotoğraf: Lüsya bir parkta bir sırada hülyalı oturmakta, gökte ay.)

İvan İvanoviç — **(Seyircilere)** Lüsya ay ışığında... Parkta. Hülyalı... Kimi düşünüyor **böyle?** Petrofu... Düşünsün. Ama bu hülyalı düşünce uzun sürmiyecek... Bakın...

(Beyaz perdede başka bir fotoğraf.)

(Aynı parkta, gündüz aynı sırada Lüsya İvan İvanoviçle oturuyor. İvan İvanoviçin kıza bir şeyler anlattığı, kızın güldüğü görülüyor.)

İvan İvanoviç — **(Seyircilere)** İşte Lüsyanın yanında ben oturuyorum... Gülüyor... Ona çok tuhaf fıkralar anlatıyorum... Gülüyor... Ve... Petrofu düşünmüyor... Hem kahrkabayı basmak, hem de sevgiliyi hülya etmek mümkün değildir.

(Beyaz perdede bir sorgu işareti.)

İvan İvanoviç — **(Seyircilere)** Kafamda bir soru işareti... Şu gördüğünüz işaret... Petrofun yüreğine şüpheyi nasıl düşürmeli? Nasıl etmeli de Petrofu Lüsya'dan şüphelendirmen? Otello piyesinin meşhur mendilinden tutun da bizim filimlerde adreslerine gönderilmeyen mektuplara kadar bütün hileleri düşündüm, gözden geçirdim. Sonunda öyle bir hile buldum ki. **(Perdede nida işareti)** Petrofun yüreğine şüphe düşürmek şöyle dursun, herifin elinden kıızı aldım... Bakın...

[99]

(Beyaz perdede İvan İvanoviç ile Lüsya kolkola. Lüsyanın başı İvan İvanoviçin omuzunda. Fotoğraf cepheden çekilmiştir. Uzaktan bir türkü sesi.)

İvan İvanoviç — Bu türküyü de pek severim... Kızı Petrofun elinden nasıl aldığımı mı merak ediyorsunuz? Neden? Bu merakınız neden? Yoksa siz de mi? Hem esasen piyesin ana konusuyla bulduğum hilenin ilgisi yok... Mazur görün... Söylemeyeceğim... Gelelim esasa. Petrof kahroldu... Bakın.

(Beyaz perdede kadr: Petrof yatağında sırtüstü uzanmıştır. Söyunmamıştır. Gözleri tavana dikili. Bitkin bir hali var.)

İvan İvanoviç — **(Seyircilere)** Petrof işten döner dönmez böyle yatağa atıyor kendini... Gözlerini dikeyiyor tavana... Birbirinden yanık mısralar geçiyor aklından. Dinleyin:

Petrofun sesi —

Ah ne aydınlık gece,
Gözüme uyku girmez.
O sönen gençliğimden
Gönülde hazin bir ses,
Ey soğuk yılların sevinci, gamı,
Bu oyun bir sevda değil, öyle mi?
Sen benden soğudun soğudun artık,
Zaten sevmesini bilmedin, yazık!

İvan İvanoviç — **(Seyircilere)** Bakın!

(Beyaz perdede başka bir kadr: Gece. Petrof sokakta. Dalgın.)

İvan İvanoviç — Sabahlara kadar dolaşıyor so-

kakları... Amansız düşmanı olduğum adam ömrünün sonuna kadar işkence çekecek...

(Beyaz perdede başka bir fotoğraf: Petrof bir su kıyısında. Yanında başka bir kız. ikisi de gayet bahtiyar. Fotoğraf cepheden ve büyük plân alınmıştır. İvan İvanoviçin yüzü seyircilerden yana olduğu için perde-deki değişikliği ilk önce farketmez, sözüne devam eder.)

ivan ivanoviç — Gönül acısı... Gönül acısı... insanın başına gelebilecek en büyük felâket... **(Perdedeki yeni kadri görür.)** O da ne? Petrof? Başka bir kızla? Petrof başka bir kızla dere kıyısında oturuyor... İkisi de bahtiyar... Demek gönül acısı... Demek ki kızı elinden alsam bile ah eder bir müddet vah eder Petrof, ama sonunda bulur tesellisini... Aldattı beni Kasketli...

(Bağırır **kulislerden yana**) Kasketli! Kasketli!..

(Kasketli gelir. Perdede artık hiçbir resim yoktur.)

ivan ivanoviç — **(Kasketliye)** Hani gönül acısı en büyük felâketti...

Kasketli — öyledir. Ve lâkin birçok acılar gibi o da şifa bulur çok şükür...

ivan ivanoviç — Bana böyle bir acı lâzım değil... İşime gelmiyor. Bana şifa bulmıyan bir acı lâzım, kanser gibi...

Kasketli — Onun da şifası bulunacak...

ivan ivanoviç — Bana şifası hiçbir zaman bulunmayacak bir acı lâzım..

Hasırşapkalı — (Gelir) **Şeref acısı...** Hele haksız yere çiğnenmişse şerefi...

ivan ivanoviç — Hımm... Şeref acısı... Deneyelim... Bana bir lokma kâat, pullu bir zarf bir de mürekkepli kalem lütfeder misiniz?

Hasırşapkalı — **(İvan İvanoviçin istediklerini ona verir.)** Buyurun.

Kasketli — Ne oluyor?

ivan ivanoviç — Bir ihbarda bulunacağım...

Hasırşapkalı — Jurnalcilik mı yapacaksınız?

ivan ivanoviç — Hayır, görevini kötüye kullanıp devlet parasını senetsiz, sepetsiz, şuna buna peşkeş çeken bir yurttaşın bu gibi işlere devam edebilmesini önliyeceğiz...

Hasırşapkalı — Haaa, öyleyse büsbütün başka bir mahiyet alıyor...

Kasketli — Petrofu jurnal edeceksin...

ivan ivanoviç — **(Yazmaya başlayarak)** Evet, komisyon raporunu beklemeden, senetsiz sepetsiz verdiği paradan komisyon aldı.

Kasketli — Yalan.. Komisyon aldığı yalan...

ivan ivanoviç — Olsun... Ben yazacağım... Yalan olduğu için yazacağım, haksız yere tevkif edecekler...

Kasketli — Etmeyebilirler...

Hasırşapkalı — Komisyon raporunu beklemediği hakikat.

ivan ivanoviç — Haksız yere çiğnenmiş şerefinin acısını ömrünün sonuna kadar çekecek...

Kasketli — Çekmiyecek! Tevkif edilse bile iş anlaşıp serbest bırakılacak, mahkûm edilse bile reabilit edilecek... başına bu işleri düşmanın getirdiğini bilecek, şeref acısı çekmiyecek.

ivan ivanoviç — Hay Allah kahretsin... **(Yazdığı kâğıdı yırtar.)** Bu da olmuyor, ne yapmalı, ne etmeli? (Seyircilere) öldüreceğim Petrofu! öldürecekmiş!

[102]

(Kasketliyle Hasırşapkalıya) **Beni sahnede bir müddet yalnız bırakır mısınız? Lütfen!** (Kasketliyle Hasırşapkalı çıkarlar.)

ivan ivanoviç — (Seyircilere) **Petrofu iz bırakmıyan bir usulle öldürmek lâzım... Neyle öldüreyim? Bıçakla mı? Tabancayla mı? Boğarak mı? Kış akşamları altı yedi sularında troleybüs, yahut otobüs, yahut tramvay bekletip ayaklarına kara su indirerekten mi? Şekspir bazı kahramanlarını bazı kahramanlarına zehirle öldürtüyor... Lermontof ta öyle... Zehir... Demek ki zehirle öldürüyorum... zehri kendim çekmeliyim inbikten... En mükemmel zehri... Bir dakika... (Gider bir el arabası dolusu imbik ve kitaplarla gelir.) işte kitaplar, kimya kitapları... işte imbikler... Demek ki bir yandan kitapları okuyacağım en mükemmel zehir çekme nazariyesini kavramak için... Bir yandan da imbiklerden işte böyle bir, ama en mükemmel, yani en renksiz, en kokusuz, en tatsız, vücutta içildikten sonra tortu bırakmıyan bir damla zehir çekeceğim... (Bir yandan konuşmakta bir yandan da okumakta, bir yandan da imbiklerden zehir çekmektedir.) **Harika zehir işte böyle damlıyacak... (İmbikten bir damla damlar bir bardağın içine.) Bu damlayı Petrofa nasıl içireceğim? Buldum... Tamam... Bir dakika... (Çıkar bir müddet sonra dondurmacı kadın kılığında gelir.) Dondurmacı kadın kılığına gireceğim... Zehir damlasını dondurmalarından birine damlatacağım... (Damlatır) Bekiyeceğim... (Kollarını kavuşturup bekler) Nihayet Petrof gelecek, hem de Lüsya yayla... (Petrofla Lüsya gelirler) **Lüsya dondurma isteyecek.** (Lüsya pandomim hareketleriyle dondurma ister.) **Aman şaşırmıyalım, zehirli dondurmayı yanlışlıkla Lüsya'ya vermiyelim... Hayır zehirlişi işaretli... (Lüsya'ya dondurma verir) Petrofa uzatacağım zehirli******

[103]

dondurmayı... İstemeyecek... Zehirli olduğunu anladığından değil, canı dondurma yemek istemediğinden. (Petrof dondurma istemediğini pantomim hareketleriyle anlatır.) **Ben ısrar edeceğim, Lüsya gülecek, kendi eliyle zehirli dondurmayı alıp Petrofa verecek! Sevdiği erkeği bilmeden kendi eliyle zehirliyecek! Petrof yiyecek dondurmayı ve (Petrof ansızın yıkılır.) Dozu fazla kaçırmış olacağım ki hemen yıkılacak. İşte böyle... Lüsya ne yapacağını şaşırarak, ahü vah edecek filân falan... (Lüsya pantomim hareketlerle telâşını ifade etmektedir.) Petrof ölecek... Yüzünde ısırap... ölüm kötü şey... Üstüne eğileceğim...**

iyi ama bitti. İşkence bir anlık! Ben buna Petrofa kötülük yapmak mı derim!.. Diriltmek lâzım... Diriltilip tekrar öldürmek... Tekrar diriltmek, tekrar öldürmek... Dirilmiyor... Ne yapsam faydasız... Dirilmiyor... Ah ne yazık, insanı ancak bir kere öldürebiliyoruz... Lüsya ölüyü bağrına basarak ömrünün sonuna kadar taşıyacak... (Lüsya Petrofun ölüsünü bağrına basarak götürür.) Bu da olmadı... Ne yapmalı? Ne etmeli? Petrofa nasıl azap çektirmeli? (Kulislere haykırır) **Hasırşapkalı! Hasırşapkalı! (Hasırşapkalı gelir)**

İvan ivanoviç — Bana bir akıl ver. Okumuş yazmış adamsın. Sen meselâ bir insandan intikam almak istesen ne yaparsın?

Hasırşapkalı — Onun zayıf damarını ararım...

İvan İvanoviç — Sonra?

Hasırşapkalı — O zayıf damarından vururum onu...

İvan İvanoviç — Hârika... Yaşa sen... (Seyircilere) **Petrofun zayıf damarını arıyacağım... Bir dakika gözden kaçırmıyacağım herifi... (Hasırşapkalıya) Gi diyorum.**

[104]

Hasırşapkalı — Nereye?
ivan ivanoviç — Birinci perdemizin dördüncü tablosuna...

(Çıkarlar.)

D ö r d ü n c ü t a b l o

Evreka

(Beşinci tablodaki dekor. Sabahın erken saati. Kim-seler yok. İvan İvanoviç girer. Sakınır. Saklanacak yer arar. Kâtibin masası altına gizlenir. Petrof girer. Kendi odasına doğru giderken öteki kapı gıcırdayarak aralanır. Petrof dönüp bakar. Anna Nikolayevna başını kapı aralığından odaya uzatmıştır.)

Petrof — Buyur teyze...
Anna Nikolayevna — Bilmem ki...
Petrof — Bilmem ki ne demek?
Anna Nikolayevna — Biraz vakitsiz geldim, ama hani istersen...
Petrof — Girsene içeri...
Anna Nikolayevna — Erkence geldim de hani...
Petrof — Yok canım... Yirmi dakika kadar...
Anna Nikolayevna — Sen artık kocakarının kusuruna bakma oğlum... Bana teyze deyiverdin, candan delikanlıya benzersin... **(Girer)** Amma ben usulü nizamı bilirim çok şükür... Dedim ya hani istersen hani yirmi dakika kadar, iş başı etmenizi dışarda beklerim. Böyle de lâzım... Usulü nizamı bu... **(Kapıya doğru yürür)**

[105]

ivan ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Nafile, şimdi gidip çevirecek kocakarıyı...

Petrof — **(Anna Nikolayevnanın arkasından giderrek)** Dur be teyze? Nereye? Dur canım... **(Anna Nikolayevnayı kolundan tutup durdurur.)** Kasabaya yeni geldin galiba?

Anna Nikolayevna — Dün akşam... Şirin kasa bacak... Sokakları da tertemiz maşallah... Hem yalnız büyük memurların gelip geçtiği yollar değil, mahalle araları da sulanıp süpürülüyor. istasyondan otobüse otobüsle geldim. O da, otobüs te yeni maşallah, içi dışı tertemiz. Moskova metrosu sanırsın, yalnız mermeri yaldızı eksik. Yirmi dakkada geldik... Yalnız bir sarhoş bindi... O da, sarhoş la yani, biletçi kadıncağızın kucağına yıkılmadı... Yirmi dakika öyle ayakta dikildi durdu maşallah... Dükkânlarınız da bir tuhaf hani...

Petrof — Neleri tuhaf?

Anna Nikolayevna — Usule, nizama pek uygun değiller gibime belir...

Petrof — Ne gibi?

ivan ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Bilmezmiş gibi soruyor...

Anna Nikolayevna — Camekânda ne varsa içerde de onu satıyorlar... Hani camekânda tavuktu, kazdı ördekti, hindi idi, danaydı, domuzdu heykelleri dikip içerde balık ezmesinden başka şey satmazlık etmiyorlar...

Petrof — Otursana teyze...

ivan ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Kocakarının sözleri hoşuna gitti... Amma hoşuna gitmeseydi de yine yer gösterirdi...

Anna Nikolayevna — Oturayım... **(Oturur)** Ama yorulmadım... Üç gün sırtüstü yattım tirende... bir

[106]

imzacık lâzım bana, Petrof yoldaşın imzası...

Petrof — Kâatlarını niye postayla yollamadın?

Anna Nikolayevna — Postayla mı? Sen kaç yıllık memursun?

Petrof — Beş on yıllık...

Anna Nikolayevna — önce nerdeydin? Neci idin?

Petrof — Fabrikada tesviyeci idim...

Anna Nikolayevna — Dön tezgâhının başına... Senden ne memur olur, ne âmir... Kendini bilen, usulü nizamı bilen kâtipti, memurdu, neydi, Anna Nikolayevnanın, kâatlarını, yani hani benim kâatlarımı, postadan alır da âmirine verir mi imzalasın diye? Âmirinin, Petrof yoldaşın işi gücü yok ta postadan çıkan şunun bunun kâatlarını mı imzalıyacak? imza isteyen, haddini, terbiyesini bilsin, usule nizama uysun gelsin ayacığıyla tıptış tıptış...

ivan İvanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Bakın da şu kocakarıya, kalkmış ta kime usulden nizamdan bahsediyor!

Petrof — Sen hele ver şu imzalanacak kâatlarını teyze... **(Anna Nikolayevna kâatlarını Petrofa verir.)**

Anna Nikolayevna — Sen Petrof yoldaşın kaçınıcı kâtibisin oğlum? Bizim orda Konstantin Sergeyeviçin...

Petrof — **(Kâatları incelemekte devamla)** kimin?

Anna Nikolayevna — Senin âmirin Sergey Konstantinoviçin âmiri Konstantin Sergeyeviçin, dedim... Üç kâtibî var maşallah... Önce gözlüklüsüne gidilir. Bir hafta sonra gel, der... âdeti öyle... Alır elinden kâatını, koyar sağ tarafına, üç kerre de sıvazlar üstünü... Bir hafta sonra gel, der... usulü öyle... Ne bir ay, ne beş gün sonra, bir hafta sonra. Kendine böyle bir nizam koymuş adamcağız... Kim korsa ko-

[107]

sun nizam nizamdır, bozulur mu? Bir hafta sonra öteki kâtibî çıkılır... Taş bebek gibi delikanlı maşallah, mavi göz, sarı saç, al yanak... Yirmi gün sonra buyurun teyzeciğim, der. Onun da nizamı öyle... Ne bir ay, ne beş gün, yirmi gün... yirmi gün sonra çıkar-sın üçüncüye... Karakaş, karagöz, surat bir karış... şöyle tepeden tırnağa bir süzer adamı, ne der? Bilemedim... Yirmi beş gün sonra, demez... Homurdanır, üç gün sonra gel, der... İçinden de kızır sana belkim... Küfür de eder belkim... Ama orası rabbime malûm...

Petrof — **(Kâatları incelemiştir)** Peki!

Anna Nikolayevna — Âdetin neyse onu söyle... Kaç gün sonra?

ivan İvanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Bütün zahmetlerim boşuna... Galiba masanın altına boşuna girdim.

Petrof — **(Kâatları imzalamıştır)** Tamam... **(Kâatları uzatır)** Buyur...

Anna Nikolayevna — **(Kâatları afmıyarak)** Bana Petrof yoldaşın imzası lâzım...

(Az önce kâtip girmiştir, Anna Nikolayevnanın sözü-nü işitmiştir.)

Kâtip — Petrof yoldaş ta imzaladı işte... **(Petrofa)** Gün aydın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Gün aydın.

Anna Nikolayevna — Bir yanlışlık olmasın evlâ-dım?

Petrof — Ne gibi?

Anna Nikolayevna — İş başına yirmi dakika vardı... Sonra hani kâatları kâtibin getirmedi sana... Sonra, kendi masanın başına geçip imzaladın... Be-

[108]

nim yüzümden başına bir iş gelmesin...

Petrof — Merak etme teyzeciğim...

Anna Nikolayevna — **(Bu sefer kendi işi için kaygılı)** Ben usulü, nizamı bilirim çok şükür... Böyle ayak üstü, yangından mal kaçırılır gibi atılan imzanın hükümü olmaz...

Petrof — Ben de usulü nizamı bilirim! Teyzeciğim...

Anna Nikolayevna — Pek te bilire benzemezsin...

(Mariya Andreyevna girer.)

Mariya Andreyevna — Gün aydın.

Petrof — Gün aydın Mariya Andreyevna... Yine uyumamışa benzersiniz... boşuna üzülyorsunuz... Oğlunuz mutlaka iyileşecek.

Mariya Andreyevna — **(Masası başına geçmiş makinesinin kapağını açmaktadır.)** Verdiğiniz uyku ilâcı da fayda etmedi. Hattâ iki hap aldım.

Petrof — Profesörle dün akşam telefonlaştık... Katiyen tehlike yok, diyor...

Mariya Andreyevna — Sağ olun... Ne iyi insan-sınız...

(Anna Nikolayevna bu muhavereyi şaşkın şaşkın dinlemiştir. Petrofun odasında telefon çalar.)

Kâtip — Telefon...

Petrof — Duydum... **(Odasına gider.)**

Anna Nikolayevna — **(Mariya Andreyevnaya)**

Petrof yoldaşın akrabası mısınız?

Mariya Andreyevna — Yooo... Neden soruyorsunuz?

İvan ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)**

[109]

Neden olacak, tersi döndü de ondan.

Anna Nikolayevna — Allah, Allah... Her şeyde bir nizamsızlık, bir usulsüzlük... Nereye gitti Petrof yoldaş? Ne telefonuna?

Kâtip — Kendi telefonuna..

Anna Nikolayevna — Yani hani ona doğrudan doğruya telefon etmek te olur mu? Yani, aç telefonu, merhaba Petrof yoldaş, de, kâtibiniz iki yıldır evrakımı size havale etmiyor, de... Yahut başka bir şey söyle, ne bileyim, olur mu?

Mariya Andreyevna — Niye olmasın?

Anna Nikolayevna — Allah allah.

ivan ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Allah allah ya? Allah kahretsin şu Petrofu...

(Petrof girer.)

Petrof — **(Kâtibe)** Sizdeki evrakın bir kısmını verin bana. Şimdilik işim az... Muamelelerini Mariya Andreyevnayla beraber yaparız yine... **(Mariya Andreyevnanın masasına gider)** Müsaadenizle... **(Yazı makinesini alır, Mariya Andreyevna önde kendisi arkada çıkarlarken Anna Nikolayevnayı görür)** Ne o teyzeciğim? Yoksa imzalanacak bir kâadın daha mı var?

Anna Nikolayevna — Yok... Yok çok şükür... Hani olsa da imzaiatmazdım sana...

Petrof — Neden o? Niye kızdın bana?

Anna Nikolayevna — Senin nene kızayım? Daktilonun makinasını taşıyan âmir görülmüş mü? Hangi nizamda, hangi emirde yazılı bu? Bana bak oğlum, sen daha kırk yıl amirlik etsen tezgâhtan yeni çıkmış tesviyecisin... Tevekkeli değil seni görür görmez burnuma rahmetli oğlumun kokusu geldi... O da tesviyeci idi... Harpte öldü... Hoşça kal evlâdım...

(Çıkar, kapıda şoförle karşılaşır, şoför yol verir. Şoför girer.)

Şoför — Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Bir dakika...

(Petrofla Mariya Andreyevna çıkarlar, bir an sonra Petrof döner.)

Petrof — Söyle bakalım...

Şoför — Bizim garajda yağcının karısı doğuracak, izin verersen, arabamla götürüyüm hastaneye...

İvan İvanoviç — (Masanın altından seyircilere Ahmağın sorduğu şeye bak...

Petrof — Götür tabii... Ne soruyorsun...

Şoför — Sonra... Lüdmila Alekseyevnayı pazara götürüyüm, diyorum... Kaçtı görüyorum, pazarda alışverişten eli kolu dolu, hamal gibi âdeta dönüyor kızcağız... Olur mu?

İvan İvanoviç — (Masanın altından seyircilere) Bu şoför milleti bazan böyle ahmak olur işte... Olmaz diyecek elbette... Devlet benziniyle, devlet motörü... İe sevgilimi pazara götürmeye hakkımız yok diyecek... Diyecek elbette... Ne o? Cevap vermiyor... Yüzü kızardı... Vay anasını... Enteresan... Dur bakalım... Dört açmalı gözümüzü...

Petrof — (Kızmış, düşünmüş cevap vermemiştir şoföre. Kâtibe dönmüştür.) Alıyorum... (Kâtibin hazırladığı kâatları alır.)

İvan İvanoviç — (Masanın altından seyircilere) Şoföre cevap vermedi Sergey.. Razi oldu... Mükemmel... Yakasının bir ucu geçti elime..

Kâtip — Hep söylüyorum, yine de söylerim, Sergey Konstantinoviç, memuriyet hayatımıza getirdiğiniz yeniliklerden bütün Sovyetler Birliği devairinin

faydalanması, tecrübelerinizden faydalanması lâzım... Siz şahsen bir çoklarımıza, hattâ âmirlerimize numuneyi imtisal olmalısınız... Siz, Sergey Konstantinoviç...

Petrof — (Yan memnun, yan mahcup kâtibin sözünü keser) Peki, peki...

İvan İvanoviç — (Masanın altından seyircilere) Gördünüz mü? Nasıl dinledi methiyeyi... Gördünüz mü? Oh, çok şükür... öbür yakası da geçti elime... Hem de nasıl...

Şoför — Ben gidip Lüdmila Alekseyevnayı pazara götürüyüm...

İvan İvanoviç — (Masanın altından memnun) Götür, berbere de götür, terziye de götür.

Petrof — Bana bu akşam araba lâzım değil... Eve yayan döneceğim...

İvan İvanoviç — (Masanın altında canı sıkın) Hmm! Bunu beğenmedim.

(Şoför çıkar. Petrof çıkar.)

Tatyana Vasilevna — Nesi var? Canı sıkına benzer...

İvan İvanoviç — (Masanın altından) Ben ise keyfimde duramıyorum...

(Kâtip kâatlaria Petrofun odasına gider. İvan İvanoviç masanın altından çıkar. Sağa sola bakınır. Ayaklan üstünde yaylanır, ellerini ovuşturur. Memnun sırtırmaktadır. Kasketliyle Hasırşapkalı gelirler.)

Kasketli — (Endişeli) Hayırola İvan İvanoviç?

İvan İvanoviç — Evreka... Buldum...

Hasırşapkalı — Beşer tarihinde sudan elektrik

[112]

enerjisi istihsalinin oynadığı röle d ir on altıncı yüz yıl Rus bilginlerinin eserlerinde Şimdiye kadar gözden her nedense kaçmıŐ bir işaret mi buldunuz ivan ivanoviç? **(Seyircilere)** Yoldaşlar, on bin metre irti  faından yere dökülen bir kadeh suda kaç bin volt elektrik enerjisinin mahfuz bulunduğunu biliyor musunuz?

Kasketli — Bilmiyorlar.. Amma bir karış yüksekten insanın ağzına dökülen bir kadeh votkada kaç kilovat saatlik enerji bulunduğunu çoğu bilir.. Sor istersen! ...

ivan ivanoviç — Buldum. Mahvedeceğim.. Bütün  mr nce işkence çekecek.. Buldum... Kurtulamaz elimden artık.. **(Hayın hayın güler)** Kah, Kah, Kah... Hah, Hah, Hah!

Hasırşapkalı — Lermontofun Demonuyla G te nin Mafistosunun Mi urin usuluyla melezi bir iblis gibi gülüyorsunuz...

ivan ivanoviç — **(Hayın ve muzaffer güler)** Kah, Kah, Kah, Hah, Hah, Hah!

Kasketli — Bana kalırsa BolŐoy tiyatronun basları gibi gülüyor... Mihaylov gibi meselâ...

ivan ivanoviç — Evreka! Buldum... Mahvedeceğim!

Kasketli — **(Hasırşapkalıya fısıldar)** Petrofa nasıl bir oyun oynamak istediğini bilsem hemen gider haber verirdim... İnsanın insana kötülük etmesine eli kolu bağlı seyirci mi kalacağız? Sen bir öğrenmeğe  alıŐ ne dolaplar çevirmek istediğini..

Hasırşapkalı — Niye ben? Siz  Ğrenin...

Kasketli — Sana daha kolay, daha çabuk açılır!

Hasırşapkalı — Niye bana daha kolay açılacak mış? Ben h tira defteri miyim herifin?

Kasketli — Aranızda bir benzerlik var.

[113]

ivan ivanoviç — Deminden beri boşuna çene yoruyorsunuz... Petrofun mahvolmasını hiç kimse  nli  yemez... Mahvolacak! Nasıl mı? Antraktan sonra görürsünüz, ikinci perde başlar baŐlamaz... İkinci perde... Hah, hah, hah... K h, kah, kah!!!

P e r d e

B e ŝ i n c i t a b l o

Portreler

(Petrof geçerken Kasketli arkasından koşar.)

Kasketli — Sergey Konstantinoviç! Sergey Konstantinoviç!

Petrof — **(Durur)** Ne o?

Kasketli — Seni mahvedecek... Bu perdede mahvedecek seni...

Petrof — Ben mi? Bu perdede mi? Kim?

Kasketli — ivan ivanoviç..

Petrof — Nasıl...

Kasketli — Bilmiyorum... Göreceğiz...

(Hasırşapkalı gelir.)

Hasırşapkalı — Sizi selâmlamama izin verin aziz yoldaşlar...

Kasketli — **(Petrofa, Hasırşapkaîyı işaretle)** İnanmazsan ona sor.

Hasırşapkalı — Haberim yok... Hattâ ne demek istediğini anlamıyorum... Dedikodudan nefret ederim...

Kasketli — Mahvedeceğim Petrofu demedi mi ivan ivanoviç?

Hasırşapkalı — **(Kasketlinin sorusunu duymazlıktan gelerek Petrofa)** Bu akşam Politeknik müzesi küçük salonunda bir konferansım var... Teşrif buyrun... Memnun olurum...

Petrof — Konunuz?

Hasırşapkalı — Bir sanat eserinde müsbet kahraman mutlaka lâzım mı?

Petrof — Kanaatiniz?

Hasırşapkalı — Elbette ki hayır... Müsbet kahraman mutlaka lâzım değil...

Kasketli — İyi ama geçen sefer tersini söylemiŝtin...

Hasırşapkalı — öyle mi? Hatırlamıyorum... Hem sonra, aziz yoldaşlar, **(Seyircilere hitabeder)** Tersî, yüzü ne demek. Meselâ beyaz bir daktilo kâadının tersî yüzü olur mu? Her iki tarafına da, birbirinin tamamen zıddı ŝeyleri yazmak mümkün değil mi? Kabahat kâadın mı? Ben bir daktilo kâadı mıyım?Kasketli — Sen bir cıgara kâadısm, bir içimlik canın var... **(Petrofa)** Nereye gidiyorsun?

Petrof — Sabah sabah nereye gidilir? Daireye!

Kasketli — Korum kendini... ivan Ivanoviten koru kendini... Başın sıkışırsa beni çağır... **(Hasırşapkalıya)** Yürü... **(Hasırşapkaîyı kolundan eker.)**

Hasırşapkalı — Ŗu kabalıktan ne zaman vazgeeceksiniz? Ne zaman medeniyete alıŝacaksınız?

Kasketli — **(Hasırşapkaîyı itip kakıŝtırıp yürüterek)** Yürü diyorum oyun baŝlıyacak...

(ıkarlar.)

(Petrof bekleme odasına girer. Dalgındır. Bekleme odasında kimse yoktur. Duvarlarda Petrofun hep bir örnek, çok kocaman portreleri asılıdır. Duvarlar bu portrelerden yapılmıŝtır. Petrof bunun farkına varmaz, kendi odasına geçer. Masasının arkasındaki duvarda yine aynı portre asılıdır. Petrof bunu görür. Hayretle ırkHir. Gider yakından bakar.)

[116]

Petrof — Ben.., Benim portrem... Kim yapmış? Niçin yapmış? Ne kadar da kocaman, insan kendini dev aynasında seyreder gibi oluyor. Kim asmış buraya?

(Petrof bekleme odasına gider, oraya gelmiş olan İvan İvanoviç ile karşılaşır.)

Petrof — **(Kendi odasını işaretler)** Bakın!

İvan İvanoviç — Nereye? Neye?

Petrof — Görmüyor musunuz?

İvan İvanoviç — Görüyorum... Mükemmel bir portre. Pek çok sayın Gerasimov da bundan haşmetlisini yapamazdı.

Petrof — **(Bekleme odasındaki portreleri de görür)** Aaa? Burda da! Hem de kaç tane!!!

İvan İvanoviç — Görmediniz miydi? Anlıyorum. Bekleme odasının duvarlarına dikkat edecek vaktiniz mi var? Her şeyden önce, yani bütün bir kasabanın güdümünü düşünen adam, duvarlara portreleri asılmış mı, asılmamış mı fark mı edebilir?

Petrof — Kim astı bunları?

İvan İvanoviç — Ben..

Petrof — Siz mi?

İvan İvanoviç — Ben elimle asmadım, ama asmalarını söyledim.. **(Makamdaki portreyi göstererek)** Vay! Biraz sağa temayül edilmiş gibi geliyor bana... **(Odaya girer, Petrof ta arkası sıra)**

Petrof — Niçin? Ne lüzum vardı?

İvan İvanoviç — **(Portreyi düzelterek geri çekilir uzaktan bakar.)** Şimdi dosdoğru... Kim yaptı bu portreleri biliyor musunuz? Bunların ressamı, daha kimlerin de portrelerini yaptı biliyor musunuz?

Petrof — Niçin? Neden?

[117]

İvan İvanoviç — Lütfen makamınıza geçip oturun aziz Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Peki ama...

İvan İvanoviç — Lütfen... **(Petrofun oturmasına yardım eder.)** Kıymetli zamanınızın on dakkasını bana bahşeder misiniz?

Petrof — **(Güler.)**

İvan İvanoviç — Niye güldünüz?

Petrof — Ne tuhaf konuşuyorsunuz... Sizde bugün bir değişiklik var İvan İvanoviç...

İvan İvanoviç — **(Gayet ciddi)** Petrof yoldaş... Her şeyden önce, yani aynı idealin nurlu yollarında yürüyen iki yoldaş gibi konuşalım **(Petrof bir şey söylemek ister, İvan İvanoviç bir el hareketiyle onun sözde başlamasını önler.)** Sözümü kesmeyin... Biliyorum nurlu yollar, yılmaz mücahit, oy birliğiyle tasvip, muazzam başarılar gibi formüllere aleyhtarsınız... Güzel... Ama şu formüller cümlelerin tekerlekleridir. Takıverirsin dördünü beşini, cümle yürüyüverir, düşünceler de kolaylıkla ifadelerini bulur. Herkesin kullandığı, âdeta sosyalist mülkiyet haline gelen bu tekerleklerden niçin faydalanmamalı?

Petrof — **(Ciddiyetle)** İvan İvanoviç... Tekerlekleri filân bırakalım bir yana... Rica ederim, kısaca cevap verin, bu portreleri niye astırdınız?

İvan İvanoviç — Şimdiye kadar ihmal ettiğim için kendimi suçlu saydığım bir ödevi yerine getirdim...

Petrof — Ne ödevi? Kısa, açık konuşmanızı rica ettim...

İvan İvanoviç — Her şeyden önce yeni demokratik santralisin prensibini savundum...

Petrof — Benim portrelerimle demokratik santralizm prensibini savunmanın arasındaki münasebet

[118]

ne? Ben de İvan İvanoviç size bîr şey söyleyeyim mi? Büyük, ana prensiplerimizi, hokkabazların fırlatıp tuttukları renkli lâstik toplar haline getirmeyin...

ivan ivanoviç — Büyük ana prensiplerimizi bu hale getiren elleri ilk kesecek olan benim, bunu pekâlâ bilirsiniz Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Bu portreleri niçin astırdınız?

İvan İvanoviç — Sizi ilk defa bu kadar öfkeli görüyorum... öfke size yaraşüyor... Çok yaraşılıyor... Ben her şeyden önce, yani prensip sahibiyim... Petrof yoldaş, bu kasabada, hattâ bütün eyalette halk sizi seviyor, ihtiyarlar en akıllı evlâtları gibi, gençler ağabeyleri, çocuklar babaları, herkes en iyi dostu gibi seviyor sizi. Çünkü siz de herkesi, hemşerilerinizi, Sovyet insanlarını öyle seviyorsunuz... Burada her şey sizin sayenizde geliyor, genişliyor, sağlamlaşıyor. Siz herşeyden önce yani...

Petrof — (Mahcup ve memnun) Rica ederim...

ivan İvanoviç — (Sesi değişmiş) Ama madalyanın bir de ters tarafı var...

Petrof — (Boş bulunarak merakla) Ne gibi?

İvan İvanoviç — Sevgi iyi, ama otorite? Otorite sahibi misiniz? Bu kasabada her yaptığınız iş oybirliğiyle tasvip ediliyor, genel hayranlık uyandırıyor, ama siz burda, hattâ meselâ kâtibinizin, hattâ hademe Tatyana Vasilevnanın gözünde otorite sahibi misiniz? Soruyorum, cevap verin...

Petrof — Bilmem... Düşünmedim bunu şimdiye kadar.

İvan İvanoviç — Düşünmenin vakti geldi de geçti bile. Bütün bir kasabanın atası makamında olan adamın zerrece otoritesi yok... Var mı otoriteniz?

Petrof — Otoritem... Ne bileyim? Yok galiba...

İvan İvanoviç — Yok... Olmalı halbuki. Sonra iş

[119]

sadece otorite meselesinde değil... Hava meselesi. Böyle bir havası, bir otoritesi olmıyan idareci omuğundaki işleri hakkıyla yapabilir mi?

Petrof — Yapamaz galiba...

ivan İvanoviç — Her şeyden önce, yani her zamanki gibi kısa konuşun... Galiba ne demek?

Petrof — Yapamaz...

ivan İvanoviç — (Elinde olmıyarak hayın bir zaffer memnu ntuğuyta) Hele şükür!

Petrof — Ne dediniz?

ivan İvanoviç — (Toparlanarak) Dediğim şu, otoritenizi ve havanızı vakit geçirmeden suratla ve plânla, yaratmak lâzım... Sizin şahsınız bahis konusu değil, bahis konusu olan her şeyden önce, yani bütün bir Sovyet kasabası, tekmi Sovyet insanları, hattâ bütün ileri insanlıktır... İşte portreleriniz her şeyden önce, yani bunun için asılı Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Garip şey...

ivan İvanoviç — Portrelerinizin asılması mı, hâlâ anlatamadım mı ki size...

Petrof — Hayır. Hayır... Garip şey, dedim, çünkü sizin beni mahvetmek istediğinizi söylemişlerdi demin...

ivan İvanoviç — Benim, sizi... inandınız mı? Kim söyledi? Kim bu alçak, bu dedikoducu, bu otorite düşmanı? Keşfettim... Kasketli... Değil mi? Farkında mısınız bilmem, herifte esasen korkunç bir küçük burjuva psikolojisi kalıntısı var... (Telefon çalar. Petrof telefonu açmak ister. İvan İvanoviç manî olur, kendisi açar telefonu.) Alo! Evet... Kâtibine telefon edin... Kâtibin numarasını istihbarat bürosundan öğrenirsiniz... (Telefonu kapatır.)

Petrof — Niye yaptınız bunu?

ivan İvanoviç — Yine baştan mı başlayacağız?

Her önüne gelen size canının istediği vakit nasıl telefonu açabilir... Her şeyden önce, yani işiniz gücünüz buna...

Petrof — iyi ama ben işime engel olmadığı zamanlar cevap veriyorum... Cevap veremeyecek halde olursam çekiyorum prizden... Ama çok kere cevap vermeğe vaktim var... Şimdi de cevap verebilirdim...

ivan ivanoviç — Otoriteniz? Havanız?

Petrof — Zor mesele... Hakikaten zor...

ivan ivanoviç — Alışsınız... Hiçbir şey kolay değil. Formalizm ve şablonu yenmek, artsız arasız yükselişi sağlamak, haklı gururu duymak kolay mı?

(Mariya Andreyevna ile kâtip gelmişler, işlerine başlamışlardır. Hasırşapkalı, heykeltraş ve fotoğrafçı gelirler. Bekleme odasını geçip çalışma odasına girerler.)

Hasırşapkalı — işte biz de geldik...

ivan ivanoviç — **(Heykeltıraşa işaretle)** Fyodor Aleksandroviç Bobrof... Şahsen tanımasanız da adını duymuşsunuzdur... En ünlü heykeltraşlarımızdan... Eserleri oy birliğiyle taktir, tasvip ve genel hayranlık uyandırmıştır.

Bobrof — Büstünüzü yapacağım..

Petrof — Benim mi? Neden?

(Bobrof hayretle İvan ivanoviçe bakar.)

ivan ivanoviç — Havanız? **(Bobrof)** Başlayın rica ederim...

Petrof — Hemen şimdi mi? Başka bir güne, iş zamanları dışında...

Bobrof — Merak etmeyin... **(Fotoğrafçı bu esna**

da makinasım, magnezyomunu hazırlamıştır.)

Bobrof — **(Fotoğrafçıya)** Başla...

Fotoğrafçı — (Petrofa) Müsaade buyurun... Biraz şu tarafa... Tamam... **(Magnezyumu Hasırşapkalı tutmaktadır.)**

Bobrof — **(Petrofa)** Gülmeyin... Başınızı yukarı kaldırın, şöyle vekarlı, ilhamlı bir tavır alın..

Petrof — Bütün bu söylediklerini yapmama imkân yok... Beceremem...

ivan ivanoviç — **(Heykeltraşa)** Yoldaşı yormayın. İlhamlı başı, vekarlı tavrı da kendiniz ilâve edemedikten sonra, sosyalistliğiniz neye yarar?

Fotoğrafçı — Kımıldamayın. **(Hasırşapkalıya işaretle eder. Hasırşapkalı magnezyumu yakar, fotoğraf çekilir.)** Oldu...

Bobrof — **(Petrofa)** Şimdi bir de yandan... **(Fotoğrafçı resmi çeker.)**

Bobrof — Şimdi en önemli poza geldik. Dönün. Lütfen... (Petrofun sırtım fotoğraf **makinasına** çevirir.) Enseden alacağız fotoğrafınızı.

Petrof — Ensem fotoğrafı kime lâzım?

Bobrof — Bana lâzım. Bütün bu fotoğraflar bana lâzım. Büstünüzü yapmak için...

Petrof — Anlamıyorum, yaşıyan, poz vermesi mümkün olan bir insanın büstünü fotoğrafından yapmağa ne lüzum var? Canlı model dururken...

Hasırşapkalı — Müsaadenizle izah edeyim... Bu bahis yalnız sizi değil, sayın Sergey Konstantinoviç, sevimli, pek sevimli seyircilerimizi de ilgilendirebilir sanıyorum... Aziz Sergey Konstantinoviç, sayın seyirciler! Tekniğin inkişafı temelin çeşitli kademelerinde karşılıklı diyalektik tepkiler gösterdikten sonra, üst yapıda güzel sanatlara da tesir eder. Meselâ, Eski Yunanda yahut eski Hindde tekniğin gelişmesi fotoğ

graf denilen âleti mümkün kılacak bir seviyeye erişmediği için, heykeltraşlar ve hattâ ressamlar eserlerini doğrudan doğruya modellerine bakarak, yahut bu canlı modellerden aldıkları intiba ile, fakat yine canlı modeller üzerine çalışarak yaparlardı. Halbuki atom ve fotoğraf asrında, atom enerjisini barışçı maksatlar için kullanılan ilk memlekette, heykeltraşlar, hattâ ressamlar bu eski, iptidaî, hattâ kapitalizm öncesi metodlarla çalışamazlar. Neden? Çünkü, bir kere modellerinin birçoğuna karşı onları, karşılarında canlı model gibi kullanarak saygısızlık gösteremezler. Sonra, heykeli yapılacak sayın model, poz vermeğe razı olsa bile, büyük heykeltraşımızın birçoğu ekip başı olduklarından, modellerinin karşılırlarına bütün ekipleriyle çıkmaları gerekir.

Petrof — Peki ama, bir yerde okudumdu, eski Yunanda, hattâ rönesans devrinde de, heykeltraşlar, ressamlar çıraqlarıyla birlikte çalışırlarmış...

Hasırşapkalı — Pek doğru... Fakat, aziz yoldaşlar, o devirlerde usta, heykelin esasını yapar, çıraqlar sadece yardımcı işler görürlerdi...

Kasketli — (Girer) Şimdiyse, çoğu kere, esas da, yardımcı işleri de çıraqlar yapıyor. Ustaya sipariş almaktan, bankaya uğramaktan ve bir başkasına kendi imzasıyla sanata dair makale yazdırmaktan başka yapacak iş kalmıyor... Gün aydın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Gün aydın... Görüyorsun ya başıma gelen işleri...

Kasketli — Görüyorum...

Bobrof — Müsaadenizle... Bir kerecik, şöyle sade yarım saatliğine fabrikama, şey... atölyeme gelerseniz on gün sonra...

Petrof — Peki.. Peki... Bir boş saatimda...

(Fotoğrafçıyla Heykeltraş çıkarlar.)

Petrof — (Portresine bakarak) Demek bunu da fotoğraftan yaptılar... Sorduğum suale bak... Ben poz moz vermedim ki, elbet te fotoğraftan... Ama hangi fotoğraftan? (Portreyi yakından tetkik ederek) Bana benzemiyor mu?

ivan İvanoviç — Benziyor mu ne demek? Bu eser her şeyden önce, yani ilhamlandırıcı muazzam bir başarıdır.

Hasırşapkalı — Sanki aynanız...

İvan İvanoviç — (Kâtipler Mariya Andreyevnayı çağırır.) Bir dakika buraya gelir misiniz, yoldaşlar.

(Kâtipler Mariya Andreyevna girer.)

İvan İvanoviç — Portreleri Sergey Konstantinoviç benziyor mu?

Kâtip — Görür görmez tanıdım... Ne iyi ettiniz de astınız portrelerini başımızın üstüne, gözümüzün karşısına...

Petrof — (Mariya Andreyevnaya) Siz ne dersiniz?"

Mariya Andreyevna — Resimleriniz asılı olmadığı zaman da yüreğ imdeydin iz. Bence bir şey değişmedi.

Petrof — (Utanmış ,biraz da şaşırılmış.) Onu sormadım... Bana benziyorlar mı?

Mariya Andreyevna — Bilmem...

Kasketli — Bana sorarsan Sergey Konstantinoviç...

İvan İvanoviç — Sana soran yok...

Kasketli — Bana sorarsan Seygey Konstantinoviç, senin boyun çok daha kısadır...

[124]

Hasırşapkalı — Buidu takılacak şeyi... Kısa boy mu iyi, uzun boy mu? Bir âmirin kısaca boyunu uzatamadıktan sonra bir ressamın natüralizm bataklığından kurtulması mümkün mü?

Kasketli — Sonra, Sergey Konstantinoviç, senin omuzların da daha dardır. Halbuki burda... Sonra senin alnında çok daha kırışıktır. Sonra senin bakışların tatlıdır, yumuşaktır... Halbuki burda Vastnetsovun üç bahadırından birine benziyorsun, ama hangisine? Her halde tüysüzüne değil, sakalın da yok ama, öteki ikisinden birine benziyorsun... Hattâ üç beygirden birine, alına mı desem, akına mı, karasına mı orasını pek kestiremiyorum...

ivan ivanoviç — **(Kâtiple Mariya Andreyevnaya işaret ederek dışarı çıkartmıştır, kapıyı da arkalarından kapamıştır.)** Yeter! Her şeyden önce, yani cahilliğini, kültürsüzlüğünü teşhir edip durma Yeter.

Petrof — **(Portresini incelemektedir. Yakanın altından beliren bir madalyaya işaretler.)** Bu da ne?

Ivan ivanoviç — Madalya.

Petrof — Benim böyle bir madalyam yok... Harpte aldığım nişanlarım var, ama böyle bir madalyam yok...

ivan ivanoviç — Kabahat kimde?

Petrof — Anlamadım.

ivan ivanoviç — Böyle bir madalyanız yoksa her şeyden önce, yani kabahat kimde, diyorum. Sizde mi Sergey Konstantinoviç, bende mi, yoksa ressamda mı, yoksa...

Hasırşapkalı — İvan ivanoviçin demek istediği. Gerçek olan sizin böyle bir madalyanızın olmaması değildir. Gerçek olan sizin böyle bir madalyanızın olmasıdır. **(Seyircilere)** Diğer taraftan sayın yoldaşlar, sanat gerçeği göstermek zorunda değil midir? Her

[125]

iki bakımdan da, yani gerek realite, gerekse sanat bakımından, böyle bir madalyası olmıyan Petrof yol-daşa bu madalyayı yapan ressam yanılmış midir? Elbette ki hayır...

Petrof — Anlıyorum... Evet... Her şeyden önce yani... ilah... Ben de sizin gibi ivan ivanoviç, her şeyden önce, yani, dedim. Her şeyden önce, yani öyleyse, madalyayı ressam daha bellice yapaydı. Yâkindan bakmayınca madalya olduğu bile anlaşılmıyor

ivan ivanoviç — Haklısınız... Ben bu yanlışlığı hemen düzelteyim... **(BİR iskemle alır, üstüne çıkar, Hasırşajpkalının uzattığı boya tüplerini, fırçaları da alır. Portrenin yakası altından beliren madalyayı iyice ve koskocaman meydana çıkarır.)** Oldu mu?

Petrof — Bence, şimdi benzedi bir şeye...

ivan ivanoviç — Madalyalar muhabbet kuşları gibidir. Tek yaşamayı sevmezler... **(Bir madalya daha yapar.)** Oldu mu?

Petrof — Bayağı ressamlığınız da varmış, İvan ivanoviç... Her şeyden önce, yani bu kadar çabuk takmak bu madalyaları muazzam bir başarıdır.

ivan ivanoviç — Öteki portrelerin madalyalarını da takmalı... Bir dakika...

(İvan İvanoviç Hasırşapkalıyla yandaki bekleme odasına geçer. Kâtibin de yardımıyla portrelere madalya takmaya başlar. Mariya Andreyevna başını elleri içine almış, dalgın düşünmektedir yazı makinası başında. Bir aralık ayağa kalkar, Petrofun oda kapısına kadar gider, sonra geri döner, yerine eski halinde oturur. Bu esnada kendi odasında Petrof portresini incelemektedir. Telefon çalar. Petrof açar telefonu.)

[126]

Petrof — Petrof yoldaşla mı konuşmak istiyorsunuz? Kâtibine telefon edin. Kitabete... Telefon numarası? İstihbarattan öğrenin... Durun... D0714056 **(Telefonu kapatır)**. Of... Yoruldum... Başım ağrıyor... Her şeyden önce yani her şeyden önce yani **(Dolaşır, portresinin önünde durur, uzun uzun bakar. Memnunluk belirir, tekrar yüzünde. Kasketliye döner)** Bir de bana bu sabah ne dedin?

Kasketli — Ne dedim?

Petrof — Her şeyden önce, yani dedin ki, ivan İvanoviç seni mahvedecek dedin bana. En iyi, en akıllı, beni en çok düşünen ve ortak idealizmimizin başarılı yükseliş yollarında yürüyen yılmaz mücahit dostumu bana çekıştirdin... ivan İvanoviçe düşmanlığın ne?

Kasketli — Petrof yoldaş... Mahvolmak üzere-sin... Ama şimdi ne söylesem boş... Başın döndü bir kere. Fazla sıkıştırsan çağır beni... Hoşça kal... **Çıkar.)**

Petrof — Hiçbir iş yapmadım, on saat taş kırmış gibi yoruldum... **(seslenir)** Andrey Timofeyeviç.

Kâtip — **(Bekleme odasından, madalya asmakla meşgul olan İvan İvanoviçin yanından)** Beni mi çağır-dınız? **(Bir parça hayret içindedir.)**

Petrof — **(Masası başında sertleştirmeye çalıştığı belli bir sesle)** Sizi elbette...

İvan İvanoviç — **(Memnun, kâtibe)** Koşun, hazret öfkeli galiba bugün... Ah ne güzel öfkeleniyor!..

Petrof — **(Çok sert bir sesle)** Andrey Timofeyeviç...

(Kâtip hızla odaya girer.)

Kâtip — Buyrun...

[127]

Petrof — Her şeyden önce, yani benim odamla bekleme odası arasına bir zil tertibatı yapmak lâzım... Barbar bağırarak mıyım sizi çağırarak için...

Kâtip — **(Petroftaki değişiklikten âdeta memnun)** Çok doğru... Yarın hemen...

Petrof — Hayır... Bugün öğle tatilinde yapılmalı. Not alın...

Kâtip — **(Not alır.)**

Petrof — Bir defa çaldım mı, siz gelirsiniz, not alın. **(Kâtip not alır.)** iki zil daktilo için, not alın, üç zil hademe kadın için... not alın...

Kâtip — **(Not alarak)** Aldım...

(İvan İvanoviç bütün bu muhavereyi zevkle dinledikten sonra iskemlenin üstünden iner Petrofun odasına girer.)

İvan İvanoviç — Her şeyden önce, yani bir önemli meseleye daha dikkatinizi çekeyim Sergey Kons-tantinoviç...

Petrof — Dinliyorum...

İvan İvanoviç — **(Oda kapısına işaretle)** Bu ne?

Petrof — **(Boş bulunarak)** Kapı...

Hasırşapkalı — **(Odaya İvan İvanoviçin peşi sıra girmiştir.)** ikinci sınıf otel odası kapısına benziyor.

İvan İvanoviç — Kanaatimce, yarından tezi yok, değiştirmeli...

Petrof — Kapıyı mı?

İvan İvanoviç — Her şeyden önce, yani iki katlı, pamuklu, muşambalı, dışardan içeriye, içerden dışarıya sesin zerresini sızdırmıyan bir kapı lâzım size... Âmir kapısı... Otorite sahibi bir kapı.

Petrof — **(Kâtibe)** Not alın..

Kâtip — Aldım...

[128]

Petrof — Daktilo kadını yollayın bana...

Kâtip — Şimdi... (İvan İvanoviçle Hasırşapkalı önden çıkarlar. Kâtip te çıkarken durur ve eski bir itiyatla sorar.) Kâatlardan bir kısmını yollayayım mı?

Petrof — Ne kâatları?

Kâtip — Hani işiniz yoksa demek istemişim...

Petrof — Bu ne biçim söz! Her şeyden önce yani kendi işinizi kendiniz görmeğe alışın lütfen... işiniz, ancak bu suretle gelişir, genişler, sağlamlasın..

Kâtip — Affedersiniz...

(Kâtip çıkar, her tarafından sevinç, bahtiyarlık taşmaktadır.)

Kâtip — İşte... Hele şükür... Âmire kavuştuk...

Mariya Andreyevna — Eskiden âmir değil miydi?

Kâtip — Eksikti... Bir tarafı eksikti... Havası yoktu... Suratını assın, gözüme bakmadan konuşsun, en ufak yardımı dokunmasın bana... İstemez... Yeter ki o amirliğini bilsin ben memurluğumu... Yarın ben de âmir olacağım... Ben de kumanda edeceğim... (Birdenbire telâşlanır.) Az daha unutuyordum... Sizi istiyor çabuk... Çabuk... Pek öfkeli bugün. (Memnun sırtır.)

(Mariya Andreyevna kucağına yazı makinasını alıp Petrofun odasına girer. Kâtip de portrelere madalya takmağa devam eden, İvan İvanoviçle Hasırşapkalıya yardıma girer.)

Mariya Andreyevna — (Petrofun odasına bir adım atıp durur.) Beni istemişsiniz...

Petrof — Ha ha... Evet... (Masası başında eün)

[129]

de olmıyarak ayağa kalkar. Bu sırada Mariya Andreyevna ağır ağır ilerlemektedir. Petrof kadına yardım edip etmemekte tereddütlüdür.)

Mariya Andreyevna — Makinayı yine şu masaya mı koyayım...

Petrof — (Tereddüdünü yenmiştir. Yerinden fırlayarak Mariya Andreyevnanın elindeki makinayı alır.) Affedersiniz... (Makinayı masaya kor.)

Mariya Andreyevna — (Bir kâbustan kurtulmuş gibi derin bir nefes alır.) Ohhh.. (Bahtiyar konuşur.) Teşekkür ederim, Petrof yoldaş...

(Açık kalan kapıdan İvan İvanoviçle kâtip ve Hasırşapkalı olan biteni görmüşlerdir.)

İvan İvanoviç — (Madalya yapmak için üstüne çıktığı iskemleden kâtiple Hasırşapkalı'nın kucağına düşerek) Hay aksi, lanet... Hay huyu çıkası... Çok zahmet çekeceğiz bu herifle.

P e r d e

İ K İ N C İ   P E R D E

A l t ı n c ı   t a b l o

Büfe

(Dairenin büfesi. Memurlar, Mariya Andreyevna, Tatyana Vasilevna, şaför kahvaltı etmekte. Kasketliyle Hasırşapkalı ön plânda ayaktadırlar.)

Hasırşapkalı — Gelmiyecek...

Kasketli — Niye gelmesin... her zaman burda kahvaltı eder herkesle beraber...

Hasırşapkalı — Her zaman kategorisi antidealektiktir. Her zaman ne demek?

Kasketli — Vay zavallı diyalektik!

(İvan İvanoviç gelir.)

Hasırşapkalı — İvan İvanoviç!..

İvan İvanoviç — (Hasırşapkaıyı selâmlar) Gün aydın... (Kasketliyi görmezlikten gelir.)

Kasketli — Bize selâm yok mu?

İvan İvanoviç — Sizi tanımıyorum... Tanımak ta istemiyorum...

Kasketli — Ben de seni... (Gider Mariya Andreyevnanın masasına oturur.)

Hasırşapkalı — Gelecek mi?

İvan İvanoviç — Belli değil... Ama ben her şeyden önce, yani her ihtimali göz önüne alarak savaş alanına ondan önce geldim..

(Kâtip girer, etrafına bakınır. oturacak yer aradığı bellidir.)

Tatyana Vasilevna — Buyur...

Kâtip — Teşekkür ederim... (Tatyana Vasilevnanın davetini kabul etmez, gider şoförün masasına oturur.)

Tatyana Vasilevna — Şuna da bakın, her zaman hemen gelir çökerdi... Tenezzül etmiyor şimdi... Burnu büyüdü...

Tatyana Vasilevnanın karşısında oturan erkek — Yalnız onun mu burnu büyüdü? Burnu büyüyen büyüyene!

Mariya Andreyevna — (Kasketliye) Kimi kastettiğini anladınız mı? Ne lüzum vardı bu hale gelmesine... Deli olacağım...

Hasırşapkalı — (Tatyana Vasilevnanın karşısındaki erkeğe sokulur) Burnu büyüyen büyüyene demekle kimi kastettiniz?

Tatyana Vasilevnanın karşısındaki erkek — (Ürkek) Ben mi? Hiç kimseyi... Ne istiyorsunuz benden? Kendi burnumu kastettim, âmirlerin burnundan bana ne?

Hasırşapkalı — Ha şöyle... (İvan İvanoviçin yanına döner)

İvan İvanoviç — Teşekkür ederim yardımınıza...

Hasırşapkalı — Sadece vazifemi yapıyorum.. Siz Sergey Konstanînoviçe belki de kötülük etmek istiyorsunuz.

İvan İvanoviç — Ben mi, ne münasebet?

Hasırşapkalı — Belki, dedim... Belki... Bense şuurlu bir yurttaş olarak âmirimizi savunuyorum... Gereken saygıyı istiyorum âmirimize. Formel küçük burjuva demokratizmi oyunlarına son verilmesini is

[132]

tiyorum... Petrof yoldaştan biraz çekinilerek, biraz nasıl demeli, biraz şey edilerek ismi anılmadan, bahsedilmesini istiyorum...

İvan ivanoviç — Bravo... Bravo... Benim de sevgili Sergey Konstantinoviç için her şeyden önce yeni temenni ettiğim başka şey değil ki...

(Lüsyay girer. Şoförle kâtipin masası yanından geçerken.)

Kâtip — **(Ayağa kalkarak)** Buyrun Lüdmila Alekseyevna. ..

Lüdmila Alekseyevna — Teşekkür ederim... **(Yoluna devam ederken.)**

Şoför — Lüdmila Alekseyevna, Lüdmila Alekseyevna..

Lüdmila Alekseyevna — Ne var?

Şoför — Hani isterseniz bugün geleyim...

Lüdmila Alekseyevna — Teşekkür ederim... Hayır...

(Lüdmila Alekseyevna Mariya Andreyevnayla Kasketlinin masasına oturur.)

Lüdmila Alekseyevna — Gelmedi mi? Yoksa gelip gitti mi?

Mariya Andreyevna — Gelecek mi?

Lüdmila Alekseyevna — Niye gelmesin? İşte.. Geldi...

İvan İvanoviç — **(Öfkeli)** Geldi...

Mariya Andreyevna — **(Sevinçli)** Geldi...

Kâtip — (Hayretle) Geldi...

Tatyana Vasilevnanın masasındaki erkek — **(Ürkek)** Geldi..

[133]

(İçeri Petrof girmiştir. Büyük bir ciddiyetle gidip boş bir masaya oturur, etrafına bakmadan kahvaltısını ısmarlar.)

Petrof — Çay, biraz sucuk... Çay limonlu olsun...

Garson kız — Bisküvit istemez misiniz?

Petrof — Hayır...

Lüdmila Alekseyevna — **(Petrofun masasına giderek)** Merhaba Seryoja...

Petrof — **(Lüsyayı görünce yüzü gözünü aydınlatır.)**

Petrof — Merhaba Lüsyay. Otursana... Nerelersin? Ne telefon edersin? Ne arayıp sorarsın..

Lüdmila Alekseyevna — Ya sen? İçeri girdin... Uykuda gezerler gibi bir halin vardı.. Niye her seferki gibi yanımıza gelip oturmadin... Ha, bana bak kuzum, eveli gün Şaşay geldi, beni pazara götürmeğe kalkıştı...

Petrof — İyi ya!..

Lüdmila Alekseyevna — iyi ya mı dedin? Şaşayın beni resmî otomobille pazara götürmesine iyi ya mı dedin? Serjoyay... Bir tanem. Ne var? Hasta mısın?

Petrof — Galibay? Galibay hastayım... Başım ağrıyor, Lüsyay... Çatlıyacak gibi başım ağrıyor...

İvan İvanoviç — **(Petrofun masasına gelir, arkasında durur, kulağına fısıldar)** Herkes size bakıyor.. Nedir bu kızın lâubaliliği?

Petrof — Peki ama..

İvan İvanoviç — **(Aynı suretle kulağına fısıldar)** Niye geldiniz?

Petrof — Kahvaltı etmek için..

İvan İvanoviç — Kahvaltınızı yukarda, makamınıza getirtin...

[134]

Petrof — Çay soğuyor.

ivan ivanoviç — Bu kadarcık bir fedarkârîiğe olsun katlanmıyor musunuz komünizmi kurmak yolunda?

Lüdmila Alekseyevna — Otursanıza..

ivan ivanoviç — Oturmayacağım... Şey... Lüdmila Alekseyevna **(Kıza doğru hafifçe eğilir)** söylediklerimin yabancılarca duyulmasını istemiyorum da...

Lüdmila Alekseyevna — Hangi yabancılar?..

ivan ivanoviç — Yabancıdan kastım. **(Etrafı işaretle)** yani Sergey Konstantinoviçin yanında çalışanlarca duyulmasında fayda görmediğim bir şey söylemek istiyorum da...

Lüdmila Alekseyevna — **(Petrofa)** Kim bu adam?

Petrof — İvan ivanoviç..

ivan ivanoviç — Lüdmila Alekseyevna, çayınız soğudu öteki masada...

Lüdmila Alekseyevna — **(Petrofa)** Ne demek istiyor?

Petrof — İvan İvanoviç artık şahsî hayatıma da bu kadar karışılmasını...

ivan ivanoviç — Sizin her şeyden önce, yani şahsî hayatınız yoktur. Olamaz... yani yok ve olmamış sayılır... **(Fısıldar)** Kızı yollayın masasına... Bakın kâtibinize...

(Petrof kâtipten yana bakar.)

ivan İvanoviç — Gördünüz mü size nasıl ayıp lıyarak bakıyor... Kâtibiniz tarafından ayıplanmak... Bakın Tatyana Vasilevnaya, hademe kadına...

(Petrof Tatyana Vasilevnaya bakar.)

[135]

ivan ivanoviç — Kendinizi sevgilerinize teşhir etmenizden, bir hademeyle aynı zamanda, aynı yerde kahvaltı ettiğinizden dolayı sizi nasıl hor görüyor...

Lüdmila Alekseyevna — Kim bu adam Seryoja?

Petrof — Rica ederim beni rahat bırakın İvan İvanoviç...

(Garson kız kahvaltıyı getirmiştir.)

Garson kız — Affedersiniz Sergey Konstantinoviç limon kalmamış...

Petrof — Limon kalmamış ne demek?

Garson kız — Bitmiş...

Petrof — Aldırın...

(Kız gider.)

ivan ivanoviç — Gördünüz mü? Sizi nasıl hiçe saydıklarını gördünüz mü? Sizin için, dairenin âmiri için, kaasabalılarının velinimetini için bir dilim limon olsun saklamak zahmetine katlanmıyorlar... Gördünüz mü? Böyle bir ekiple siz yükseliş yollarında ilham landırıcı neticeler alabilir misiniz?

Petrof — Fazla yüz verdik... Sunardılar...

ivan ivanoviç — Pek doğru... Bu şımarıklık her şeyden önce, yani ortak işe, ancak zarar verebilir değil mi? Onlara yüz vermenizden faydalanacak olan yalnız düşmanlardır. Değil mi?

Petrof — Bilmem.. Galiba.. Evet., öyle..

Lüdmila Alekseyevna — Ne var Seryoja?

Petrof — Üstüme varma rica ederim... Ben her şeyden önce yani...

Lüdmila Alekseyevna — Limon yok diye... Deli misin?

[136]

ivan ivanoviç — Deli misin dedi size, herkes te
duydu bunu...

Lüdmila Alekseyevna — Bir iki günde bürokratlaşmışsın diyeceğim, ama o değil, daha beterinden korkuyorum.

İvan İvanoviç — Bürokrat dedi sîze, daha beteri,
dedi, herkes te duydu bunu...

Petrof — Lüsyaa... Sahiden çayın soğuyacak...

Lüdmila Alekseyevna — Beni kovuyor musun?

Petrof — Ne? **(Bir an kendine gelerek)** Ne dedin?

Lüdmila Aieseyevna — Hiçbir şey demedim...

(Kalkar gider.)

Petrof — (Lüsyann arkasından bağırarak ister)
Lüs... (İvan ivanoviç Petrofun ağzını eliyle kapatır.)

ivan İvanoviç — Ne yapıyorsunuz?.. Susun...
Herkes size bakıyor...

Petrof — Gitti...

ivan ivanoviç — isabet oldu...

Petrof — Âdeta kovdum onu...

İvan ivanoviç — Hayır, sadece mevkiinizin ica-
bettirdiği yüksek fedakârlığı yaptınız...

(Bütün bu sahne esnasında büfedekiler birer ikişer gitmiş, sahnede yalnız Kasketli, Hasırşapkalı, İvan İvanoviç bîr de Petrof kalmıştır.)

Petrof — Seviyorum..

ivan ivanoviç — Her şeyden önce, yani mev
kiniz sevdalanmanıza müsait değil... Sevdalansanız
da bunu söylemenize müsait değil.

Petrof — Evlenecektik belki de...

ivan ivanoviç — Belki de... isabet ki belki de...

[137]

Sizin mevkinizdekî bir insanın bir spor ustasıye evlenmesi yakışık alır mı?

Petrof — Ben de sporu severim... Ben de onun gibi yüzmeği severim.

Hasırşapkalı — **(Masaya gelir)** Siz, Sergey Konstantinoviç öyle sanıyorum ki sütlü ırmık lapasını da, klâsik Rus mutfağının bu şerefli geleneğini de seversiniz. Ama ırmık lapasını sevmeniz bir aşçı kadınla evlenmenizi icap ettirmez...

İvan İvanoviç — **(Hasırşapkalıya)** Yardımınıza
teşekkür ederim.

Hasırşapkalı — Ben size yardım etmiyorum, ben ailenin sağlam temeller üzerine kurulmasına, bu temellerin neler olduğunu izaha çalışıyorum...

Kasketli — (Gelir, Petrofa) Ayıp ettin...

ivan İvanoviç — **(Kasketliye)** Sen ne haddini bilmez adamsın... Kime akıl öğretmeğe kalkıyorsun. Karşındakinin kim olduğunu biliyor musun? **(Petrofa)** Görüyorsunuz ya... İyi yürekli oluştunuz, her önüne gelene kendi ayarınızmış gibi muamele edişiniz yüzünden başınıza ne işler geliyor...

Petrof — (Amansız ayağa kalkar. Bağırır!) Yeter!

Hasırşapkalı — Kime bağırıyor?

İvan İvanoviç — En nazik anındayız işin...

Petrof — Yeter! Yeter! Herkesin haddini bilmesini istiyorum...

Hasırşapkalı — Kimin?

ivan İvanoviç — Yüreğim duracak!

Petrof — Yeter! Yeter! Her şeyden önce yani bana saygı gösterilmesini istiyorum...

ivan İvanoviç — Çok şükür!

(Garson kız limonu getirir.)

[138]

Garson kız — Buyrun, limon...

Petrof — Bir çay daha getirin... Oturun ivan ivanoviç... **(Hasırşapkalıya)** Siz de içer misiniz? **(Garson kıza)** Bir çay daha...

(ivan ivanoviçle Hasırşapkalı Petrofun karşısına otururlar.)

ivan ivanoviç — **(Petrofa)** Cigara içer misiniz?

Petrof — İçmem...

ivan ivanoviç — Cigara içmeğe başlayınca cıgarayı nerden alacaksınız, yahut aldirtacaksınız?

Petrof — Nasıl nerden? Herkes gibi cigara satılan yerlerden.

ivan ivanoviç — Oldu mu ya? Her şeyden önce yani cigara almak için, siz, yahut yakınlarınızdan biri, belki de sıraya gireceksiniz dükkânın birinde... Oldu mu ya?

Hasırşapkalı — Elbette ki olmadı...

Petrof — Peki amma ne yapmalı?

ivan ivanoviç — Sırf size cigara satan, size, yakınlarınıza, mevkice aynı katta bulunanlarınıza, cigara satan bir dukanın, öze! bir basın teşkilâtlandırılmasını plânlaştırmalı.

Hasırşapkalı — Pek doğru. Sizin gibi bir insanın, yahut yakınlarınızın günlük hayatın teferruatıyla, çok değerli vakitlerini israf etmemeleri gerekir.

Petrof — Her şeyden önce yani bana gösterdiğiniz yoldaşça ilgiye teşekkür ederim.

(Garson kız çayları getirmiştir.)

Petrof — **(Garson kıza)** Bundan sonra kahvaltım odama getirin. **(İvan İvanoviçle Hasırşapkalıya)** Ne

[139]

diyordum? Evet bu kasabaya geldiğim vakit burası bir harabe idi.. Baktım ki, her şeyden önce yani, yapılacak iş, bu harabeyi âni bir kalkınmayla cennete çevirmektir. Büyük bir memnunlukla yapıştım kazanın sapına... Elde ettiğim muazzam başarılar, ilâhamlandırıcı neticeler ortada.

Kasketli — **(Olduğu yerden ivan ivanoviçin üstüne sopasıyla atılır)** Seni gidi namussuz... Seni gidi alçak... Şeker gibi adamı ne hale getirdin... **(İvan ivanoviçi altına alıp pataklamağa başlar, ivan İvanoviç: Yetişin! imdat! diye haykırmaktadır. Petrof ile Hasırşapkalı ivan ivanoviçi Kasketlinin elinden kurtarmağa çalışmakta. Dur! Delirdin mi? öldüreceksin a! diye bağırırmaktalar. Nihayet hepsi birbirine girer, kimin Kasketliden dayak yediği belli olmaz).**

P e r d e

Y e d i n c i t a b l o

Yüzme havuzu

(Petrof yüzme havuzu kıyısındaki iskemlelerden birinde oturmakta, yanındaki iskemlede ivan ivanoviç, Hasırşapkalıyla muhabir, kâtip Petrofun arkasında ayakta, daha uzakta şoför. Yan tarafta iskemlede Kasketli oturmakta. Yüzme havuzunda yarış var. Mayolu kızlar, delikanlılar havuz dolaylarında dolaşmakta.)

Hasırşapkalı — Petrof yoldaş yüzme havuzuna çoktandır gelmemişlerdi. İşte geldiler, görüyorsunuz aziz yoldaşlar. Bugün havuzda yüzme yarışı var. Petrof yoldaş, ihtiyarların, çocukların, hattâ gençlerin

[140]

sporla uğraşmasını, her Sovyet yurttaşının mutlaka bir dünya rekoru kırmasını ister.

Petrof — **(Gayet ciddi)** Spor her şeyden önce yani sağlığı sağlar...

ivan İvanoviç — Yazdınız mı?

Muhabir — Affedersiniz son kelimeyi anlıyamadım...

Hasırşapkalı — Her sefer böyle.. Bir de muhabir olacaksınız.

Kâtip — (Muhabire) Son kelime.. Sağlar.. Yalnız şartımı unutmayın.. Sergey Konstantinoviçin her biri bir ata sözü olacak olan düşüncelerinden ancak bir kısmını yazabilirsiniz.. Yakında...

Hasırşapkalı — ...Çıkaracağımız kitaba zararınızın dokunmaması lâzım... **(Seyircilere)** Lâf aramızda, aziz yoldaşlar. **(Kâtibi işaretle)** Duymasın, ben ayrıca bir tez hazırlıyorum... Petrofun ölümsüz vecizelerinde, virgöl ve noktalı virgüllerin önemi... **(Kâtibi işaretle)** Duymasın dedim, çünkü hemen buna da burnunu sokar, halbuki, sayın yoldaşlar, bir tezle, hattâ bu kadar önemli bir tezle de olsa iki kişinin doçentlik payesine ordan profesörlüğe yükselmelerini yine ilim noktai nazarından doğru bulmuyorum...

Petrof — **(Havuzda yüzenlerden bîrini işaretle)** Şu sarı başlıklı kız iyi kulaç atıyor. Böylelikle de, gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor.

İvan İvanoviç — Yazdınız mı? **(Muhabire)** Ne o yine bir kelimeyi mi duymadınız?

Muhabir — Mavi başlıklı mı dedi?

Hasırşapkalı — Hayır sarı başlıklı...

Petrof — Kulaç atmayı severim..

Kâtip — **(Muhabire)** Bunu yazamazsınız.. Bu kitaplık... **(Hasırşapkalıya)** Ne harikulade değil mi?

Hasırşapkalı — Evet...

[141]

Kasketli — Delirdiniz mi? Kulaç atmayı severim.. Bu da laf mı? Ben de sırt üstü yüzmeyi severim. Yazı sanıza...

Hasırşapkalı — Formel mantık kaydelerine uyarak düşünüyorsunuz. Hiçbir meseleyi umumi olarak mütalaa edemeyiz.. Burda da mesele konkredir. Yani kimin bu sözleri söylediğinde. Yani söyleyenin mevkiine göre sözlerin, yani kalıbın muhtevası değişir.

Kasketli — Aynı sözleri ben söylesem başka, Petrof yoldaş söylese başka mı olur?

Hasırşapkalı — Ne sandınızdı ya? Hem aynı sözleri söyleyemezsiniz ki.. Siz her sözü, her fikri, Sergey Konstantinoviçten sonra söylemek, ondan ilham alarak düşünmek zorundasınız.. Ne ondan önce, ne onunla aynı zamanda, ondan sonra...

Petrof — Yüzme, gerek tatlı suda, gerekse tuzlu suda; en iyi spordur..

Hasırşapkalı — (Muhabire) Virgüllere, noktalı virgüllere el süreyim demeyin...

Muhabir — Anlamadım...

Hasırşapkalı — Anlamanıza lüzum yok... Her şeyi anlamaya kalkan muhabirin encamı parlak değildir...

Petrof — Yani, her şeyden önce öğrenmek istediğim, kim kazanacak?

Kâtip — **(Muhabire)** Yazabilirsiniz..

Petrof — Her şeyden önce yani kim kazanmayı haketmişse o kazanacak..

Kâtip — **(Muhabire)** Yazamazsın...

Petrof — İvan İvanoviç...

ivan İvanoviç — Buyrun..

Petrof — Cigara içebilirsiniz...

İvan İvanoviç — **(Kâtibe)** Cigara içebilirsiniz.

Kâtip — **(Muhabire)** Cigara içebilirsiniz...

[142]

Petrof — **(Kasketliyi göstererek)** Bakın... Ayak ayak üstüne atmış.

ivan ivanoviç — Görgüsüz herif... **(Kasketlinin yanına gider)** Utanmıyor musun?

Kasketli — Neden?

ivan ivanoviç — Petrof yoldaşın dolaylarında ayak ayak üstüne atıp böyle laubali oturmaktan...

Kasketli — Ayağımı Petrof yoldaşın burnuna soktuğum yok... Kimseyi de rahatsız ettiğim yok... Nasıl isterse canım öyle otururum...

ivan İvanoviç — Büyüklere, âmire saygı?

Kasketli — Saygıyı ayağımızla mı göstereceğiz? Haydi var işine git be herif, kafamı kızdırma... Hani bir atılırsam üstüne bu sefer elimden kurtulamazsın... Bas!

ivan İvanoviç — (Petrofun yanına gelerek) Hava da pek sıcak değil mi?

Petrof — ivan İvanoviç...

İvan ivanoviç — Buyrun...

Petrof — Kaç yaşındasınız? Şöyle bir bakıyorum, yaşıtız. Sonra bakıyorum benden gençsiniz. Sonra bir bakıyorum, çok ama çok ihtiyarmışsınız gibi geliyor bana.

ivan ivanoviç — **(Yarı ciddi yarı şaka)** Babanızın yaşındayım... Hatta büyük babanızın, hattâ dedenizin...

Petrof — (Güler)

ivan İvanoviç — Şaka etmiyorum... Mamafih böyle yüksek sesle gülmeseniz iyi olur...

Petrof — Evet.. Evet. **(Yine gayetle ciddiieşir.)**

Hasırşapkalı — Bir sual sorabilir miyim, Sergey Konstantinoviç?

Petrof — Sizi dinliyorum.,

Hasırşapkalı — Baletin hayata ayak uyduramaz olmağa başladığına işaret etmişsiniz?

Petrof — **(Boş bulunarak)** Ben mi? Nerde? Ne zaman?

ivan ivanoviç — **(Petrofun kulağına)** Kendinize gelin..

Petrof — **(Toparlanarak)** Ha...

Kasketli — **(Yerinden fırlar, Petrofa âdeta haykırır)** Baletten anlamazsın... Gülünç olma.. Anlamadığın işe burnunu sokma...

Petrof — Benim anlamadığım şey yoktur... Ben her şeyi bilirim, her şeyden anlarım..

ivan İvanoviç — Sizi dinliyoruz, Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Yani her şeyden önce balette klasik geleneklerimizi geliştirmek Rus baletini Sovyet baleti merhalesinde bir kat daha zenginleştirmek gerektir. Bununla haklı bir gurur duymamız lâzım.

Hasırşapkalı — **(Kasketliye)** Nasıl?

Kasketli — **(Mahcup)** Doğru söylüyor... Amma bu...

Hasırşapkalı — Sus.

Petrof — Fakat hiçbir zaman pa dö dönün pa dö katrle karıştırılması ve buna padöspâny ilâvesi suretiyle, keyfiyet bakımından birbirinden ayrı kıymetlerin dekadanslığa münce olmasına, balette dejene ransa, şablon ve formalizme müsaade etmiyeceğiz...

Kasketli — **(Hasırşapkalıya)** Beğendin mi? A damcağızı zorla saçmalatıyorsunuz...

Petrof — Balet sahasında rastlanan menfi olayları astronomimizde de maalesef müşahede etmekteyiz. Astronomide her şeyden önce yani unutulmaması ve oy birliğiyle tasvip edilmesi gereken şey, yıldızlarla münasebetimizde bazı yıldızlara diğerlerinden daha fazla önem vererek bazı sapık astronomların düştükleri metafizik kosmopolizme düşmemektir..

[144]

Astronomide muazzam başarılar, ilham verici neticeler lâzım bize...

Kasketli — **(Hasırşapkalıya)** Beğeniyor musun?..

Muhabir — **(Petrofa)** Affedersiniz Sergey Konstantinoviç bazı sapık astronomlar tabiriyle, kimleri kastettiğinizi sorabilir miyim? Okuyucularımız kendilerini bu sapık astronomların şerrinden korumak için isimlerini öğrenmek isterler., sanıyorum...

Petrof — **(İvan ivanoviçin yüzüne bakar.)**

ivan ivanoviç — **(Muhabire)** Sapık astronomların isimlerini açıklamak gerekseydi, Sergey Konstantinoviç, sizin bu acayip müdahalenize lüzum bırakmadan açıklardı..

Hasırşapkalı — Zamanı gelince açıklanacak...

Petrof — Fizikte, yani her şeyden önce atom fiziğinde ve şiirde erkek dişi kafiyelerin münasebetlerinde ve ziraatta keçi yünlerinin yağmurdan sonra kurutulmasına bir kere daha tekrar ediyorum, şerefli geleneklerimizle, kütlelerin inisiyatifini, yeniliklerimizi mezcetmek zorundayız... Ancak böylelikle artsız arsız başarılar, gelecek gelişmeler sağlıyabiliriz.

Kasketli — Ağzından çıkanı kulağı işitmiyor artık! Ağızı ayrı çalışıyor. Kulakları ayrı...

Kâtip — Suya atlamada dünya rekorunu kıran sporcuyu bir iki kelime ile taltif etmek istemez misiniz Sergey Konstantinoviç?

Petrof — isterim..

(Kâtip Lüsyayı getirir. Lüsyanın üstünden sular damlamaktadır. Muhabir fotoğraf alır boyuna.)

İvan İvanoviç — **(Kâtibe)** Niye yaptınız bunu? Ne lüzum vardı kızı getirmeye?

Petrof — **(Lüsyaya görmeyen gözlerle bakar, onu**

[145]

tanımadığı bellidir. Büyük bir ciddiyetle konuşur)

Tebrik ederim... Bir zamanlar ben de su sporlarıyla meşgul olduğum için bu sporun sosyalist ekonomimizde, sosyalist moralimizde oynadığı rolün önemini bilirim... Spor her şeyden önce yani sağlığı sağlar. Kulaç atmayı seviniz. Yüzme, gerek tatlı suda, gerekse tuzlu suda en iyi spordur. Yaşasın su sporları.

Lüdmila Alekseyevna — **(Bütün bu nutku gözleri gitgide dolarak, kahrolarak dinlemiştir)** Sergey Konstantinoviç...

Petrof — **(Hâlâ hiçbir şeyin farkında değildir)** Söyleyin... Kulübünüzün ne gibi eksikleri varsa, söyleyin kâtibime.. Sporumuzun hızlı yükseliş yollarında, yeni tekniğe alışmak, onu benimsemek, şerefli geleneklerimizi devam ettirip bundan haklı bir gurur duy-mak lâzımdır.

Lüdmila Alekseyevna — **(Bir çığlık halinde)** Ser-
yoja!

Petrof — Kulübünüzün kaptanını mı çağırıyorsunuz?

ivan İvanoviç — Evet... Verdiğiniz müjdeyi bildirmek için... **(Lüsyanın koluna girip uzaklaştırmak ister)** Petrof yoldaşı fazla alakoymayın işinden... Lütfen yoldaş. Haydi kızım...

Lüdmila Alekseyevna — Sergey **(Düşüp bayılır.)**

Petrof — Ne oldu?

ivan İvanoviç — Bir şey yok...

Kâtip — Bayıldı...

Hasırşapkalı — Yorgunluktan...

Petrof — Doktora götürün, ilk tedavisini yaptırın..

(Lüsyayı Hasırşapkalı, kâtip ve İvan İvanoviç götürürler.)

[146]

Kasketli — (Petrofa) Tanımadın mı?

Petrof — (Samimiyetle) Kimi?

Kasketli — Lüsyaydı...

Petrof — (Büyük bir gayretle ve ağrıyla hatırlamağa çalışarak) Lüsy a mı? Lüsy a... Lüsy a... Başım ağrıyor yine. Çatlıyacak gibi ağrıyor...

ivan ivanoviç — (Koşarak gelir) Başınız ağrıyor... (Bir hap verir) Analginli piramidon... Bire birdir...

Petrof — Bıktım hap yutmaktan.. Yüzmek istiyorum..

(Petrof çıkar. Hasırşapkahyla kâtip girerler.)

Kâtip — Hava sıcak...

Hasırşapkalı — Sıcak havalarda suya giren insan, ister tuzlu su, ister tatlı suya, serinler...

Kâtip — Bu vecize Sergey Konstantinoviçin..

Hasırşapkalı — Evet. Onun noktalı virgüllü ölüm sözlerinin en derinlerinden, dialektiği elle tutulur, gözle görülür hale getiren dahiyane vecizelerinden biri...

ivan ivanoviç — Futbol alanının etrafına kırmızı bir bez germeli çepe çevre...

Kasketli — Seyirciler oyunu seyredemesin diye mi?

ivan ivanoviç — Bu vecizeyi de altın harflerle üstüne yazmalı... Nasıldı?

Hasırşapkalı — Sıcak havalarda suya giren insan, ister tuzlu, ister tuzsuz suya, serinler!

Kasketli — Futbolla ilgisi ne bu sözlerin?

Kâtip — Petrofun her sözünün her şeyle ilgisi vardır.

(Petrof gelir. Sırtında sileceği. Kâtip koşar, sileceği Petrofun sırtından alır. Petrof mayo ile kalır.)

ivan ivanoviç — (Dehşetle haykırır) Ne yaptınız?

Kâtip — (ürkmüş) Ne oldu?

[147]

Petrof —• (Hafifçe şaşkın) Niye haykırdınız İvan ivanoviç?

ivan ivanoviç — (Kâtibe) Çabuk örtün sırtına sileceğini...

(Kâtip Petrofun sırtına tekrar sileceğini kor.)

Petrof — Neden? Ne oluyoruz İvan İvanoviç?

ivan ivanoviç — Ne oluyoruz, nedeni var mı? idareci adam, önder adam, çıplak göbeğini gösterir mi halka?

Petrof — Peki ama ceketle, sileceklerle yüzecek değilim a...

İvan İvanoviç — Her şeyi düşündüm... Bir dakika sabır... (Şoföre) Şaşa!.. (İşaret eder) Haydi! indir!

Şaşa — Şimdi...

(Havuzu ikiye bölen bir tahta perde iner. Sahne de aynı zamanda ikiye bölünmüştür. Bir yanda halk ve kasketli, bir yanda Petrof ve etrafındakiler kalmıştır...)

İvan ivanoviç — (Sileceği Petrofun omuzundan alarak) Buyurun.. Yüzebilirsiniz... Yalnız halk hizmetleyle meşgul düşüncelerinizin seyrine havuzda da hiç kimse engel olmayacak...

(Petrof havuza girer. Şoförle kâtip gayet sağlam bir kamışın ucuna bağlı bir yüzme kemeri getirirler.)

Kâtip — (ivan ivanoviçe) Az daha unutuluyorduk..

ivan ivanoviç — (Kemerle havuzda yüzen Petrofa uzatarak) Lütfen bu kemeri kuşanın Sergey Konstantinoviç.

Petrof — Ne kemeri? Ben balık gibi yüzerim...

Hasırşapkalı — Balık gibi yüzmeniz, sizin gibi eşsiz bir idarecimizin hayatını bütün tehlikelere kar-

[148]

şı korumamıza, gereken tedbirleri almamıza mani değil..

Kâtip — Hayatınız halkın malıdır.. Kuşanın kemeri.,

(Petrof kemeri kuşanır, Hasırşapkalı, Kâtip, Şoför kamıştan tutarak Petrofu yüzdürürler bir müddet.)

Petrof — Yeter... Halk için de olsa fedakârlığın bir hududu var... Bu yüzme değil, işkence... çıkarcığım...

(Petrof çıkar, kemeri çıkarırlar, Kâtip, Şoför kemeri götürürler. Hasırşapkalı sileceğini giydirir Petrofa. Tahta perdenin öbür tarafında Kasketliden başka kimse kalmamıştır. Orkestra çalmaktadır...)

Petrof — Çaldıkları havayı beğenmiyorum. **(Hasırşapkalıya)** Orkestra şefini çağırın rica ederim..

(Hasırşapkalı çıkar.)

İvan ivanoviç — Her şeyden önce yani orkestra şefini böyle çırlı çıplak kabul edemezsiniz... Giyinin rica ederim...

(Petrof giyinmeye gider, Orkestra şefi gelir.)

Orkestra şefi — Petrof yoldaş beni istemiş...

İvan ivanoviç — Hazır olun.. Haşlanacaksınız galiba...

Petrof — Geldi mi orkestra şefi?

İvan ivanoviç — İşte.

Petrof — Yoldaş... Her şeyden önce yani, son

[149]

çaldığınız parçayı beğeniyor musunuz? Sovyet insanlarına lâayık buluyor musunuz? Bu gibi şeyler çalarak gençliğimizin ruh terbiyesine yardım ettiğinize, meselâ külhanbeyliğe karşı böyle bir müzikle savaşılabileceğine emin misiniz? Bu gibi şeyler oy birliğiyle tasvibe ve genel hayranlığa lâayık mıdır? Bu ve emsali parçaları repertuarınızdan çıkarmak zamanı gelmedi mi? Klâsik müzikimizin şaheserleri dururken sizin böyle bir...

Oskestra şefi — Sergey Konstantinoviç, affedersiniz sözünüzü kestim, ama bu son çaldığımız parça Çaykovskinindi... Yoksa, sualimi mazur görün, Çaykovskiye klâsiklerimizden saymıyor musunuz?

Petrof — **(Bozuntuya vermiyerek ve öfkelenme taklidi yaparak)** Çaykovskiye klâsiklerden sayıp saymadığımda şüpheniz mi var? Bu şüphenizin sebebi ne? Nasıl oluyor da böyle bir şüpheyeye düşüyorsunuz? Yani her şeyden önce Çaykovskinin klâsikliğinden nasıl şüphe edebiliyorsunuz? Çaykovskinin kuğular gölü baleti bir şaheserdir. Bununla haklı bir gurur duymuyor muyuz? Günde en aşağı on kere bu baletin şu meşhur parçasını gençliğimize dinletmenizi hassatan rica ederim... Peki... Buyrun...

(Orkestra şefi gider.)

Petrof — Allah kahretsin... Rezil oldum herife... Kasketli — Rezil oldun.

İvan ivanoviç — Niye rezil olacakmış, Petrof yoldaş gibi bir âmirin bir orkestra şefine rezil olması mümkün mü? Hayır, mümkün değil.

Petrof — Herif bana öyle bir bakışla baktı ki, suratıma tükürüyor sandım...

ivan ivanoviç —• Bu küçük burjuva hisliiği size yaraşmıyor Sergey Konstantinoviç.

Petrof — Bu kasabada herkes artık alay ediyor benimle galiba?

Kasketli — Herkes değil, dostların daha ziyade acıyor sana, sana yardım etmek istiyor, ama sen oralarda değilsin.

ivan ivanoviç — Ne biçim sözler bunlar? Alay etmek Petrof yoldaşla, acımak ona, kimin haddine? Herkes saygıyla çekiniyor sizden... Her şeyden önce yani siz bu kasabanın ikinci banisi değil misiniz? Bu kasabadaki .gelişmeler, genişlemeler, sağlamlaşmalar...

Petrof — Gönlüm buanıyor... Yüreğimin başına taş oturmuş gibi.. Hiçbir şeyden tat alamaz oldum, işkence çekiyorum...

Kasketli — Daha da beter olacaksın... Silkin, kurtul bu kâbustan...

ivan İvanoviç — Sergey Konstantinoviç! Sinirlerinize hâkim olun! İdarecilerin, sizin gibi insanların her şeyden önce yani sinirleri çeliktendir.

Petrof — Benim de sinirlerim yani... benim de sinirlerim çelikten... Evet... Haklısın.. Dostum, bendeki irade kuvvetini inkâr eden mi var? Ah, benim gibi çok değil, iki kişi daha olsaydı bu eyalette, işte o zaman hızlı kalkınmaların yükseliş yollarında elde edilecek muazzam başarılar haklı bir gurur uyandırırdı.. Amma yok benim gibi biri daha...

ivan ivanoviç — Herkes Petrof olabilir mi?

Kasketli — Sergey Konstantinoviç? Hey!!

(Kâtip telâşla gelir.)

Kâtip — (Kasketlinin nidasını yanda keserek Ser

gey Konstantinoviçe bir telgraf uzatır) Telgraf!! Sizi merkezden çağırıyorlar. Konstantin Sergeyeviçin imzasıyla telgraf... Bir de teiefongram var.. Konstantin Sergeyeviçin yardımcısı da ayrıca telefon etti.

Petrof — Bensiz yapamazlar... Burda işim başımdan aşkın... İkide bir çağırırlar...

Kasketli — Hiç te ikide bîr değil.. Üç yıldır arayan soran olmadı seni..

Petrof — Hemen çıkıyorum yola... Bir dakika gecikmeye gelmez. Bazan bîr dakkalık gecikme, elde edilmiş muazzam başarıları yok eder, gelişmeyi, genişlemeyi, sağlamlaşmayı durdurur. Anlıyorum, imdadı çağırıyorlar... İmdatlarına gidiyorum...

(Petrofla kâtip çıkarlar.)

ivan İvanoviç — (Kasketliye) Gördün mü? Nasıl mış! ikinci perdede mahvedeceğim Petrofu demedim miydi? Hah hah hah. Kak kah kah..

Kasketli — (Tahta perdenin öbür tarafından) Sem alçak, seni gidi namussuz! (Sopasını sallar İvan İvanoviçe vurmak için) Ama dur bakalım, son gülen güzel güler...

ivan ivanoviç — (İlgili) Ne dedin? Son gülen? Yani üçüncü perdenin, yani piyesin sonu? (Birdenbire yaltaklanarak) öyle ya... öyle ya... Elbette. Piyesimizin sonunda hayınlar cezasını bulacak, sapıklar kendi kendilerini tenkid edip doğru yola girecekler, hattâ düşün dernek yapılacak, yahut bir ziyafet verilecek.. Elbette, elbette...

Kasketli — Şimdi de, bizim yazarın mı aklını çelmeye kalkışıyorsun?

ivan ivanoviç — Çeemez miyim? Görürsün. Bak... (Kulislerden yana seslenerek) Nâzım Hikmet, Hikmet

oğlu Nâzım Ran... Cancazım... Biliyorum Sovyetler Birliği ikinci yurdunuzdur. Sovyet insanlarını seversiniz, sayarsınız... Eski partilisiniz. İyi, güzel, amma, Sovyetlerde geçen bir hikâyeyi anlatan ilk piyesiniz hicviye mi olmalıydı? Tipik Sovyet insanı Petrof mudur? Ben miyim? Niye Petrofun itibarını kırmağa kalkışıyorsunuz? Ne diye bizimle uğraşıyorsunuz? Zaten işimiz gücümüz başımızdan aşkın.. Rahat bırakın bizi... Hani ne de olsa yakışık ta almıyor... Ne de olsa misafirsiniz surda... Sovyet halkının konuk-severliğini kötüye kullanmak doğru mu? Sonra, konuğun kusuruna bakılmaz amma, bir hadde kadar... Demek istediğim bu piyesi yazmaktan vazgeçin.. Hem sizin için, hem bizim için, hem de bunu oynamağa kalkışacak tiyatrolar için, eğer böylesi bulunursa, daha iyi... Yok ille de yazacaksanız sonunu tatlıya bağlayın..

Nâzımın sesi — Boşuna ıvan ıvanoviç.. Benim de zayıf taraflarım tümenle, ama yakalayamadım onları.. Senden dolu dizgin nefret ettiğim, Petrofu dolu dizgin sevdiğim için yazacağım bu piyesi.. Sovyetler Birliğinde konuksam, iyi konuk, hane sahibini sokmak isteyen yılan görürse başını ezer. Yok hane sabibiyi sem de iş değişmez. Ezeceğim başını senin... Sonu da senin istediğin gibi değil...

Kasketli — Benim istediğim gibi olacak... Hah hah hah! Kah kah kah.

P e r d e

Ü Ç Ü N C Ü P E R D E

(Kasketliyle Hasırşapkalı gelirler.)

Hasırşapkalı — **(Saatine bakarak)** Geç kalmadık ya?

Kasketli — Hayır.

Hasırşapkalı — Burda, büyük şehirde bu sefer Sergey Konstantinoviçi nasıl karşılayacaklar kim bilir?

Kasketli — Kim bilir...

Hasırşapkalı — Çiçekler, nutuklar... zirner, hât-tâ zisler...

Kasketli — Pobedalar... taksiler... otobüsler... trolleybüsler... tramvaylar..

Hasırşapkalı — Tirenin gelmesine demek daha on dakika var, size bir fıkra anlatayım mı?

Kasketli — Anlat.

Hasırşapkalı — Beyaz köpecik... Duydunuz muydu?

Kasketli — Beyaz köpecik? Duymadım. Anlat...

Hasırşapkalı — **(Seyircilere)** Belki, belki değil, muhakkak, sayın seyircilerin arasında bu fıkrayı bilenler vardır.

Kasketli — Lâfı uzattın. Anlatacaksan anlat, anlatmıyacaksan ben bir tane anlatayım...

Hasırşapkalı — Hayır ben... **(Seyircilere)** Efendim, bîr ressam varmış, tabloları bütün sergilere kabul edilirmiş, ne yaparsa yapsın, ister dökümhanede Miçurin elma ağaçları, ister ilk okul ilk sınıfında köy **istihsalini** yükseltmek konferansı, **ister** denizde günün doğuşu, **ne** bileyim, ne yaparsa yapsın bütün tablolarını sergi jürileri kabul edermiş... Arkadaşları da **işin**

sırrını öğrenmek istemişler. Ressam biraz mırın kırın ettikten sonra, bütün mesele, işin bütün sırrı beyaz köpekikte demiş. Her tablonun ön planına beyaz, kıvr kıvr tüylü bir köpecik yaparım. Jüri hemen bu köpeğe saldırır... Vay efendim bu köpeğin burda işi ne? Hemen kaldırın. Ben dayatırım. Olmaz, köpecik bana dökümhaneyle elma ağaçlarının birliği için lâzım, yahut ilk okulda çocuklar köpeciği severler, olmaz, kaldıramam beyaz köpeciği. Jüri ısrar eder, kaldır, ben dayatırım kaldıramam. Münakaşa her sefer dört beş saat sürer. Nihayet bir düşüneyim derim. Şöyle gider düşünürüm. Gelir, peki, derim, evet hatamı itiraf ediyorum, hakkınız var, bu beyaz köpeciğin burda işi yok. Kaldıracağım... Köpecik kalkar, tablo sergiye girer... Jüri memnun, ben memnun... Nasıl?¹ **(Seyircilere)** Bakın aklıma ne geldi? Şu oynadığımız piyeste beyaz köpecik var mı? Vardır... Bizim yazar şarklı, ne de olsa... şarklı kurnazlığıysa malûm...

Kasketli — Vay bak kim geçiyor? (Yaşlı **Semyonov geçer.**)

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonov..

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — İşçi. 917 de kışlık saraya girenlerin arasında. Vatandaş harbinde partizan Sibiryada. **(Semyonov seslenir.)** Merhaba, Semyonov yoldaş...

Semyonov — Merhaba...

Kasketli — Nereye böyle?

Semyonov — Letasyona... **(Semyonov yoluna devam edip çıkar.)**

Kasketli — ilk kalkınma yıllarında tezgâhına dö-

¹ Bu fıkra yerine başka bir fıkra anlatılabilir.

nüyor... ilk stahanovculardan... Anayurd harbinde yine partizan...

Hasırşapkalı — Şimdi tekayüt...

Kasketli — Hayır... Yine fabrikada atölye şefi...

(Ortanca Semyonov geçer.)

Kasketli — Bak kim geçiyor.

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonov.

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — Kolhozcu.. ilk komsomollardan. Kulaklara karşı savaşıldığı vakit ilk sopa yiyenlerden. Dneprostroyda çalıştı... İlk kurulduğu /yıllar... **(Ortanca Semyonova)** Merhaba, Semyonov yoldaş...

Semyonov 2 — Merhabalar.

Kasketli — Nerden böyle?

Semyonov 2 — istasyondan... **(Semyonov 2 yoluna devam edip çıkar.)**

Kasketli — Anayurd savaşında iki defa yaralandı. Volga'donda çalıştı..

Hasırşapkalı — Şimdi tekayütlüğünü bekliyor dur...

Kasketli — Hayır.. Kolhozda başkan yardımcılığı ediyor... **(Genç Semyonova geçer)** Vay, bak kim geçiyor?

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonova...

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — Şiir yazar, roman yazar... Leningrad muhasarada iken anası babası öldü. Kendisi bir lokmacıktı, ama dayandı, üniversiteyi bitirdi. Merhaba, Semyonova.

Semyonova — Merhaba...

Kasketli — Nereye böyle?

Semyonova — İstasyona... **(Semyonova yoluna devam edip çıkar)**

Hasırşapkalı — Şimdi, Leningradta dergilerden birinin redaksiyon heyetinde...

Kasketli — Hayır... Uyandırılan topraklara gitti. Yıllardır orda. Orda evlendi. Bir de çocuğu var... Hem şiir yazıyor, hem de kütüphanede çalışıyor.

Hasırşapkalı — **(Güler)**

Kasketli — Niye güldün?

Hasırşapkalı — Semyonovları şimdi burdan geçirmenin manası ne? Bizi yazanın şarklı kurnazlığı. Baktı ki, piyeste müsbet kahramanlar, ben değil tabii, sen meselâ, yahut şu kocakarı, adı neydi? Anna, hoş o da müsbet kahraman sayılır mı pek belli değil; yahut Mariya Andreyevna filân ikinci plânda kalıyor, ürktü yazarcağız, Sovyet insanlarına iftira ediyor demesinler diye korktu, hiç münasebeti yokken soktu sahneye Semyonovları...

Kasketli — Senin kafana da şu sopayla bir ineyim diyorum, kafana değil, sopaya acıyorum... Petrof, Sergey Konstantinoviç Petrof müsbet adam mı, menfi adam mı? Piyes bitince eve git düşün... Yarın cevap verirsin. Şimdi geç kaldık. Tiren geldi... Petrof geldi büyük şehrin garına...

Hasırşapkalı — Eyvah, çiçek almayı da unuttuk...

(Çıkarlar)

Gar. Tiren gelmiştir.

Peronda vagonların önünde Petrofla İvan İvanoviç.

Petrof — Acaba tiren vaktinden çok önce mi geldi?

İvan İvanoviç — öyle olacak...

Petrof — Bizi karşılamamalarını başka türlü iza-ha imkân yok...

İvan İvanoviç — Yok...

Petrof — Tabii ilk nutku, hoş âmedi nutkunu on-lar söyleyecek.

İvan İvanoviç — Tabii..

Petrof — Her halde yukarı, orta ve alt teşkilât-lardan en aşağı üç hoş Âmedi nutku söylenir..

İvan İvanoviç — Her halde..

Petrof — Piyonerler çiçek getirecek tabî,

İvan İvanoviç — Tabîî..

Petrof — Sonra ben nutkumu söyleyeceğim... Hazır... **(Cebinden kâatları çıkarır)** Şöyle bir yarım saat sürecek...

İvan İvanoviç — Biraz daha uzatmak mümkün değil mi?

Petrof — Mümkün.. Kırk beş dakika kadar..

İvan İvanoviç — İyi...

Petrof — Fakat nerde kaldı bunlar? Garın bütün saatları, benim saatim, hepsi, yeryüzünün bütün sa-atları ileri gitmiyor ya? Bir şeyler seziyorum?..

İvan İvanoviç — Her şeyden önce yeni soğuk-kanlılığınızı, vekarınızı muhafaza edin, işte geliyor-lar... En önde gençler! Çiçekler, çiçekler!!!

(Genç kızlar, delikanlılar ellerinde buketlerle girer-ler... Acele etmektedirler.)

Gençlerin sesleri — Geciktik... Hangi vagonday-dı? Hep senin yüzünden oldu... Hangi vagonda?

(Petrof gençlere doğru ilerlemek ister.)

İvan İvanoviç — **(Petrofu kolundan tutarak)** Du-

[158]

run... Bırakın onlar gelsinler... Vakarınız... Otoriteniz...

Gençlerin sesleri — Hangi vagondur...

Bir genç kız — İşte...

ivan ivanoviç — (Petrofa) Tanıdı sizi... kımıldamayın.. Bırakın gençlik size gelsin!

(Gençler koşarcasına Petrofla İvan ivanoviçe yaklaşırlar, fakat yanlarında durmazlar geçerler.)

Petrof — Ne oluyor? Deli mî bunlar? Söyleyin şunlara burda olduğumu... Koşun peşlerinden durdurun... Durdurun, gelsinler... Ben burdayım... Nereye gidiyorlar... Yüreğim bıçak yemiş gibi sancıyor... Deli olacağım... Koşun peşlerinden diyorum...

ivan İvanoviç — Faydasız... Sizi değil, bakın Lüsyayı karşılamağa gelmişler...

Petrof — Lüsyası? O da kim?

İvan ivanoviç — Suya atlama dünya rekorunu kıran Lüdmila Alekseyevna... Anlaşılan aynı tirendeymişiz...

(Lüsyası kolu kucağı çiçek dolu, etrafında gençlerle Petrofun yanından geçerek çıkar.)

Petrof — Deli mi bunlar? Ben dururken atlama şampiyonunu karşıyorlar! Ya beni, Sergey Konstantinoviç Petrofu kim karşılayacak? Nerde benim karşılayıcılarım? Nerde benim çiçeklerim? Nutuklarım? Nerde ? Nerde? Yüreğim sancıyor, bıçaklanmış gibi sancıyor yüreğim...

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci tablo

Otel holü

(Petrofla İvan ivanoviç girerler. Kayıt bürosunun önü kalabalıktır.)

Petrof — Anlamıyorum, karşılamak şöyle dursun, külistür bir zim bile yollamamışlar...

ivan İvanoviç — Bir yanlışlık olacak...

Petrof — Beni çekemiyen biri bir işler karıştırıyor..

ivan ivanoviç — Sizi çekemiyen her insan, Sovyetler Birliğine düşman olan, emperyalizmin ajanı olan insandır.

Petrof — (Kayıt **bürosuna işaret**le) Biz de kayıt olunacak mıyız?

ivan ivanoviç — Formalite icabı... Artık bu kağıdarcık bir zahmete katlanmanız gerekiyor... Hemen isminizi söylersiniz... Telgrafla oda ayırtmıştık zaten size.. Muameleyi bir dakikada yaparlar...

Petrof — (Kayıt bürosuna gider, sırayı beklemeden kâtip kızla konuşmak ister) Yurttaş...

Sıradan biri — (Petrofa) Sıraya gir yurttaş... Sıraya!

Petrof — Sıraya mı?

Sıradan biri — Sıraya...

Petrof — Benim işim bir dakkalık..

Sıradan başka biri — Bizim de işimiz bir dakkalık...

Kâtip kız — Ne istiyorsunuz?

[160]

Petrof — Ben Sergey Konstantinoviç Petrof...
Sıradan bir kadın — Ben de Varvara Petrovna
Şmagina...

(Gülüşmeler.)

Petrof — Telgrafla bir daire tutulmuştur benim
adıma...

Kâtip kız — Olabilir.. Lütfen sıraya girin... Kayıt
muamelenizi yapar, oda numaranızı veririz...

Sıradan sesler — Sıraya girelim... Sıraya...

(Gülüşmeler.)

Petrof — **(Sıradakilere)** Karşınızdakinin kim ol-
duğunu biliyor musunuz?

Sıradan bir kadın — Biliyoruz. Sergey Konstan-
tinoviç Petrof. Şimdi söyledin ya...

Petrof — Nezaket... işim başımdan aşkın bir de
sıra mı bekliyeceğim...

Sıradan bir ses — Bizim işimiz yok mu?

ivan ivanoviç — (Petrofa) Her şeyden önce yani
sinirlenmeyin. Vekârınızı kaybediyorsunuz.. Oturun
şu koltuğa.. Ben sizin yerinizde sıra beklerim... Bu
işlerin iç yüzü nasıl olsa anlaşılacak... Burda baş-
tan aşağı temizlik yapmak lâzım, otel müdüründen
kapıcısına kadar hepsini değiştirmek lâzım...

Petrof — Evet... söyleyeceğim Konstantin Serge-
yeviçe... Her şeyden önce yani düşmanı ortaya çıkar-
mak, maskesini yüzünden sıyırmak lâzım... Ancak bu
suretle bu şehirde gelişme, genişleme, sağlama sağlanabilir.

ivan ivanoviç — Dinlenin...

[161]

(Petrof holdeki koltuklardan birine oturur. İvan iva-
noviç sıraya girer.)

Petrof — Kafama demir bir çubukla vurmuşlar
gibi başım ağrıyor... Etimi cımbızla didiyorlarmış gi-
bi ürperiyorum... Hepsinden fenası midem buianı-
yor... Hepsinden fenası içimde, yüreğimde korkunç
bir karanlık var...

(Anna Nikolayevna girer Petrofu görür.)

Anna Nikolayevna — Vay merhaba Sergey
Konstantinoviç...

Petrof — (Anna Nikolayevnanın laubali halinden
tiksinerek ve Anna Nikolayevnanın kim olduğunu ha-
tırlamağa çalışarak) Merhaba... Yurttaş...

Anna Nikolayevna — (Petrofun karşısındaki kol-
tuğa oturarak) Ne var? Ne yok? Biliyor musun evlât
senin ordaki nizamsızlıkları anlattım durdum burda
herkese... inanmadılar...

Petrof — Beni birine benzetmiş olmyasınız...

Anna Nikolayevna — Bunamadım henüz çok şü-
kür... Sen Sergey Konstantinoviç Petrof değil misin?
Evrakları ayak üstü imzalayıveren, telefonu açıp in-
sanla konuşuveren, otomobiliyle yağcının karısını do-
ğumevine gönderiveren, daktilosunun makinasını ta-
şıyiveren Sergey Konstantinoviç değil misin? Senin
için dediydim ki, âmir ama bizim gibi insan. Sen Ser-
gey Konstantinoviç, değil misin?

Petrof — Ben Sergey Konstantinoviçim...

Anna Nikolayevna — Gördün mü? Ne sevindim
karşılaştığımızı... Buraya bir telefon göndermeye gel-
dim. Yol üstü uğrayıverdim. Buranın telgrafları ça-
buk gidiyor diyorlar.. Yazıverir misin bana telgrafı?

Petrof — Ben mi? Ne telgrafı?

Anna Nikolayevna — Kızıma... Nen var evlâdım? Bak şimdi farkına vardım, bayağı çökmüşsün... Hastalandın mı, yoksa, Allah göstermesin, yakınlarından biri mi öldü? Ehh, ölüm... hep o yolun yolcusuyuz... Yeter ki yaşarken adam gibi yaşyalım. Birbirimizin yüreğini kırmayalım... Senin gibi olalım... Affedersin evlâdım, telgraf yazacak halin yok... Başın sağ olsun... Başkasına yazdırırım... Şirin kasabanıza bir daha yolum düşerse mutlaka gelirim seni görmeğe... Haydi hoşça kal evlâdım... **(Anna gider.)**

Petrof — Deli mi bu kocakarı? Neler söyledi? Nerden tanıyor beni? Gazete satmazlar mı bu kahrolası yerde? **(Gider gazete satılan yerden bir yığın gazete alıp gelir, eski yerine oturur.)**

Petrof — **(Gazeteleri inceliyerek)** Bakalım gelişimizi kaçınıcı sayfalara, kaç satırla yazmışlar? Kaç tanesi fotoğraf basmış? Tuhaf şey.. Bunda yok.. Tek satır yok... Bizde gazetecilik., hele merkez şehirlerde gazeteler., gelsinler de bizim gazetecilerden öğrensinler mesleklerini... Gün geçmez ki, bir fotoğrafım basılmasın... Tuhaf şey, bunda da yok... Tek satır yok.. Ne oluyoruz? Her şeyden önce yani bu şehre Sergey Konstantinoviç Petrof geldi mi, gelmedi mi? Bu şehir halkı, bütün Sovyet Birliği halkları bunu öğrenmek ister mi, istemez mi? Bunda da yok. Rezalet... Kim bu düşman? Hangi ecnebi devletten para alıyor? Kim bana bu düşmanlığı yapan? Hangi devrin kalıntısı? Yoksa.. Kocakarı ne dedi? Çökmüşüm dedi. Yakınlarından biri mi öldü dedi? Yoksa ben?..

İvan İvanoviç — **(Gelir)** İşte oda anahtarınız... Kayıt muamelesi tamam...

Petrof— İvan İvanoviç...

İvan İvanoviç — Buyurun.

Petrof — Ben evrakı ayak üstü mü imzalardım? Makamıma oturmadan mı? Bana telefon mu ederlerdi, her isteyen telefon mu ederdi bana?

İvan İvanoviç — Neler söylüyorsunuz? Odanıza Çıkmı dinlenin... Birazdan Konstantin Sergeyeviç kabul, edecek sizi...

Petrof — Ben Mariya Andreyevnanın yazı makinesini mi taşıdım? İvan İvanoviç cevap verin... Deli olacağım... Bu büyük şehir, bu beni uğurlamayan şehir deli edecek beni...

İvan İvanoviç — Her şeyden önce yani odanıza çıkın...

Petrof — Çıkamıyacağım... Her şeyden önce yani rahat bırakın beni... Her şeyden önce, yani gidin... Rica ederim, rahat bırakın beni... Dönün kasabaya... Orda bekleyin beni... Gidin... dönün... avaz avaz haykıracağım... Gidin diyorum...

(İvan İvanoviç adım adım geriliyerek çıkar. Petrof başını avuçları arasına alarak koltuğun önündeki masaya âdeta yığılır. Kasketti gelir.)

Kasketli — (Petrofun omuzuna dokunur) Ben geldim...

Petrof — **(Silkinerek)** Hah!.. Ne istiyorsun?

Kasketli — Ben, senden hiç bir şey... Sen benden bir şey istiyor musun?

Petrof — Ben senden ne isteyim?

Kasketli — Bir çift dost sözü, halkın konuştuğu gibi bir çift tatlı söz!

SEKİZİNCİ TABLO

Sergey Konstantinoviç □ Konstantin Sergeyeviç

(Konstantin Sergeyeviçin makamı. Fonda yaldızlı, çok kalın bîr çerçevede Konstantin Sergeyeviçin resmî. Petrofun odasındakine göre iki kat güyük. Ama resim Petrofunkine çok benzemektedir. Konstantin Sergeyeviç bir dosyayı incelemektedir, başı eğik olduğundan yüzü görülmemektedir. İçeriye Petrof girer. Konstantin Sergeyeviç içeri girenin farkında değilmiş gibi işine bir müddet devam eder. Petrof odayı incelemektedir. Konstantin Sergeyeviçin portresini görünce irkilir. Elinde olmyarak portreye doğru gider. Yakından bakar. Resmîn kendisine bu kadar benzemesine şaşıtığı bellidir. Konstantin Sergeyeviç başını kaldırır. Konstantin Sergeyeviç te Petrofa çok benzemektedir.)

Konstantin Sergeyeviç — (Petrofun yüzünü görmemiştir) Nereye bakıyorsunuz? (Petrof döner, birbirlerinin yüzünü hayretle görürler.)

Konstantin Sergeyeviç — Aaaaaa?!

Petrof — Aaaaa!

Konstantin Sergeyeviç □ T □ Siz...

Petrof — Siz.

Konstantin Sergeyeviç — Ben...

Petrof — Ben...

Konstantin Sergeyeviç — Resmim, resminiz...

Peîrof — Resmimiz...

Konstantin Sergeyeviç — Oturun Sergey Konstantinoviç...

Petrof — (Konstantin Sergeyeviçin masası karşısındaki koltuğa oturarak) Teşekkür ederim, Konstantin Sergeyeviç...

Konstantin Sergeyeviç — □ Sizi çağırmamızın sebebi...

Petrof — (Konstantin Sergeyeviçin sözünü keserek) Gardâ karşılamadılar... Otelde kaydolmak için sıra bekledim... Otelden buraya gelmek için bir Po beda olsun gönderilmemişti... **Taksiye bindim...**

Konstantin Sergeyeviç — Taksiye mi?

Petrof — Taksiye... Şoför yolda ileri geri konuştu.. Sinirlendim indim... Otobüse bindim...

Konstantin Sergeyeviç — Otobüse mi? Nasıl bindiniz?

Petrof — Otobüste yolcuların ileri geri konuşmaları sinirime dokundu, indim.. Trolleybüse bindim..

Konstantin Sergeyeviç — Trolleybüse... Nasıl biniliyor? Hiç binmedim.. Yahut unutmuşum...

Petrof — Ben de unutmuşum... Amma bindim... İndim, tramvaya bindim.

Konstantin Sergeyeviç — Tramvay... Hâlâ işliyorlar mı?

Petrof — İşliyorlar...

(Bir müddet sükût)

(İki adam yine birbirini incelemektedir).

Konstantin Sergeyeviç — Siz...

Petrof — Ben... Ben...

Konstantin Sergeyeviç — Siz...

(Bir müddet sükût)

[166]

Konstantin Sergeyeviç — Sizi buraya davetimin sebebi...

Petrof — Tramvay müthiş şey...

Konstantin Sergeyeviç — Ne gibi?

Petrof — Müthiş bir kitap... Yalan söylerniyen bir kitap..

Konstantin Sergeyeviç — **(Hor gören bir edayla)** Bu kitapta ne yazıyor?

Petrof — Sizin hoşunuza gitmiyecek şeyler...

Konstantin Sergeyeviç — **(Aynı edayla)** Ne gibi?

Petrof — Burnu büyüdü, çok büyüdü burnu Konstantin Sergeyeviç'in, yakın dehlenir... diye bir satır vardı meselâ..

Konstantin Sergeyeviç — **(öfkelenir, amma öfkelerini yener, işi şakaya vurmaya çalışarak)** Sizin için de böyle satırlar var mıydı?

Petrof — Burda değil, benim kasabamın tramvay kitaplarında vardır, her halde diye düşündüm... Bunu düşündüm... Düşünmeğe başladım yine... Düşünmek ne harikulade şey...

Konstantin Sergeyeviç — **(Ciddileşerek)** Esas meseleye gelelim. Yani sizi buraya çağırmamızın sebebi, her şeyden önce...

Petrof — **(Konstantin Sergeyeviç'in sözünü keserek)** Burda, bu şehirde kimsenin umrunda değilim... Beni değil, bir spor ustası kızı tanıyorlar, ona itibar ediyorlar... Spor ustası kız.. Ben bu kızı bir yerlerde görmüş olacağım...

Konstantin Sergeyeviç — Sergey Konstantino-viç?..

Petrof — Amma daha büyük şehirde sizi de tanımıyorlardır... Bir tornacıya, sizden daha çok itibar ederler orda... Yani siz de daha büyük şehre gitmeniz...

[167]

Konstantin Sergeyeviç — Neler söylediğinizi anlamıyorum... Esâs meseleye gelelim, yani her şeyden önce...

Karakaşlı kâtip — **(Girer. Konstantin Sergeyeviç'in masası üzerine bir yığın kâat bırakır)** Dilekçeler...

(Karakaşlı kâtibin peşisıra Kasketli de girer. Karakaşlı kâtip çıkar.)

Petrof — **(Kâtibin arkasından bakarak)** Kara kaş, kara göz, kâtiplerinizden biri... İki tane daha olacak... Biri taş bebek gibi al yanaklı, öbürü gözlüklü... Her birinin kendine göre nizamı var... Bütün bunları nereden biliyorum...

Konstantin Sergeyeviç — **(Petrofa cevap vermez, önüne konulan kâatları bir kırmızı, bir mavi, bir san boyalı kalemle işaretliyerek, fakat bu işi okumadan yaparak, üç küme halinde tasnif etmektedir.)**

Kasketli — **(Petrofa Konstantin Sergeyeviçi işaretle)** Ne yapıyor, farkında mısın?

Petrof — Dilekçeleri tasnif ediyor...

Kasketli — Okumadan...

Petrof — Sonra okuyacak...

Kasketli — Sıra ile birini kırmızı, öbürünü bak mavi, ötekini sarı boyalı kalemle işaretliyor.. Bak...

Petrof — Görüyorum...

Kasketli — Kırmızı işaretlileri yarın okuyacak... Mavi işaretlileri incelensin diye geri gönderecek... Amma okumadan... Sarıları ise reddedecek, yine okumadan...

Konstantin Sergeyeviç — **(Başını kaldırır. Kasketliye bakar)** Burda işiniz ne? Kimsiniz? Dışarı çıkın.. **(Zile basar.)**

Kasketli — Adam çağıрмаğa lüzum yok.. Yakın

[168]

da seni burdan dışarı çıkaracaklar, bir daha da geri dönmiyeceksin.. **(Çıkar.)**

Konstantin Sergeyeviç — Evet ne diyordum Sergey Konstantinoviç, sizi davet edişimizin sebebi, yani, her şeyden önce... beni dinliyor musunuz?

Petrof — Dinliyorum...

Konstantin Sergeyeviç — Her şeyden önce, yani ilhamlandırıcı neticeler, kalkınma yolları...

Petrof — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor... **(Kendini toparlıyarak)** Konstantin Sergeyeviç, işlerimizden başka bir dille konuşsak...

Konstantin Sergeyeviç — Oybirliğiyle tasvip, genel hayranlık...

Petrof — Her şeyden önce yani formalizm ve bası makalıpçılık...

Konstantin Sergeyeviç — Daha da genişleme, büyük bir memnunlukla.

Petrof — Konstantin. Sergeyeviç!..

Konstantin Sergeyeviç — Her şeyden önce yani...

Petrof — **(Yine tekerlemelerin büyüüne kaptırarak kendini)** Herşeyden önce yani... Hızla kalkınma, elde etme ve başarma...

Konstantin Sergeyeviç — Muazzam başarılar...

Petrof — Muazzam başarılar. **(Artık muhaverenin sonuna kadar Petrof bir aynaymış gibi Konstantin Sergeyeviçin her hareketini aksettirmektedir.)**

Konstantin Sergeyeviç — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor...

Petrof — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor...

Konstantin Sergeyeviç ile Petrof — **(ikisi bir ağızdan)** Herşeyden önce yani muazzam başarılar, daha da gelişme, artsız arasız yükseliş, her şeyden önce

[169]

yani, haklı gurur, şerefli gelenekler... **(Aynı oyun sessiz devam eder.)**

Kasketli — **(Başını araladığı kapıdan uzatarak)** Stop! **(Başını geri çeker, kapı kapanır.)**

Petrofla Konstantin Sergeyeviç — **(ikisi bir ağızdan)** Kim o? Ne o?

Petrof — Konstantin Sergeyeviç ne hale düştüğümüzün farkında mısınız?

Konstantin Sergeyeviç — Ne demek istiyorsunuz?

Petrof — Herşeyi anladım.. Birdenbire anladım...

(Duvardaki portreye işaretle) Resminizi, resmimi, resmimizi bu duvara kim astırdı? İvan ivanoviç değil mi? Müsaadenizle hemen kasabaya dönmem lâzım..

Konstantin Sergeyeviç — Ne oluyorsunuz... Sizi buraya davetimizin sebebi her şeyden önce yani...

Petrof — Kırk sekiz saatte gidip gelirim.. İzin verin...

Konstantin Sergeyeviç — Peki amma...

Petrof — Konstantin Sergeyeviç, âmirim, yoldaşım, kardeşim, kardeşimden yakınım, parti arkadaşım, beni bir ivan ivanoviç mahvetmeğe çalıştı... Düşmanlığı neydi bana bilmiyorum. Sizin burda işler daha büyük, burda bir değil beş ivanoviç olacak... Ben benimkini defetmeğe gidiyorum. Sorguya çekeceğim önce elbet... Siz de sizinkileri bir iyi sorguya çektikten sonra, vakit kaybetmeden defedin.. Benim İvan İvanoviçi kasabaya geri yollamıştım... Ordadır... Bekler beni... Okuyacağım canına... Hoşça kalın...

(Çıkar)

Konstantin Sergeyeviç — **(Petrofun arkasından)** Fakat her şeyden önce yani...

P e r d e

[170]

D o k u z u n c u t a b l o

Var mıydı İvan İvanoviç, yok muydu?

Hasırşapkalı — Sonuncu tabloya da ulaştık... Bakalım yazar nasıl bağliıyacak? Hani doğrusunu isterse-
niz (**Seyircilere**), sayın yoldaşlar, konusu, hele entriğî ve konflisi bakımından pek te parlak değil oyunumuz...
Sonra, belki gençler için yeni gibi gelen birçok drama-
türji hilelerini, mizansen numaralarını biz çok eskiden
görmüşüz, hem de ne mükemmellerini, onun için yeni-
lik bakımından demek istiyorum, yeni bir şey yok
oyunumuzda. Amerikayı yeniden keşfediyor yazar...

Kasketli — Ne yapsın? Amerika keşfedilmişti, da-
ha başka bir sürü kıtada o günedek bilmediğimiz bitki-
leri, hayvanları, renkleriyle o günedek tanımadığımız
insanları, âdetleriyle keşfedilmişti. Sonra, bu keşifler
inkâr edilmekle kalınmadı, hattâ o kıtalara giden yol-
ları gösteren haritalar da kalktı ortadan.. Bu keşifler-
den getirilen bazı ufak tefek eşya, kaçak mal gibi,
kaynağı söylenmeden, kullanılmakta devam etti yal-
nız...

Hasırşapkalı — Neden bahsediyorsunuz?

Kasketli — Tiyatromuzdan.

Hasırşapkalı — Ne tuhaf konuşuyorsunuz.

Kasketli — Yazarımızın ağziyla konuşuyorum...

Hasırşapkalı — Petrof döndü mü merkezden?

Kasketli — Döndü. Demin gördüm dairenin mer-
divenlerini dörder dörder çıkıyordu... Gidelim, hoş,
geldin, diyelim...

Hasırşapkalı — Gidelim... Bana öyle geliyor ki

[171]

Konstantin Sergeyeviç, Sergey Konstantinoviç, bir
madalyayla taltif edileceği müjdesini vermek için ça-
ğırdı...

Kasketli — Belki... Haydi... Yürü...

Hasırşapkalı — Şu kabalıktan bir türlü vazgeç-
meyeceksin iz...

(Çıkarlar.)

O n u n c u t a b l o

Petrofun çalışma odasıyla bekleme odası...

(**Petrof bekleme odasında kâtibin yanından geçerken
âdeta haykırır.**)

Petrof — Bana İvan İvanoviçi gönderin...

Kâtip — Efendim?

Petrof — İvan İvanoviçi, neredeyse, ister ye-
rin yedi kat dibinde, ister yüz yılların arkasında, ne-
redeyse bulup, gönderin bana...

(**Petrof kendi odasına girer.**)

Kâtip — Nesi var?

Mariya Andreyevna — Bilmem... Deli gibi.

Kâtip — Mariya Andreyevna! O ne biçim söz...

Fakat kimi bulup göndermemi istedi?

Mariya Andreyevna — İvan İvanoviçi...

Kâtip — İvan İvanoviçi?

(**Petrof zili çalmağa başlamıştır. Bir zil**)

[172]

Kâtip — Beni çağırıyor... öfkesi de üstünde...
Vay başıma gelecekler...

(Kâtip Petrofun odasına girerken zil iki defa çalınır.)

Mariya Andreyevna — Beni de çağırıyor... Nesi var yine... Dinlense biraz... Hasta...

(Mariya Andreyevna da kâtibin peşi sıra Petrofun odasına girer, bu esnada Petrof zili çalmakta devam ettiği için Tatyana Vasilevna da koşarak gelir.)

Tatyana Vasilevna — Üç zil... Beni çağırıyor... Rabbim sana sığındım...

(Tatyana Vasilevna da Petrofun odasına girer.)

Petrof — **(Kâtibe)** Buldunuz mu?

Kâtip — Kimi?

Petrof — Kimi ne demek? Duymadınız mı kimi istediğimi?

Kâtip — Duydum Sergey Konstantinoviç... ivan ivanoviçi bulup size göndermemi istediniz...

Petrof — iyi ya, nerde?.. **(Haykırır)** Niye gelmiyor?

Mariya Andreyevna — Sergey Konstantinoviç!

Petrof — **(Birdenbire yumuşuyarak)** Affedersiniz. Mariya Andreyevna... Bağırıyorum... Affedersiniz... Amma bilseniz benim için ne kadar hayati bir mesele...

(Kasketliyle Hasırşapkalı gelirler)

Hasırşapkalı — Merhabalar...

Petrof — Merhaba... (Yer **gösterir**) Oturun... Bir dakika... Çok mühim bir iş üstündeyim... Oturun... Burada bulunmanız daha iyi... **(Kâtibe)** Rica ederim ivan ivanoviçi buldurun...

Kâtip — Hangi ivan ivanoviçi?

Hasırşapkalı — ivan İvanoviç kıyamet kadar... Soy adı ne?

Petrof — Soyadını bilmiyorum... Amma hepinizin tanıdığı İvan İvanoviç... **(Kâtibe)** Şu bizim ivan ivanoviç canım...

Kâtip — Tuhaf gelecek size ama, affedersiniz ama, tanıdıklarım arasında bir tane bile İvan ivanoviç yok... Mazur görün.

Petrof — Hafızanızı mı kaybettiniz? **(Mariya Andreyevnaya)** Siz, İvan ivanoviçi biliyorsunuz...

Mariya Andreyevna— İki İvan İvanoviçi tanırım... Biri hastanenin kapıcısı şeker gibi ihtiyar, öbürü meşhur bir romanın kahramanı.

Petrof — Benim aradığım ikisi de değil... Lâkin şaşılacak şey... Deli olacağım... **(Hasırşapkalıya)** Siz... Hep beraberdik kaç defa... Aranız pek iyiydi... Sizi severdi... ivan ivanoviçi bildiniz değil mi?

Hasırşapkalı — Maalesef, sayın yoldaş, maalesef tanımıyorum...

Petrof — **(Portresine işaretler)** Bu resmi buraya kim astı?

Kâtip — Şoförünüz Şasa..

Petrof — Kim söyledi assın diye? Kim büyüttüdü onu fotoğraftan?

Kâtip — Bize öyle geldi ki, resminizin asılması, nasıl demeli, lüzumlu buluyorsunuz... Yani... biz öyle zannetti ki...

Hasırşapkalı — Fotoğraftan büyüttüren benim,

[174]

bununla iftihar ediyorum, sayın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Anlamıyorum... hiçbir şey anlamıyorum... Kim beni büfede kahvaltı etmekten alakoydu? Kim benim için özel tütüncü dükkânı açtırttı? Kim bana saçma sapan lâflar ettirtip, burnumu bilmediğim işlere sokturup kasaba halkına kepaze ettirdi? Kim beni dünyanın en bahtsız insanı yaptı? Kim, kim, kim?

Kasketli — ivan ivanoviç...

Petrof — Kim, kim beni Lüsyadan ayırdı? Lüsyayı gördüm, baktım, tanımadım... Kim beni bu hale soktu? Kim?

Kasketli — Ivan ivanoviç!

Petrof — İvan ivanoviç! Getirin onu buraya, diyorum, ivan ivanoviçi tanımıyoruz, diyorsunuz... Resimleri ben lüzumlu bulabilirmişim de onun için asmışlar. Şasayla, kâtip...

Tatyana Vasilevna — Ben de yardım ettim...

Petrof — Havuzu tahta perdeyle kim ikiye böldü?

Kasketli — ivan ivanoviç...

Petrof — Nerde bu İvan İvanoviç? Cevap verin, ne olur, cevap verin... Var mıydı ivan ivanoviç yok muydu?

İvan İvanoviç — **(Gelir. Seyircilere)** Sahi, var mıydım, yok muydum?

Petrof — **(Kasketliye)** Hani bana bir gün, hatırlıyorum şimdi, başın sıkışırsa beni çağır demiştin.. Seni imdada çağırıyorum. **(İvan İvanoviçi göstererek)** Var mıydı, yok muydu?

Kasketli — Mademki o kadar merak ediyorsun... Al cevabını...

[175]

(İvan İvanoviçin kafasına sopayı indirir. İvan İvanoviç yere yığılır.)

Petrof — **(İvan İvanoviç sopayı yediği anda başını elleriyle tutarak)** Vay başım...

ivan ivanoviç — **(Yattığı yerden başını kaldırır)** Ben ivan İvanoviç...

Kasketli — **(Sopayı tekrar indirir İvan İvanoviçin kafasına)** Al... Geber...

Petrof — **(Tekrar elleriyle başını tutarak)** Vay başım... Amma da vuruyorsun... İnsaf... Başımı yaracaksın...

Hasırşapkalı — Anlamıyorum, ne oluyoruz? Yani, ivan ivanoviç var mıydı, yok muydu?

(Kasketli İvan İvanoviçe sopayı bir daha indirmek ister, lâkin ivan İvanoviç yattığı yerde kaybolur. Petrof Kasketlinin kolunu tutar.)

Petrof — Yeter. Anladım...

Kasketli — **(Seyircilere)** Siz de anladınız mı? ivan ivanoviç var mıydı? yok muydu? Anladınız mı, pek merak ediyorum.

P e r d e

SON